

Fíçilum

Epájul élebur yay yaa

Fíçilum

Elébur yauye yo guvoge me "Fíçilum", emundum me elobolal mala gátut gaa mof ni gaa buroñ, ni fañ bal arafuhow (Fíçilum 1 bi 11). Gurim gaugu gaa buju babu guhičihiē bi egiten wo Aláemit aman̄ me bi ni mof mamu, ni þop wajout ró me ti wárien me ujow.

Elébur yauye netajen elobolal maa fíçilum ésuh yay yal Israel, ni fañ maa sipail gufan gaju yo me (Fíçilum 12 bi 50).

Elébur yauye emundum me egitenolal sulob súuba : wo Aláemit aman̄ me ni mof mamu ni þop bugan bugagu bugo nátut me. Firim fítinar (Fíçilum 1) fuogolal wánowan wo Aláemit akane úariari. Fúuten fafu (Fíçilum 2 bi 3) fo mala sílam saa buroñ arafuhow. Ban gaunor arafuhow ni Aláemit gútañitañi, ni þop arafuhow ni apalol, o ni mof, ni o ni súnuhureñ sasu.

Anáine ni anaare gumanjut Aláemit akiçil to buroñil búari me bire ; guffasut búoh dó þe bi ni gásumay golil. Ti nujugal yo me ni fíren fafu fal Eden fo nacokoril me, dó náþunnil me. Gagu gurim gugitenolal buyoh babu bo nihi bubaj me bugan balaler effas to buroñil búju me bire. Mati gúju gujamor ni gupalil ti gulobolal me mala báyuer babu bámah basimen me mof mamu (Fíçilum 6 bi 9). Mbiban, bugan bugagu nihi gumaman̄ egiten búoh bugo gufafañ gupalil,

n'guteben guhoil gaa búoh gutotoh Aláemit, ti gurim gagu gulobolal yo me no gulih me etep etah yay babu Babel (Fícilum 11).

Firim fánofan n'eban fo figitenolal min Aláemit nah'apoy me buroŋ, min nah'ajjonen bo me.

Etut firim bi ni fupafo, baje ujow waa bugan waigi ró, wagitenolal jabbah bi ni jabbah : bugan bugagu bi emmenen ettam yay iki gúfaculor n'guilen súsuh.

Aláemit o n'étut mof ni buroŋ

¹ Ni fícilum fafu, Aláemit nátut fatiya ni ettam.

² Ettam yay epañ erakel eomene, ban néni n'emoč. Ni baj mal mammaje múggub yo múharo. Biinum Aláemit m'bíni fatiya mal mamu m'bíbefene.

³ Ñer Aláemit naah : « Gajaña gubaj ! » N'gubaj may ti maagen. ⁴ Najuh búoh gajaña gagu kakan waf waaro. Náfaculor gajaña ni emoč, ⁵ aban navoh gajaña gagu etufunaha ; emoč yay, yo navoh yo efuga. Ni baj tiname, ni baj bujom : funah fítiar ufu.

⁶ Aláemit nabbañ aah : « Elínga ebaj yajae me éfaculor mal mamu maa n'ettam ni maa fatiya. »

⁷ Min átut élinga yauyu yagabor me mal mamu maa n'ettam ni maa fatiya ; nebaj ti nalob me.

⁸ Elínga yauyu, navoh yo émit. Ni baj tiname, ni baj bujom : funah fúuten ufu.

⁹ Aláemit nabbañ aah : « Mbi mal mamu maamme n'ettam muomunor tiñ tanur, min mahae múþurul. » Ni kan ti nalob me.

¹⁰ Mahae maumu, navoh mo mof ; to mal mamu

muomunor me, navoh to fal. Ban najuh búoh kakan waf waaro. ¹¹ Mbiban natajen aah : « Mbi ettam yay eil esel yánoyan yajae me esen eugit, mb'eil may bununuh bánoban bajae me ebuh subugum sabaje bakol bi éni eugit. » Ni baj may ti maagen, ¹² min ettam yay eil esel, mununuhen ni ununuuh, gánogan n'gubaj eugit go. Ban najuh búoh kakan waf waaro. ¹³ Ni baj tiname, ni baj bujom : funah fúfaten ufu.

¹⁴ Aláemit nabbañ aah : « Ujaña ubaj n'émit bi egabor etufunaha ni efuga ; ujaña wauwu wo ujae me egiten nay ugan waw ujae me ekan, ni gunah gagu ni símit sasu. ¹⁵ Dó n'émit, mb'újañenul mof mamu. » Ni baj may ti maagen. ¹⁶ Ñer Aláemit nátut ujaña úuba wájaloe : gagu gafañ me gájalo, go bi ejanen etufunaha ; gafañ me gatiti, go bi ejanen efuga ; nátut may suut sasu. ¹⁷ Naban so þe fatiya bi efijigen ettam yay, ¹⁸ min siçil etufunaha ni efuga, ban ni sigabor gajaña ni emoç. Aláemit najuh búoh kakan waf waaro. ¹⁹ Ni baj tiname, ni baj bujom : funah fubarigen ufu.

²⁰ Aláemit nabbañ aah : « Mbi mal mamu mugoror mala gammen̄ gagu gaa waf waw þe wajae ró me eroñ, mbi þop̄ upu waw núh'úit fatiya uhat ettam yay. » ²¹ Min átut súnuhureñ sasu saa mal sámah sasu ni wáfowaf waçine ni mal, ban n'ubugor dó ; nátut þop̄ upu waw wáile me fatiya. Wánowan ni wo, nátut wo ni ganogor wo gúbuli. Aban najuh búoh kakan waf waaro. ²² Násionien so þe naah so : « Mbi jubugor iki jimmeñen fal fafu ! Upu waw, buru mbi jubugor

iki jimmjenen ettam yay ! » ²³ Ni baj tiname, ni baj bujom : funah futogen ufu.

²⁴ Aláemit nabbañ aah : « Mbi ettam yay ebaj súnuhureñ, sánosan ni ganogor so : sihaj, súnuhureñ saa baha, bi ni sáfulore me n'ettam ró. » Ni baj may ti maagen, ²⁵ min átut sihaj, súnuhureñ saa baha, bi ni sáfulore me n'ettam ró, sánosan ni ganogor so. Aban najuh búoh kakan waf waaro.

²⁶ Aláemit natajen aah : « Utúlal an anogorolal, mb'anogorolal ti maagen. Mbi waf waw þe úni n'guñen gola : suol sasu saamme ni mal, upu waw waa fatiya, súnuhureñ sasu sal ettam bi ni sáfulore me ró. »

²⁷ Ñer Aláemit nátut arafuhow anogorol, ban nanogorol maagen mamu.

Nátulil ánaíne ni anaare.

²⁸ Násonienil naagil : « Mbi jubugor iki jimmjenen ettam yay, ban n'juogen yo ! Suol sasu saamme ni mal, upu waw waa fatiya, súnuhureñ sasu sal ettam, mbi so þe síni n'guñenul. »

²⁹ Natajen aagil : « N'ettam yay þe nisenulsen esel ni eugit yo, nisenul þop ununuh waw ni subugum wo, mbi síni fitiñul. ³⁰ Mo may, nisen me súnuhureñ sasu, upu waw, wánowan wáfulore me n'ettam ban n'uif, mafos móman maiyulo n'ettam. » Ni kan mo ti maagen. ³¹ Ñer Aláemit naluj waf waw þe wo nátut me, najuh búoh úariari nár. Ni baj tiname, ni baj bujom : funah fakan me futoh ni fanur ufu.

2

¹ Mamu Aláemit naban étut fatiya ni ettam ni waf waw waam dó me þe. ² Funah fafu fakan me futoh ni gúuba, o babaner étut yay ; min áelo burok funah faufu. ³ Yo eçil me nakan fo funah faaro, ban ni fini fola, mata fiçila náelo me étut yay. ⁴ Mamu Aláemit átut me fatiya ni ettam.

Bu Aláemit átut me ánaine ni anaare

No Aláemit Atúla akan me ettam ni fatiya, ⁵ hani jununuh janur jilelen ni mof, esel yánoyan yo m'bailerut ; mata Aláemit Atúla o m'bakanerut émit nelubul ni mof mamu, ban þop arafuhow m'babajerut bi eañ ettam yay. ⁶ Bare ni baj mal nihi múbulul n'ettam yay min míjeben yo þe. ⁷ Ñer Aláemit Atúla naajar gábupa nateþ arafuhow, aban náfup ni súñunduol érus yaa buronj, min arafuhow ahu akan an arondonj.

⁸ Aláemit Atúla nailen fíreñ fal ununuh baubu Eden, galam bo tinah talu túpureul me, min abanj ró an ahu o nátut me. ⁹ Naban naroh ró ganunuh gánogan gáarie, ban bubugum go m'búsum. N'etut fíreñ fafu, naroh ró bununuh baa buronj, naroh ró þop bice bal effas maaro ni maarat.

¹⁰ Ni baj fal fáþullo ró Eden nihi fíjeben fíreñ fafu ; ni fúgat iki fúlandor babu sibal sibbagir : ¹¹ Eral étiar gajow yo Piçon, ban nebosor mof mamu þe maa Havila, bo baj me éurus ¹² yaa maagen ; baj bo may ununuh wo físim wo fitinjoe, ni þop sival sáarie fañ so nihi gunjar me n'gújjonen úibor waw. ¹³ Eral éuten gajow yo Gihon, ban nebosor mof mamu þe maa Kuç.

14 Efáten gajow yo Tigir, uyu bo tinah talu túpureul me aw baamer ni mof mamu maa Aćur. Ebarigen yay yo eemme Afúrat.

15 Ñer Aláemit Atúla naajar an ahu abaj ni fireñ fafu fal Eden bi ecokor fo naluj fo nímoro.

16 Naban naagol : « Bubugum ununuh waw pe waamme ni fireñ faufe, nújue utiñ bo ; **17** bare nífireni etiñ bununuh babu basene me effas maaro ni maarat. Mata ínje ilob yo, funah fo nujae bo me etiñ, þan uoporo eçet ti maagen. »

18 Aláemit Atúla naah : « Jáhorut min áname anamo nevonol ; þan ikanol arambena ajae me éjahor ni o. » **19** Nemme Aláemit Atúla o banarer mof min ateþ súnuhureñ sasu ni upu waw, nájarul so pe bújonjor an ahu min mb'ajuh bu najaе so me evoh. Ñer so pe þan sibaj yánoyan gajow yo, go an ahu ajae yo me ekan.

20 Min an ahu akan súnuhureñ sasu, sihaj sasu ni upu waw pe ujow. Bare ajugut ni so yájahor me bi erambenol. **21** Ñer Aláemit Atúla náyuol gámori gámah, min ápuren evul ece yaa gacaçol, aban nabbañen to ti tínen me. **22** Naajar evul yauyu nateþ anaare, aban nañallol bi ni áine ahu. **23** Ñer áine ahu naah fatiya :

« Maer an ume ti ínje !
Eniol ni yúmbam épullo,
físimol* ni fúmbam fúpollo.

Pan guvogol anaare mata n'enil áname nápollo†.
»

* **2:23** 2.23 físimol ni fúmbam fúpollo : ni gúhiboriay guoge evulol ni súmbam épullo. † **2:23** 2.23 mata n'enil áname nápollo : uoh me anaare ni gúhiboriay (iêa), níni ti nuh'uoh me áname (iç).

²⁴ Yo eçil me áname p'an ápur ahat p'ayol ni jaol min ak'açin búli bugo n'aarol, min ñer bugo gúuba gúbbañul gúni enil yanur.

²⁵ Ban áine ahu bugo n'aarol sinil sirakel guomene, bare kanutil bo ñusu.

3

Gatil arafuhow gátiar n'Aláemit

¹ Jiffase ni súnuhureñ sasu so Atúla átut me, enuhunjan efañ ró pe mutuho. Funah fice néjoul ek'etoh to aare ahu neogol : « Maagen, Aláemit naagulseh jambi jitiñ hani bununuh banur ni waamme dáre ni fíren fe ? » ² Naah yo : « A-a, alobut me, naagóli jújue jitiñ wo, ³ bare baamme n'etut fíren fafu, naagóli : "Jambi jitiñ bo, hani egor bo jatiito, mata jitiñ bo me, p'an jiçet." » ⁴ Enuhunjan yay neogol : « Múk ! Let maagen, mati jiçet. ⁵ Aláemit fañao naffas yo : Funah fo jijae bo me etiñ, gúçilul p'an gúpegulo min jíni ti o, mata p'an júju jiffas maaro ni maarat. »

⁶ Ñer aare ahu naluj bubugum bununuh babu, najuh búoh búariari, p'an búsum fi-tiñ, ban bújue bisen gaffas. Najow ak'atujul dó ni bubugum babu ece atiñ, nañar may ak'asen áinol atiñ. ⁷ Ñer to baenah gúçilil n'gúpegulo n'gujuh búoh gusimout. Min gunjar utoj bununuh bice gajow bo bífig, guleç úhoi guhogo.

⁸ Mb'uçiga tiname, bunaa báruser, n'guun Aláemit Atúla najatore me ni fíren fafu. N'gutey gukop n'ununuh waw. ⁹ Aláemit Atúla navoh áinemá naagol : « Aw umelo ? » ¹⁰ Naagol :

« Niuwun gaeli ni fírenjfafu, ñer níholi nitey ik'ikop mala min ikan me epatalah. » ¹¹ Naagol : « Ay agiteni búoh epatalah nukane ? Nutitiñ piañ bununuh babu bo nífireni me ? » ¹² Naagol : « Dáru aare ahu o nusenom me, o abajulo bo asenom, nitiñ. » ¹³ Aláemit Atúla naah aare ahu : « Wa ucile nukan me ? » Naagol : « Dáru enuhunjan yay ekelo ebutom min itiñ. »

¹⁴ Ñer Aláemit Atúla naah enuhunjan yay :
« Nemme mamu nukane, ni sihaj sasu ni
súnuhurenj sasu pe aw nevoni mb'itab me
!

Pan núh'úfulor ni fari,
ban aw m'buronji, pan núh'úmer gapor gunah
émit pe !

¹⁵ Ñer maer, maa nijoge bi n'aw ni aare ahu :
Pan ikanul n'jilator, ban ubugorul pop pan ikan
wo nulator.

Gabulaken aare ahu pan gumapul fuhoi,
aw pan urum gola ni futoñ. »

¹⁶ Mbiban, naah aare ahu :
« Pan ikan gafareti gútañi,
min nuh'ubuh guñoli ni buyoh.
Pan nuh'umañ bilihor n'áini*,
bare açila pan áni afani. »

¹⁷ Naban nábaho mbal áinemanaagol : « Nemme firim aari núttune min utiñ bununuh
babu bo nífireni me :
Aw mb'uçil me min itab ettam yay.
Pan urok yo táñi gunah émit pe min mb'úju ubaj
ró fitiñi.

* **3:16** 3.16 pan nuh'umañ bilihor n'áini : báfaculer bice buoge
: biinumi pan biteb mbal áini.

18 N'ettam yay yíya, mafos mánoman maa sijen
 ƿan miil dó,
ƿan nuh'utiñ waileul me n'ulah waw.

19 N'ejeni ƿan útiñum bi funah fal eçeli
no mb'ubbañ me mbal ettam dó núþullo me.
Maagen aw mof nom,
ban ƿan ubbañ úbaho mof. »

20 Mbiban, áinema Adam nakan aarol gajow
gagu gaa Eva (dóemme "aronj me"), mata açila
ajae me éni jaw bugan bugagu þe. **21** Ñer Aláemit
Atúla naajar ubaŋ waa súnuhureŋ min acokor
wañ asim Adam ni aarol. **22** Naban naah : «
Nemme maer arafuhow nánini ti ace ni wolal,
min affas me wáari me ni waarat me, jambi
atiñ me maer bununuh babu baa buronj ; mata
ihalol me natiñ bo, ƿan aronj bi nánonan. »

23 Ñer Aláemit Atúla náþunnil ni fíreŋ fafu fal
Eden gujow guke burok ettam yay dó naajar
me nateþil. **24** No nahamil me aban, naajar
báuwener émit guce bugo guvoge me çerubenj,
abaŋ m'butum gánonum fíreŋ fafu. N'guogen
ufoje wajege sambun nihi gúvit wo bi emin
bulago babu bajow me bi ni bununuh babu baa
buronj.

4

Kaeŋ namuh atiol Abbel

1 Adam narobo bugo n'aarol Eva. Eva naajar
far, nak'apegor nabaj júþur naah : « Ni garam-
ben Atúla niballo júþur. » Min akan jo gajow
gagu gaa Kaeŋ (dóemme "ébajul"). **2** Nabbañ
atéb ak'aalen náŋarul Kaeŋ jitiay navoh jo

Abbel. No uñiaw gújalo me, Abbel nakanakoña ubbarum, atiol Kaeñ o náni aaña.

³ Min gunah gagu gúgale me, nuçiga funah fice, Kaeñ nátebul mitiñ maa burokol bi éji Atúla. ⁴ Abbel may o náñarul gabugor gátiar gafat me gal ubbarumol ákail áji Atúla. Ban Atúla nayab Abbel n'gásumay n'gájioł ró ⁵ min til ahabo gaa Kaeñ. Ñer Kaeñ fiiñol ni fitiñ náñigen. ⁶ Atúla naagol : « Wa uçile fiiñi ni fitiñ ? Uñígen min ni bu ? ⁷ Biinumi bútuen me, þan úju úallo bújonih ; bare búhoji me, gatil gagu ugu to n'guholei ti énuhureñ yafiye m'butum gánonumi néñii n'enah. Gumanje bi ejogi, bare aw núarie uhek go. »

⁸ Púrto, Kaeñ naah atiol Abbel : « Ujaa ujatora mbal ulah waw ! » No guçih bo me, náñag álon Abbel min amugol.

⁹ No nabbanno me, Atúla narorenol : « Atii Abbel umelo ? » Naagol : « Ijugutol. Injé þiañ eemme apoyaol ? » ¹⁰ Atúla naagol : « Wa nukan me ? Físim atii fo nýyu me n'ettam ufu fákoñeul me bi n'ínje, fuoge bulugen ! ¹¹ Nujuge, gatab ugu ni aw, min mb'uhat ettam yay yámer me físim atii o numuh me. ¹² Maer uañ me ettam yay, mat'ebbañ eseni wo nuh'ubajen dó me. Pan nuh'uyanor bo me, ban mat'ubaj to nujae éjoj. »

¹³ Kaeñ naagol : « Gúteh gauge gúliiomlii mámah, mat'iju iteb go. ¹⁴ Jama aw umu n'ehamom n'ettam yay yáari me. Pan ñer ik'imeoi ráli. Mbi nih'iyanor bo me m'bájojut, an ajugom babu, namuh ! » ¹⁵ Atúla naagol : « Hani ! An amugi me, bulugen þan bubaj

ñono futoh ni ñúuba. » Min akan fúffasum ni o, mbi an aemor n'açila jamb'amugol. ¹⁶ Púrto, Kaeñ najow ráli n'Atúla ak'açin ni mof mamu maa Nod (dóemme "gayanor") galam bo tinah túpureul me aw baamer Eden.

Gabugor Kaeñ

¹⁷ Kaeñ nak'abaj anaare, n'gurobo. Aarol nañar far ak'apegor ápur navogol Henok. Kaeñ nañar gajow ápurol akan ésuh yay yo naamme n'eju. ¹⁸ Henok nabuh Irad ; Irad nabuh Mehuyaël aamme þay Metuâael abuh me Lameh.

¹⁹ Lameh waare góuba nayabe : átiar gajaol Ada, áuten gajaol Sila. ²⁰ Ada nabuh Yabal ; açila aamme þay afan ala ukoñaaw þe bugo nihi guçin me ni gúggut. ²¹ Atiol gajaol Yubal ; açila o aamme þay afan ala utega sisimbiñ* sasu ni uoga sutongole sasu. ²² Sila Abel Ada nabaj may añil navogol Tubal-Kain ; açila o aamme þay afan ala uaþaaw þe, bugo nihi guap me mañ müjugah ni muñuget. Alínol gajaol Naama.

²³ Mb'uçiga funah fice, Lameh naah waarol : « Ada ni Sila, aþi juuttenom !

Buru waarom, mbi jikan to uinumul ni wo nijaeul me elob :

Nimuge ánaïne o bábuñenerom,
nitege ápur ik'imuh o bakanerom gúbit.

²⁴ Guoseh an amuh me Kaeñ, þan gulugenol
ñono futoh ni ñúuba.

Bare ínje neege, an agor me ínje Lameh,

* **4:21** 4.21 esimbiñ : enogonogor ehontiñ, bare yo efañe emmen unew.

pañ ilugen ni o ñono úvi gúfaji ni gaat ni ñúuba (77). »

Gabugi Set ni gal Henoč

²⁵ Púrto, Adam nabbañ asen Eva far ak'apegor júpur. Eva naah : « Aláemit nájiom ace añil butum Abbel o Kaeñ amuh me. » Yo eçil me nakanol gajow gagu gaa Set (dóemme "éji").
²⁶ Set nak'abuh ápur nakanol gajow gagu gaa Henoč. No, bugan bugagu guju me elaw Aláemit ni gajaol gal Atúla.

5

Gabugor Adam bi ni Nóe

¹ Dáure gabugor Adam :

Aláemit no nátut me an, nakanol anogorol ;
² ban nátulil gúni ánaíne ni anaare. Funah fafu fo nátulil me, násionienil, aban nakanil gajow gagu gaa arafuhow.

³ No Adam abaj me símit ekeme ni ávi ni guñen (130), nabuh ápur anogorol maagen mamu, navogol Set. ⁴ Púrto, nabbañ aroj to símit sikeme futoh ni sífaji (800) nabuh úpur ni sújur guce. ⁵ Yaçil me nak'açet o babajer símit sikeme futoh ni sibbagir ni ávi ni guñen (930).

⁶ Set nak'abuh ápur o babajer símit ekeme ni futoh (105), navogol Henoč. ⁷ Púrto, nabbañ aroj to símit sikeme futoh ni sífaji ni futoh ni súuba (807) nabuh úpur ni sújur guce. ⁸ Yaçil me nak'açet o babajer símit sikeme futoh ni sibbagir ni guñen ni súuba (912).

⁹ Henoč may no nabaj me símit úvi gubbagir ni guñen (90), nabuh ápur gajaol Kenan. ¹⁰ Púrto,

nabbañ aroñ to símit sikeme futoh ni sífaji ni gaat (815) nabuh úþur ni sújur guce. ¹¹ Yaçil me nak'açet o babajer símit sikeme futoh ni sibbagir ni futoh (905).

¹² Kenan açila no nabaj me símit úvi gúfaji ni guñen (70), nabuh áþur navogol Mahalalel. ¹³ Púrto, nabbañ aroñ to símit sikeme futoh ni sífaji ni úvi gúuba (840) nabuh úþur ni sújur guce. ¹⁴ Yaçil me nak'açet o babajer símit sikeme futoh ni sibbagir ni guñen (910).

¹⁵ Mahalalel nak'abuh áþur o babajer símit úvi gúfaji ni futoh (65), navogol Yered. ¹⁶ Púrto, nabbañ aroñ to símit sikeme futoh ni sífaji ni ávi ni guñen (830) nabuh úþur ni sújur guce. ¹⁷ Yaçil me nak'açet o babajer símit sikeme futoh ni sífaji ni úvi gubbagir ni gaat (895).

¹⁸ Yered no nabaj me símit ekeme ni úvi gúfaji ni súuba (162), nabuh áþur navogol Henok. ¹⁹ Púrto, nabbañ aroñ to símit sikeme futoh ni sífaji (800) nabuh úþur ni sújur guce. ²⁰ Yaçil me nak'açet o babajer símit sikeme futoh ni sibbagir ni úvi gúfaji ni súuba (962).

²¹ Henok no nabaj me símit úvi gúfaji ni futoh (65), nabuh áþur navogol Matuçelah. ²² Naron to atajen símit sikeme sífaji (300) n'elagen Aláemit, nabuh úþur ni sújur guce. ²³ No nabaj me ñer símit sikeme sífaji ni úvi gúfaji ni futoh (365), ²⁴ an abbañut ajugol n'ettam, Aláemit bájaenumerol mbaa fatiya ; mata buronjol n'Aláemit nabañ bo.

²⁵ Matuçelah nak'abuh áþur o babajer símit ekeme ni úvi gubbagir ni futoh ni súuba (187),

navogol Lameh. ²⁶ Púrto, nabbañ aroñ to símit sikeme futoh ni súuba ni úvi gubbagir ni súuba (782) nabuh úpur ni sújur guce. ²⁷ Yaçil me nak'açet o babajer símit sikeme futoh ni sibbagir ni úvi gúfaji ni futoh ni sibbagir (969).

²⁸ Lameh no nabaj me símit ekeme ni úvi gubbagir ni súuba (182), nabuh ápur ²⁹ naah : « Nemme Atúla natatab ettam yay min burokolal bútañi, añil ahume o ajae me éelenolal ni buyogolal. » Yo eçil me nakanol gajow gagu gaa Nóe (dóemme "éelen"). ³⁰ Púrto, nabbañ aroñ to símit sikeme futoh ni úvi gubbagir ni gaat (595) nabuh úpur ni sújur guce. ³¹ Yaçil me nak'açet o babajer símit sikeme futoh ni súuba ni úvi gúfaji ni gaat ni súuba (777).

³² Nóe no nabaj me símit sikeme futoh (500), nabuh úpur gúfaji, ahu gajaol Sem, ahu Ham, ahu Yafet.

6

Atúla najoh bi enemen mof mamu

¹ Min bugan bugagu gúmmeneul me n'ettam, mo may gubuge me sújur gáarie fañ. ² No úpur Aláemit* gujuh me jáari sújur sausu, nihi gúkail gulip guce ni bugo guyab. ³ Ñer Atúla naah : « Biïnumom baa buroñ bábaerit bo nisen me arafuhow, mati búju bíni ni o bi nánonan, mata açila enil nam. Maer buronjol þan bíij símit ekeme ni ávi (120). » ⁴ No bajene n'ettam

* **6:2** 6.2 úpur Aláemit : ute, guce gujoge búoh dáru báuwener bápollo n'émit ; bugagu n'guoh úvi gálaje ; bugagu may n'guoh gabugor Set gom.

bugan búgamah ban ni gubbah ; bugo guomme gabugor úpur Aláemit go gubuh me no gukelo me guyab sújur sasu bugal ettam. Uñiaw ubugi bugo guomme buganolal bágamah bugaa no, bugo ujail ujamo me.

⁵ Atúla naju húoh bugan bugagu gufanefan n'gúlaþute : Funah fo tihane, uinumil nuteb bi ekan maarat barebare. ⁶ Ni táñiol iki ajoh émiremma min akan me arafuhow ⁷ naah : « Pan inemen ni mof bugan bugagu bi ni súnuhuren sasu ró, sáfulore me ni may upu waw. Ti maagen, nijojoh émiremma min ítulum me waf wauwu þe waife me. » ⁸ Bare Nóe buroñol búsusum Atúla.

Atúla o n'egiten Nóe bulago babu bal epah

⁹ Buroñ Nóe maa bujow ma :

Bukakan buroñ banabe ban ni bukur bújoñor bugan bugagu, mata nalagelagen Aláemit, ban þop nah'akan wásum me Aláemit. ¹⁰ Nabaj úpur gúfaji, gaamme Sem, Ham ni Yafet.

¹¹ Bare ni bajuger Aláemit, bugan bugagu þe gaamme n'ettam gujonut, iki báloj bimmenj ni mof. ¹² Najuh maagen mamu húoh mof mamu þe muhajekajen ; mata bugan bugagu maarat bare guom n'ekan.

¹³ Ñer Aláemit naah Nóe : « Báloj bugan bugagu bikelo bimmenj ettam yay kab. Bo biçil me min ijoh bi eban ésu h yay þe. ¹⁴ Mb'uñjar ubabar waake min ucokor busana báamah. Mb'ugabor ñáraru bo gutoñ gammemmenj. Mb'uban nulogos bo elahatiroñ ñáraru bo bi ni tíyan bo ró. ¹⁵ Gahuli gagu mb'ulih

simetar ekeme ni úvi gúuba ni guñen (150), bauŋ babu simetar ávi ni futoh (25), gabbaŋ gagu simetar gaat (15). ¹⁶ Mb'urembeñor sitah sifaji, uban nukan bo firihinjaŋ fahalore epa yapiloe butum gañen ni gutep gagu. Ganegen bo mbi gúni n'etut gacač bo gace. ¹⁷ Uban me, ínje þan iannul mal mammañe iki muguben ettam yay múharo, min mumuh wáfowaf waife me. Waf waw pe waamme n'ettam þan uçet. ¹⁸ Bare aw, þan ijogor babuge n'aw ; þan mb'unogen ni busana babu, aw, aari, guñoli ni waarial. ¹⁹ Mb'uñar ni súnuhureŋ sasu pe, sánosan ni ganogor so, yáine ni yaare úrur dó min súju suron ti buru. ²⁰ Imañut buron binemo ni mof. Yo eçil me, mb'uñar súuba-súuba n'upu waw, ni súnuhureŋ sasu sájalo me, bi ni sáfulore me n'ettam ró. ²¹ Mb'uñar may mitiñay móroman ulalen me bi fitiñul, buru ni súnuhureŋ sasu pe.
»

²² Nóe nakan wo Aláemit alobol me, ahalut bo hani waf wanur.

7

¹ Púrto, Atúla naah Nóe : « Uñar bugani n'junogen ni busana babu. Mata nijuge búoh n'ésuh yay pe aw bare unab ró. ² Ni súnuhureŋ sasu sáari me bi bísimen, ni ganogor gánogan mb'uñar súuba-súuba, yáine ni yaare, bi ñono futoh ni ñúuba. Ni sáariut me, mb'uñar tánotan yáine ni yaare bare. ³ Ni upu waw may, mb'uñar tánotan úuba, gáine ni gaare, bi ñono futoh ni ñúuba. Mamu mbi ganogor gánogan gúju gubbañ guroŋ ni mof. ⁴ Tale gunah futoh ni

gúuba, þan ikan émit yay nelub gunah úvi gúuba tujon ni tihalen, m'báelout. Min inemen ni mof mamu waf waw þe waife me wo nikán me. » ⁵ Nóe nakan wo Atúla alobol me þe.

⁶ No Aláemit áyuulo me mal mamu báyuer babu bájalo me ni mof, Nóe o babajer símit sikeme futoh ni yanur (600). ⁷ Ñer Nóe nanogen ni busana babu, açila, aarol, guñolol ni waarił, bi epah. ⁸⁻⁹ Ti Aláemit alob yo me, súnuhureñ sasu sáari me ni sáariut me bi bísimen, upu waw bi ni sáfulore me ró, ni síkail sunogen ni busana babu súuba-súuba, yáine ni yaare, sutoh ró Nóe.

¹⁰ No nuçiga me funah fafu fakan me futoh ni gúuba, mal mamu mámah mamu ni miçigul.

Atúla náyuul mal mamu báyuer bámah

¹¹ Gannay gaugu no Nóe abaj me símit sikeme futoh ni yanur (600), funah fafu fakan me gaat ni gúuba ni fieñ fafu fúuten, funah fiçila súbula sasu þe saa fal fámah sútojuloulo me n'efanjen mal ró, sílinga émit ni sífasoul, ¹² min émit yay eilo eban mal babaner gunah úvi gúuba, tujon ni tihalen. ¹³ Funah faufu Nóe o banoner ni busana babu, açila, aarol, guñolol Sem, Ham ni Yafet ni waarił, ¹⁴ ni may súnuhureñ sasu þe, sánosan ni ganogor so, sihaj sasu bi ni sáfulore me ró, upu waw ni wáfowaf wabaje ubes. ¹⁵ So þe saife me, sánosan ni síkail súuba-súuba, sutoh ró Nóe. ¹⁶ Ni sunogen dó, ganogor gánogan yáine ni yaare, ti Aláemit alobol yo me. Mbiban, Atúla nábaben ganegen gagu apeh.

¹⁷ Min ñer émit yay eilo elubul gunah úvi gúuba. Mal mamu ni mimmeñ iki busana babu

bitebor buhat ettam yay. ¹⁸ Mo muomme iki busana babu bíren. ¹⁹ Ni muronj bae n'ejinj yay iki muguben gurijan̄ gagu þe gal ettam. ²⁰ Ni muronj dó n'ejinj yay iki mágat go butum simetar futoh ni súuba. ²¹ Min ñer waf waw waife me þe waamme n'ettam uçet : újogum n'upu waw, sihaj sasu, súnuhurenj sasu, wánowan wáfulore me n'ettam bi ni bugan bugagu ró, ²² wáfowaf waife me ban nuçin n'ettam, nulojo uk'uçet. ²³ Mamu Atúla anemen me waf waw þe waamme n'ettam, iki ñaño to Nóe ni buganol ni waf waw þe waam dó me ni busana babu. ²⁴ Gunah ekeme ni úvi gúuba ni guñen (150), mal mamu ni muronj n'eguben ettam yay múharo.

8

Nóe ni buganol bugo n'éþurul ni busana babu

¹ Bare Aláemit naronj þop n'gapinor mala Nóe, súnuhurenj sasu ni sihaj sasu saamme ni busana babu. Min ainnul érus bi ékasul mal mamu. ² Súbula sasu saa fal fámah bi ni sílinga émit ró ni sutojo, émit yay may nehat galub. ³ No baj me gunah ekeme ni úvi gúuba ni guñen (150), mal mamu ni mukasulo jatito-jatito ⁴ uk'uçiga funah fafu fakan me gaat ni gúuba faa fieñ fafu fakan me futoh ni gúuba, busana babu m'butaj fatiya firijan̄ fafu fo guvoge me Ararat. ⁵ Mal mamu ni muronj n'ékasulo bi funah fítiar faa fieñ fafu fakan me guñen, no gurijan̄ gagu gutiulo me.

⁶ Nóe natajen airigen gunah úvi gúuba balama ápegul elajen yay yo nakan me ni busana babu, ⁷ aban nahalen gaganar gúit nihi gujow

n'gúbbañul iki mal mamu muñah. ⁸ Nahalen may gálab bi ejuh ter mal mamu muhae. ⁹ Bare gálab gagu gujugut tiñ tahae to gújue gulo, min ñer gúbbañul bi ni busana babu, mata mal mamu murondon. Nóe naalen gañenol min ájogul go árur dó ni busana babu. ¹⁰ Nabbañ airigen gunah futoh ni gúuba bala abbañ ahalen go n'gúit. ¹¹ No gubbañulo me gállim, n'gútebul ni gáñin go gatoj gajeb gaa bice bununuh gajow bo buoliv. Ñer Nóe naffas búoh mal mamu múkasuloe fañ n'ettam yay. ¹² Natajen airigen guce gunah futoh ni gúuba, nabbañ ahalen go, n'gúit n'gufa bo.

¹³ Funah fítiar faa fieñ fítiar fal émit evugul, gannay gaugu no Nóe abaj me símit sikeme futoh ni yanur ni émit yanur (601), mal mamu mo bajuer ehay. Ñer Nóe náþuren firihinjañ busana babu. Naluj tíyan najuh búoh ettam yay ehahay. ¹⁴ Mb'uêiga ni fieñ fúuten fo babajer gunah ávi ni futoh ni gúuba, ettam yay yo bahaer was, ¹⁵ Aláemit naah Nóe : ¹⁶ « Uþúrul ni busana babu, aw, aari, guñoli ni waaril ! ¹⁷ Uþúnnul may súnuhureñ sasu þe, upu waw, sihaj sasu, bi ni sáfulore me n'ettam ró, min mbi sitey siban babu þe, ni sibbañ subugor simmeñen mof mamu. » ¹⁸ Ñer Nóe náþurul ni aarol, guñolol ni waaril ró. ¹⁹ Súnuhureñ sasu may ni súþurul þe, sánosan ni ganogor so, bi ni sáfulore me n'ettam yay ni upu waw ró.

²⁰ Mbiban, Nóe nateþ físimenum bi n'Atúla, nañar tánotan ni súnuhureñ sasu sáari me sice bi may n'upu waw wáari me ró bi bísimen

Atúla : namuh so, aban naremben so to min asaen so iki sirem. ²¹ Atúla no naun me gatin gagu gásüm me gaa bísimen babu, ni súmol. Naah m'biinumol : « Maer mat'ibbañ itab ettam yay mala búkanum arafuhow. Maagen, újogum ni fiñileol, biinumol maarat bare nihi biþinor ekan. Ban mat'ibbañ inemen wáfowaf waife me n'ettam, ti nikamen mo me. ²² Nánoran no mof mamu muroje n'ebaj, buroh ni épít, ñutot ni ésuþa, fujam ni fiye, etufunaha ni efuga þan síni to bi nánoran. »

9

Aláemit najogor babuge baliye ni Nóe

¹ Púrto, Aláemit násonien Nóe ni úþurol naagil : « Mbi jubugor iki jimmejen mof mamu. ² Maer súnuhureñ sasu þe, upu waw, sáfulore me n'ettam, bi ni suol sasu ró, ni guñenul nihat so. Þan súhollul nár. ³ Waf waw þe waron me, ban nugoror, nisenulwosen, ti nisenul me may waf waw þe waileul me n'ettam ; dó þe bi fitiñul. ⁴ Bare jambi jitiñ ellu ni físim yo ró, mata físim fo fiçil me buron. ⁵ Mala éyu físimul, þan iroren fo nánoran no fúuyoe ; énuhureñ emuh me an, þan iroren yo. An þop amuh me apalol, þan irorenol yo.

⁶ An áyu me físim apalol, ace þan áyu fola, mata Aláemit ni ganogorol nátulum me arafuhow.

⁷ Neegul mbi jubugor min jifan jammeñ. Mbi gabugorul guvisor ni mof mamu þe iki gummeñen mo. »

⁸ Aláemit natajen aagil : ⁹ « Injé, babugeom þan ijogor bo ni buru ni gabugorul. ¹⁰ Babuge baubu þan bíni to may bi ni upu waw, sihaj sasu ni súnuhuren̄ sasu, waf waw þe waife me waamen dó me ni busana babu, ni wawu þe wajae me ebugi ni mof. ¹¹ Babuge baubu bo buomme ube : mati bañ müs baj báyuer mal ti babu banemenen me ettam yay. »

¹² Natajen aagil : « Pan ikan fúffasum faa babuge babu baamme n'etut ínje ni buru ni wáfowaf waamme ni buron̄, bi egiten búoh þan bíni to bi nánonan. Fúffasum fafu ufe : ¹³ Gaiba-émit þan ibañ fatiya, mbi gúni fúffasum faa babuge babu baamme n'etut ínje ni ettam yay. ¹⁴ No nijae me épunnul úpar úni fatiya ettam yay min gaiba-émit gaugu gúþurul dó ni wo, ¹⁵ no þan ipinor me mala babugeom bo nijogor me ni buru ni waf waw þe waamme ni buron̄. Emít yay mat'ebbañ elub mal máamah iki minemen buron̄ babu þe baa n'ettam ti no. ¹⁶ No gaiba-émit gaugu gujae me épurul n'úpar waw min ijuh go, þan iosen babuge babu bo nikán me n'etut ínje ni wánowan waife me ni mof bi nánonan. »

¹⁷ Nabbañ aah Nóe : « Neegi me : Gaiba-émit gaugu go guomme fúffasum babuge babu balin̄ me bo nijogor me ni wánowan waamme m'buroñ ni mof. »

Bakaner Ham m'biçil min þayol atab gabugorol

¹⁸ Guñol Nóe gápollo me ni busana babu, bugo guomme Sem, Ham ni Yafet. Ban Ham o abuh me Kanaan. ¹⁹ Uñiaw ubuge gaamme gúfaji bugaa Nóe, bugo guomme sipay gufan bugaa bugan bugagu þe gaçin me ni mof.

²⁰ Nóe o aamme átiar eañ úbiñu. ²¹ Funah fice, narem bíñu yay ák'áhali. Ñer nápuren wañol þe min afilo ni fúgulol enil erakel. ²² Ham aamme þay Kanaan, nanogen dó natogol me enil erakel. Nápurul bi tíyañ ak'agiten yo gutiol. ²³ No nalobil yo me, Sem bugo ni Yafet n'guñar gábil guremben n'ubandil min gunogen dó baa gúsolasola bi eke efut þail. N'guluj ráli gayonjil jambi gujuh þail min akan me enil erakel.

²⁴ No fúhali Nóe fusar me, naun wo ápurol apuma akanol me. ²⁵ Ñer naah :

« Ban itab Kanaan !

Mb'áni amigel ahu afañ me gatiti emigel gutiol
þe ! »

²⁶ Nabbañ aah :

« Gasal ugu n'Atúla aamme Aláemit ala Sem !

Mbi Kanaan akan amigel Sem !

²⁷ Mb'Aláemit asen Yafet mof mauñe,
ban mb'áuro ni gúggut Sem.

Mbi Kanaan akan amigel may ala Yafet ! »

²⁸ Púrto báyuer mal mamu bájalo me, Nóe nabbañ aroñ to símit sikeme sífaji ni úvi gúuba ni guñen (350). ²⁹ Yaçil me nak'açet o babajer símit sikeme futoh ni sibbagir ni úvi gúuba ni guñen (950).

10*Gabugor Nôe*

¹ No báyuer mal mamu bámah babu búgat me, úpur Nôe gaamme Sem, Ham ni Yafet, n'gubuh úpur. Gabugoril uge :

² Uþur Yafet bugo guomme Gomer, Magog, Madai, Yavan, Tubal, Meêeh ni Tiras. ³ Gomer nabuh Ačikenas, Rifat ni Togaruma ; ⁴ Yavan o abuh me Eliča, Tarisis, ni may bugaa Kit ni bugaa Rodan. ⁵ Gabugor Yavan go guvisor me iki guçin galam fal fámah ; n'gúfaculor fiil-fiil ésuh fo, mof fo ni gólobum yo gúbuli.

⁶ Uþur Ham bugo guomme Kuć, Misiraim, Put ni Kanaan. ⁷ Kuć nabuh Seba, Havila, Sabuta, Raguma ni Sabuteka ; Raguma úþurol bugo guomme Čeba ni Dedan.

⁸ Kuć nabuh may ace ápur gajaol Nimurod. Nimurod ahumu o aamme atiga ámah átiar ni mof. ⁹ Náni þop asaa ámah bújonor Atúla. Yo eçil me bi jama nihi guoh : « Hari nakakan asaa ámah bújonor Atúla ti Nimurod. » ¹⁰ Súsuh sítinar saa ni fívetol so suomme Babel, Erek, Akad ni Kalune, so þe ni mof mamu maa Činear. ¹¹ Nápur bo atos bi ni mof mice gajow mo Ačur. Bo naju me súsuh sasu saa Niniv, Rehobot, Kelah, ¹² ni Resen, yaamme n'etut Niniv ni ésuh yay yámah yay yaa Kelah.

¹³ Misiraim o aamme þay afan ala bugaa Lud, Anam, Lehab, Nafutuh, ¹⁴ Paturos, Kasuluñ ni Kafutor ; bugaa Kasuluñ bugo guomme sipay gufan bugaa Pilisit.

¹⁵ Kanaan nabuh Sidoŋ, aamme afamma, ni Hit ; ¹⁶ Kanaan o aamme may ƿay afan bugaa Yébus, Amor, Girigaâ, ¹⁷ Hiw, Aruk, Sin, ¹⁸ Aruwad, Semar ni Hamat. Bugaa Kanaan gabugoril n'gummen̄ guban babu ƿe, ¹⁹ ettamil neuj újogum Sidoŋ bi Gasa mbaa Gerar ; yo ejow me bi Sodom, Gomora, Aduma, Seboim bi bo Leça.

²⁰ Dáuru ƿe gabugor Ham gúfaculor me fiil-fil ésuh fo, mof fo ni gúlobum yo gúbuli.

²¹ Sem, ati Yafet, nabuh may úþur. Ban Sem o aamme ƿay afan ala Eber ni gabulakenol ƿe. ²² Uþúrol bugo guomme Elam, A ur, Arupahad, Lud ni Aram. ²³ Aram úþurol bugo guomme Us, Hul, Geter ni Ma . ²⁴ Arupahad o abuh me Ćela abuh me Eber. ²⁵ Eber ahumu nabaj úþur g uba : átiar gajaol Peleg (dóemme " faculor"), mata no naamme m'buroŋ, ga in me n'ettam yay g aculorfaculor. Atiol gajaol Yokutan, ²⁶ o abuh me Alumodad,  elef, Hasarumavet, Yerah, ²⁷ Hadoram, Usal, Dikila, ²⁸ Obal, Abimael,  eba, ²⁹ Ofir, Havila ni Yobab. Dáuru ƿe gabugor Yokutan. ³⁰ Bugo gu in me n'etut Me a ni mof mamu maa gurijaŋ gagu gaa Sefar, galam bo tinah t pureul me.

³¹ Dáuru ñer gabugor Sem. Bugo may n'g aculor fiil-fiil ésuh fo, mof fo ni g lobum yo g buli.

³² Ga in gabugor úþur N  e, ésuh- suh bi ni fiil-fiil, tale guree. Guil ga gu, ni go bugan bugagu ƿe ga in me ni mof g ullo me, no báyuer mal mamu b mah babu b gat me.

11

Etah yay yaa Babel

¹ No bítinar, bugan bugagu þe bugaa mof gúlobum ganur gubaje, bavogeril waf banur.
² Funah fice, n'gúþurul bo tinah tiyeul me. N'ejail n'gujuh eþarandañ baubu ni mof mamu maa Ĉinear n'guçin dó. ³ N'guoh : « Ujaal uk'utepal sibirih, ubanal nusoal so. » N'gucokor sibirih so mbi síni me gubokenil, gaban n'gujar elahatironj bi eholenor so. ⁴ N'guoh : « Ujaal uk'uilenal ésuh, nutepal may etah ebbah ék'égorul émit. Mamu ujaolal þan uuno, ban mat'uvvisoral ni mof. » N'guilo gúni n'gateþ.

⁵ Ñer Atúla náaloul ákail bujuh ésuh yay ni etah yauyu so bugan bugagu guomme n'etep. ⁶ Aban naah : « Iní mamu gújaeul ekan bi nánonan, bugo ubugi gaamme bugan buganur, ban baloberil banur, wáfowaf mat'úju umindenil ni wo gumañ me ekan. ⁷ Hani ! Fújuut fubaj ! Ualoal úk'úguñoral gúlobumil jambi gubbañ guunor ! » ⁸ Min ñer Atúla avisil ni mof mamu þe, min gateþil gútij to. ⁹ Yo eçil me n'gukan ésuh yauyu gajow gagu gaa Babel (dóemme "éguñor"), mata to Atúla águñor me gúlobum bugan bugagu bugaa mof mamu þe, ban to navisil me gaban babu þe.

Gabugor Sem

¹⁰ Dáure gabugor Sem :

Púrto símit súuba búsol báyuer mal mamu bámah babu, Sem nabuh Arupahad o babajer

símit ekeme (100). ¹¹ Púrto, nabbañ aron to símit sikeme futoh (500) nabuh úpur ni sújur guce.

¹² No Arupahad abaj me símit ávi ni gaat (35), nabuh ápur navogol Ĉela. ¹³ Púrto, nabbañ aron to símit sikeme sibbagir ni símit sífaji (403) nabuh úpur ni sújur guce.

¹⁴ No Ĉela abaj me símit ávi ni guñen (30), nabuh ápur navogol Eber. ¹⁵ Púrto, nabbañ aron to símit sikeme sibbagir ni símit sífaji (403) nabuh úpur ni sújur guce.

¹⁶ No Eber abaj me símit ávi ni guñen ni sibbagir (34), nabuh ápur navogol Peleg. ¹⁷ Púrto, nabbañ aron to símit sikeme sibbagir ni ávi ni guñen (430) nabuh úpur ni sújur guce.

¹⁸ No Peleg abaj me símit ávi ni guñen (30), nabuh ápur navogol Réu. ¹⁹ Púrto, nabbañ aron to símit sikeme súuba ni símit futoh ni sibbagir (209) nabuh úpur ni sújur guce.

²⁰ No Réu abaj me símit ávi ni guñen ni súuba (32), nabuh ápur navogol Sérug. ²¹ Púrto, nabbañ aron to símit sikeme súuba ni símit futoh ni súuba (207) nabuh úpur ni sújur guce.

²² No Sérug abaj me símit ávi ni guñen (30), nabuh ápur navogol Nahor. ²³ Púrto, nabbañ aron to símit sikeme súuba (200) nabuh úpur ni sújur guce.

²⁴ No Nahor abaj me símit ávi ni futoh ni sibbagir (29), nabuh ápur navogol Tera. ²⁵ Púrto, nabbañ aron to símit ekeme ni gaat ni sibbagir (119) nabuh úpur ni sújur guce.

²⁶ Tera no nabaj me símit úvi gúfaji ni guñen (70), nabuh úpur gúfaji gaamme Aburam, Nahor ni Haran.

Gabugor Tera

²⁷ Dáure gabugor Tera : Uþúrol bugo guomme Aburam, Nahor ni Haran. Haran nabuh ápur gajaol Lot ; ²⁸ naçet baubu Ur ni mof mamu maa Čalide, bo nabugi me ; no naçet me, þayol Tera to ni buroñ. ²⁹ Aburam ni atiol Nahor n'guyab waare ; ala Aburam gajaol Sarai, ala Nahor o gajaol Milika, aamme bájur Haran ; Haran o abuh me may Yiska. ³⁰ Bare Sarai affasut fufane, mata emotombo nakane.

³¹ Funah fice, Tera nañar áþurol Aburam bugo n'aarol Sarai, nañaror may gabulakenol Lot, ápur Haran. Min gúpur Ur ni mof mamu maa Čalide gujow guriñen mbaa ni mof mamu maa Kanaan. No guçih me n'ésuh yay yo guvoge me Haran, n'gunamo to. ³² Tera nak'açet to Haran o babajer símit sikeme súuba ni símit futoh (205).

12

Aláemit naah Aburam áuy

¹ Atúla nalob ni Aburam naagol : « Uþúr dáre ni mof mamu maamme míya, uhat fili ni yañ þai, min uilo ujow bi ni mof mice mo njai me egiten. ² Pan ikan min gabugori gúni ésuhan yámah, þan ísonieni, ban þop nikán gajai guuno. Pan mb'úni an ala gásonien bi ni bugan bugagu.

³ Gajae me élikeni, þan ísonienil.
Bare gajae me eçotiheni, þan itabil.

Míya, mb'ísonienum me guil gagu þe gal ettam yay. »

⁴ Ñer Aburam náþur ajow ti Atúla alobol yo me ; Lot nalagenol. No gúpure me ésugol Haran, Aburam o babajer símit úvi gúfaji ni gaat (75). ⁵ N'eaol nájaenum aarol Sarai ni ápur atiol aamme Lot. N'gújaenum fubajil þe ni þop umigel waw bugo gunom bo me Haran. Min gukay mbaa mof mamu maa Kanaan. ⁶ No guçih me Kanaan, Aburam nasat mof mamu bi ni bununuh babu báñai me baa More, babu Siçem. No, bugaa Kanaan bugo barojer dó n'eçin.

⁷ Atúla náþurul Aburam naagol : « Dáure mof mamu mo njae me esen guñoli ni gabulakenil. » Ñer Aburam najar sival nateþ to físimenum bi n'Atúla mala min áþullol to me. ⁸ Nafa bi ni mof mice maa gurijan, galam Betel mbaa bo tinah talu tiiyeul me. Min ailen fúgulol fal ubaþ n'etut Betel yaamme bo tinah tiiyeul me, ni Ai yaamme bo tinah tiave me. To may nateþ to físimenum fice bi n'Atúla min alaw to ni gajow Atúla. ⁹ Mo may natos jatito-jatito ak'açih ni eþarandaþ ece yo guvoge me Negev.

Aburam natos mbal Esíp

¹⁰ Gannay gace, bieb m'búloul dó n'ésuh yay. Maagen bieb baibu m'bújalo iki Aburam atennor ajow mbaa mof mice mo guvoge me Esíp. ¹¹ No gulof bo me, Aburam navoh aarol : « Sarai ! » Naagol : « Eé ? » Naagol : « Uuttenom. Niffase búoh aw anaare áarie fañ. ¹² Bugal Esíp no gujae me ejugi, þan guoh : “Dáru aarol.” Ban þan gumugom min guhali to. ¹³ Mb'uboket uogil

aw álinom ! Mamu þan gujogom jon, ban aw þan uçil min ipagen súñunduom. » Naagol yoo.

¹⁴ No guçih bo me Esíp, maagen bugaa bo n'gjuh búoh aarol náariari nár ¹⁵ iki ufan búgamah bugaa gávi gagu gulob ávi ahu mola n'gusalenol nímoro. O ñier nabooñ gunjallol bi ni gávi gagu. ¹⁶ Sarai açil me min ávi ahu aalen Aburam wári. Nasenol ubbarum, sijamen, síbe, musum máine ni maare ni suñokombo ; nasenol may uroka wáine ni waare.

¹⁷ Bare Atúla nakan min mataño mámah müúavul n'ávi ahu ni filol, dó þe mala Sarai, aar Aburam o naajar me. ¹⁸ Aví ahu návogul Aburam naagol : « Dáru bakaner bu ? Wa uçil me uogutom dáru aari ¹⁹ min ubutom nuogom dáru álini ? Min ínje injarol áni aarom ? Nibane n'aari. Unjarol n'júþur tale ! » ²⁰ Ñer nabooñ urokaol gúþurenil n'Esíp, açila n'aarol ni wafol þe wo nabaj me.

13

Efáculor Aburam bugo ni Lot

¹ Aburam no náþullo me Esíp, nabbañ mbal eþarandañ yay yaa Negev, o ni aarol ni wafol þe. Lot may nalagenol. ² Aburam nasanumet fanj, nabaje sukore sámah, síralam ni þop éurus yaguguy. ³ Nah'ajow jatito-jatito Negev bi Betel. Námusene arobo tiñ tautu n'etut Betel ni Ai, ⁴ ban nailenen to físimenum. To Aburam alaw me Atúla.

⁵ Lot alageneol me, nabaje þop ubbarum, sijamen ni síbe. Nabaje may gúgulol gal ubañ. ⁶ Ban mof mamu miþilout mata mbi gúju gufenen dó

sukoreil þe. Min simmen̄ me nár, sújuut surobo tiñ tanur. ⁷ Ban þop bajene bugaa Kanaan ni bugaa Peris gaçin dó.

Funah fice, ukoña Aburam ni bugaa Lot n'gúrig. ⁸ Ñer Aburam návogul Lot naagol : « Jamb'úriga ! Ukoñai ni búgumbam jambi gúrig may ! Let wola filola fanur ? ⁹ Mof mamu umu mo nuluje me, gayonji. Ufáculora ! Ujow me mbaa gañen gárib, ínje þan ijom mbaa gamay. Ujow me mbaa gamay, ínje mbaa gárib. »

¹⁰ Ñer Lot náarul buulol najuh eþarandañ yay yo fal fafu fo guvoge me Suruden fusat me, ni fíjeben yo nímoro. Ban éguguf bi bo ésuh yay yaa Soar. Níme ti fíreñ fafu fal Atúla, ti þop Esíp yo fal fafu faa Nil nihi fíjeben me. No, Atúla m'bafumerut súsuh sasu saa Sodom ni Gomora saam dó me. ¹¹ Ñer Lot naçob bi ni o eþarandañ yauyu þe, aban najow abbañen mbaa bo tinah talu tiiyeul me. Mamu Lot ni Aburam gúfaculor me. ¹² Aburam açila narobo to Kanaan. Lot o nak'açin lof súsuh sasu saamme galam Suruden. Nailen gúgulol iki gúffus ésuh yay yaa Sodom. ¹³ Bare bugaa Sodom buronil buarat ; nihi guhajen n'Atúla, gutiletil ni o hóji fan.

¹⁴ No Lot ávuh me akay, Atúla naah Aburam : « Uluj joon mbaa gayonji, mbaa búsolí, nuluþ þop mbaa gañeni gárib ni gamai : ¹⁵ þan iseni bi nánonan ettam yauyu þe yo nuluje me, aw, guñoli ni gabulakeni. ¹⁶ Gabugori þan ikanil gummeñ ti fuus. Nemme fuus an ájuut aþin fo, mati an may ájuil eþin. ¹⁷ Uilo nujow mof mamu min ujuh mo, mata aw nijae mo me esen. »

¹⁸ Ñer Aburam natosen gúgulol ak'açin lof ununuh waw wáñai me waa Mámure galam Heboron. Nailen to físimenum bi n'Atúla.

14

Aburam nahek úviaw bi eþagen Lot

¹⁻² Ni gunah gaugu, úvi guce n'gúni ni fitih. Bugo guomme Amurafel ala Ćinear, Ariok ala Elasar, Kedor-Laomer ala Elam ni Tidal ala Goim. N'gutegor n'gutigen bugagu úvi gaamme Bera ala Sodom, Biriča ala Gomora, Ćineab ala Aduma, Ćemeber ala Seboim, ni ávi ahu ala Bela, yo guvoge me may Soar. ³ Bugo futoh bugo gunonulo me, n'guemor ni eparandan yay yaa Sidim (to Fal Fasisesiset fuomme jama). ⁴ Mata ni fimigilet fal ávi ahu Kedor-Laomer guomene símit guñen ni súuba, bare þúrto émit yanur n'guñiñet. ⁵ Mb'uçiga toon yo, Kedor-Laomer ni bugagu úvi gabbañ me búsolol n'guiyul n'gutigen ulatoril. N'guhek bugaa Refa galam Aćetarot-Karunaim, bugaa Sus galam Ham, ni bugaa Em galam Ćave-Kiriataim. ⁶ N'guhek may bugaa Hor dó n'ésugil ni gurijan̄ gagu gaa Seir, n'guhatoril iki guçih El-Paran, lof gafit gámah. ⁷ Mbiban n'gúbbáñul mbal En-Miçepat yo guvoge me may Kadeç, iki gufum þe mof bugal Amalek, ban ni guhek bugal Amor gaçin me Hasason-Tamar. ⁸ Ñer úviaw bugaa Sodom, Gomora, Aduma, Seboim ni Bela yaamme Soar, n'gúþunnul ekosombilil gualen ni eparandan̄

yay yaa Sidim, ⁹ bi etigen to ávi ahu Kedor-Laomer ala Elam, ni may Tidal ala Goim, Amurafel ala Ĉinear ni Ariok ala Elasar : dóemme ñer úvi gono gubbagir n'gutigen gono futoh.

¹⁰ Ban eparandaŋ yay yaa Sidim, babaj ró usun wammaŋe wo guoh ró bi enjar eukut wo yafige ban neñuget tem. No úviaw bugaa Sodom ni Gomora guomme n'etey, n'gulo ró. Bugagu gaþah me n'gutey bi ni gurijan̄ gagu. ¹¹ Gahekil me, n'guram fubaj fafu þe faamme Sodom ni Gomora, bi n'újej waw ró, min gukay. ¹² Lot ásabul Aburam, nemme dó Sodom naçine, n'gujogol may gújaenum ni fubajol þe.

¹³ Ace áine aþagulo bo nákail agiten yo Aburam aamme an ala Híbori ; nájoul ak'atogol to naçin me galam ununuh waw wáñai me waa Mámure. Mámure ni gutiol gaamme Eêekol bugo ni Aner, bugaa Amor gom, ban bugo néfajiil gubbabbañ búsol Aburam. ¹⁴ No naun me búoh áþur atiol gujogoljoh áni amigel, Aburam naomen utigaaw gabugi to me ni filol gono sikeme sífaji ni gaat ni bugan gúfaji (318), aban nahattor ulatorol bi n'ésuh yay yo guvoge me Dan. ¹⁵ No naçih me, nagabor buganol mítiman-mítiman min anonil ni fuh. Nahek úviaw min ahattoril bi Hoba, babu galam Damas. ¹⁶ Nábbañenul wafil þe, náþagenul may áþur atiol Lot ni fubajol, ni þop waareaw ni bugagu umigel.

Melikisedek o n'ésonien Aburam

¹⁷ No Aburam aham me Kedor-Laomer ni ulagorol aban, náolul. Ñer ávi ahu ala Sodom

náþurul iki guemor ni fíciçilen fahahay faa Ĉave, fo guvoge me fíciçilen Aví. ¹⁸ Ni baj þop ace ávi, gajaol Melikisedek, o ávi ala Salem, ban náni ásimena Aláemit-Fatiya. N'eaol náñarul unaê ni bíñu bi esen Aburam. ¹⁹ Násionienol min aagol :

« Aláemit-Fatiya átut me émit ni ettam, mb'ásonieni !

²⁰ Usalal Aláemit-Fatiya aseni me sembe min uham ulatorai ! »

Ñer Aburam náþuren fugab fanur ni gono guñen ni wo naramulo me ni fitih fafu asenol.

²¹ Mbiban ávi ahu ala Sodom naagol : « Ubbañenom umigel waw min ubañ bi n'aw fubaj fafu fo nuñallo me ! » ²² Bare Aburam naagol : « Iteb gañenom mbal Atúla, Aláemit-Fatiya átut me émit ni ettam, ²³ min ibbat : Ijéerit eñar wáfowaf ni fubaji, hani jilaor jafulut me. Mamu mat'úju uoh : “Injé nitajentajen fubaj Aburam.” ²⁴ A-a, mat'ibañ wáfowaf bi n'íne. Úþúren me wo buganom gutiñ me, ni may butum ulagorom gaamme Aner, Eçekol bugo ni Mámure, babu þe mat'injar. Ban bugo gúarie guñar butumil. »

15

Aláemit najogor babuge baliñe n'Aburam

¹ No þúrto me, Atúla náþurul Aburam min alobol firim faufe naagol : « Aburam, jamb'úholi ! Injé iomme ebangal yay yíya. Pan iseni bacam bámah. » ² Naagol : « Aláemit Atúla, ecamom bi wa ? Injé ume abajut maa añil ; Elieser ala Damas, o mb'anjar me fubajom þe. »

³ Natajen aagol : « Nemme usenutom gabugor, maer arokaom abugi me tale ni yanjom, aćila ñer nićobe bi gafumom » ⁴ Atúla naagol : « Hani ! Let aćila ajae me efumi, bare ápur o aw fañai ujae me ebuh. » ⁵ Nabán nakanol ápur tíyan naagol : « Uháken émit yay nupin suut sasu eno nútue. » Nabbañ aagol : « Gabugori mo may gujae me emmeñ. » ⁶ Min Atúla alobol me, Aburam nabaj gafium. Ni gafiumol, Atúla najogol an aćole. ⁷ Naagol : « Injé iomme Atúla ápunnuli me baubu Ur ni mof mamu maa Čalide, bi eseni mof maume dó nuom ma maer min mbi míni míya. » ⁸ Aburam naagol : « Aláemit Atúla, bu níjue iffás búoh mof maume þan míni múmbam ? » ⁹ Naagol : « Uñallom buyan ni fubaah ni gabbarum gáine, yánoyan nebaj símit sífaji, ni þop júrun ni etalab. » ¹⁰ Aburam naliþ so þe, aban najas sihaj sasu min aban ujas waw úpimbor úuba-úuba. Bare upu waw, ajasut wo. ¹¹ Ñer súgutum sasu nihi síavul bi etiñ wo, bare Aburam naham so.

¹² No tinah talu tujon me, Aburam umoyol núlili gámori. Efuga yay nemoć, gáholi gámah n'gunogenol. ¹³ Ñer Atúla naagol : « Neigi maa : Gabulakeni þan gućin ni mof malet molil. Pan gukan umigel, ban þan gúlamenil símit sikeme sibbagir (400). ¹⁴ Bare þúrto, þan iteh úlamenail gúteh go nuffase, iki guhalil n'gukay ni fubaj fammeñe ró. ¹⁵ Bare aw þan fúfanumi fúari uk'ućet min gufogi n'gásumay. ¹⁶ Ñer no gabulakeni gujae me ećih ni jabbah jabarigen, no gujae me éolul bi Kanaan. Mata þan bugal Amor

gukanerut maarat iki miþilo min ihamil n'ésuh yauye. »

¹⁷ No fibiñu fafu fualo me, efuga yay nérim, to baenah sambun ni súþurul to ni faktor so ró, sígat ñaw n'etut ujas waw. ¹⁸ Funah faufu, fiçila Atúla açob me bi ejogor babuge balinje ni Aburam. Naagol : « Mof maume, þan isen mo guñoli ni gabulakenil, újogum ni fal fafu fal Esíp bi ni fafu fo guvoge me Afúrat. ¹⁹ Gaçin dó me, bugo guomme bugaa Ken, bugaa Kenis, bugaa Kadimon, ²⁰ bugaa Hit, bugaa Peris, bugaa Refa, ²¹ bugaa Amor, bugaa Kanaan, bugaa Girigaç ni bugaa Yébus. »

16

Hagar ni áþurol Isimael

¹ Sarai, aamme aar Aburam, asenutol añil. Bare amigelol Hagar ala Esíp umu to. ² Sarai naah Aburam : « Nujuge búoh Atúla náfiromfir jamb'ibaj añil. Neege uñar amigelom min jifilo, tima ñace nabajom áþur. » Naagol yoo. ³ No, Aburam o babajer dó Kanaan símit guñen. Ñer aarol Sarai nasenol amigelol Hagar ayab. ⁴ N'gufilo, ban Hagar nateb. No najuh me búoh alet rakedol, nah'aluj afanol bukoñoñ. ⁵ Ñer Sarai naah Aburam : « Hagar najeleomjel. Aw úarie ufoh elob yauye yal amigelom. Maagen ínje injarol iseni, bare açila no najuh me búoh nateteb, naçotihenom. Mb'Atúla atalinqola ! » ⁶ Aburam naagol : « Leti dáru amigeli ? Wásumi me, nukanol ! »

Ñer Sarai nafan nálatiene abelol, bireg natey.
⁷ No naçih me n'ébula ece yaam m'bulago babu baa Çur, dó ni gafit gagu gámah gagu, nanamo náni n'gáelo. Ñer Atúla nañar enil yal amalaka min áþullol to* ⁸ naagol : « Aw, Hagar, amigel Sarai, bay núþullo ? Bay nujae ? » Naagol : « Afanom Sarai nitee maa. » ⁹ Naagol : « Ubbañ bi n'afani, maer mb'úttun firimol. » ¹⁰ Natajen aagol : « Pan iseni gabugor gámah iki anmát'áju go epin. » ¹¹ Nabbañ aagol : « Aw umu m'bíteb, ban þan ubaj añil ánaíne. Pan mb'uvogol Isimael (dóemme "Atúla naune") mata Atúla naune ukonji. ¹² Añoli þan áni ti asum yaheheh. Pan ataj n'ésuh yay þe, ban ésuhs yay þe þan gutaj ni o. Pan açin nevonol áhatulo gutiol þe. »

¹³ Púrto, Hagar naagoro : « Alobe me n'ínje, ban nalujom, o niluje maa þiañ ? » Min avoh Atúla alobe me ni o "Aláemit ajugeom me". ¹⁴ Yo eçil me min guvoh maer éhápa yauyu Lahai-Roi (dóemme "Ehápa yay yal aroñ me, ban najugom"). Ehápa yauyu n'etut Kadeç ni Bered yom.

¹⁵ No funagol fiçih me, Hagar nabaj añil ánaíne. Aburam nakanol gajow gagu gaa Isimael. ¹⁶ Emít yauyu, Aburam abaj me símit úvi gubbagir ni futoh ni yanur (86).

17

* **16:7** 16.7 Atúla nañar enil yal amalaka min áþullol to : ni gúhiboriay guoge amalaka ahu ala Atúla natogol to.

*Aláemit nánubul babugeol n'Aburam min
asenol gajow gavugul*

¹ No Aburam abaj me símit úvi gubbagir ni gaat ni sibbagir (99), Atúla nabbañ áphullol min aagol : « Injé iomme Aláemit-Sembe. Pan mb'uroŋ ni gapoy gúmbam, ban nuaken nuh'ukan waf wanabe. ² Pan ikan babuge baliŋe n'etulola, ban þan iseni gabugor gámah. » ³ Ñer Aburam náñup ak'aya fíringol n'ettam. Aláemit naroŋ bae n'elob ni o, naagol : ⁴ « Babuge babu bolola, maa nijae bo ekan : Pan úni þay afan ala súsuh sammemmen. ⁵ Mati gubbañ guvogi Aburam, bare maer gajai þan gúni Aburaham (dóemme "þaay súsuh sammemmen"), mata þan ikani núni þay afan ala súsuh sammemmen. ⁶ Pan iseni gabugor gájaloe iki guþilo súsuh sammemmen, ban úvi þan gúpurul dó may ni go. ⁷ Pan ikan babuge baliŋe n'aw ni gabugori ni gabulakenil, jabbah bi ni jabbah, ban þan bíni to bi nánonan. Mamu, þan íni Aláemit úiya ni þop ala ánoan ajae me épurul ni gátuh gúya. ⁸ Kanaan nuçine maer, ban mof maumu milet míya. Bare þan iseni mo, aw ni guñoli ni gabulakenil. Min mbi míni molil bi nánonan, ti may ínje mb'íni me Aláemit olil. »

⁹ Aláemit natajen aah Aburaham : « Aw, gabugori ni gabulakenil, jabbah bi ni jabbah, þan jíkanum babuge babu búmbam ni buru. ¹⁰ Dáre mukanay mamu mo nimaŋ me jikan, aw ni gabugori ni gabulakenil þe : Mbi ápur ánoan ni buru anogen búhut. ¹¹ Dóemme fúffasum fafu faa babugeolal. ¹² Jabbah bi ni jabbah,

añil áname abaj me gunah futoh ni gúfaji, þan anogen böhut. Pan mb'ukan mo may umigel waw gabugi me ni yanji, ni þop bugagu galet me ni fiili, bugo nunomulo me ni guñen sijaora.

¹³ Mamu umigeli þe þan gunogen böhut, gabugi me ni yanji ti bugo nunomulo me. Bakiçer babugeolal þan bíni ró ni sinilul, mamu babuge babu þan bunamo ni ánoan ni buru bi nánonan.

¹⁴ Anáine ánoan amanjut me enogen böhut, þan jíhatulol n'ésugol, mata ákanumut babuge babu búmbam ni buru. »

¹⁵ Púrto, Aláemit naah Aburaham : « Neege maa : Aari, jamb'ubbañ uvogol Sarai (dóemme "aseh ahu úmbam"). Maer gajaol þan gúni Saara (dóemme "aşehir"). ¹⁶ Pan ísonienol min ikan nubaj áþur ni o. Maagen, þan ísonienol mb'áni jaw afan ala súsuh sammemmen, ban gabugorol þan baj ró úvi bugaa súsuh. » ¹⁷ Ñer Aburaham nabbañ áñup ak'aya fíringol n'ettam, náni n'eber, ban naagoro : « Injé abaj me símit ekeme, bu níjue ibuh añil ? Saara may abaj me símit úvi gubbagir ni guñen, nájue piaj anjar far ? » ¹⁸ Naah Aláemit : « Samen ubaŋ Isimael ni gapoy gúiya, dáuru þiloom. » ¹⁹ Naagol : « Mati fubaj ! Aari Saara, o ajai me esen añil. Pan mb'uvogol Isak*. Pan ikan babuge baliŋe ni o ni gabugorol, ban þan bíni to bi nánonan.

²⁰ Mala Isimael, niune wo nuroren me. Pan ísonienol min mb'abaj gátuh gahulo. Pan akan þay bífesum baa bugan guñen ni gúuba, þan akan þop þay afan ala ésuh yámah. ²¹ Bare

* ^{17:19} 17.19 Isak : dóemme "nabere".

babugeom, bo, ni Isak þan ikan bo, aamme ápur ahu o Saara ajai me esen toon tinah ti taute. »

²² No Aláemit alob me n'Aburaham aban, nahalol to nakay. ²³ Ñer Aburaham nañar ápurol Isimael ni may umigelol þe, gabugi ró me ni yanjal bi ni bugo nanomulo me ; dóemme ñer wáineaw þe gaam dó me yanjal. Balama tujon funah faufu, nakanil n'gunogen búhut, ti Aláemit alobol yo me. ²⁴⁻²⁵ Fo gunogen me, Aburaham o babajer símit úvi gubbagir ni gaat ni sibbagir (99), Isimael o símit guñen ni sífaji (13). ²⁶⁻²⁷ Mamu Aburaham, ápurol Isimael ni wáineaw þe bugaa yanjal gunogen me búhut funah fanur, gabugi ró me bi ni ganomuli me babu ni sijaora.

18

Aláemit náuten aah Aburaham þan abaj ápur ni Saara

¹ Púrto, Atúla náþurul Aburaham galam ununuh waw wáñai me waa Mámure. Tufunah cay, o barover n'gánonum fúggutfafu fola, ² nake éarul buulol najuh wáine gono gúfaji guilo gulofol. To baenah naiyul to nanamo me atey iki guemor. Nasafil n'éñup ró bi n'ettam ³ min aah anur ni bugo : « Súmenom nár uilen súndoomb min icokori. ⁴ Pan isenul mal min juþos guolul, iban nikanul n'jíelo fattam bununuh baubua. ⁵ Pan isenul jitiñ, min jibaj sembe bi etos jitajen. Mamu mati jígat tale bamotoñ. » N'guogol : « Yoo, ukán wo nulob me ! »

⁶ Ñer Aburaham nanogen ni fúggut fafu ni majase, atoh ró Saara naagol : « Ukan cab nukib ucoþ úfaji n'epori yafaj me jáari min ukanił unaâc ! » ⁷ Mbiban, natey mbal ekoreol naçob ró furafen falie bib asen arokaol acokor ni majase. ⁸ No ellu yay eñulo me, Aburaham nátebul yo aalenil, nabañil to þop efene ni míi maalut, min gutiñ. No guomme ni fitiñ, nailo to fattam bununuh babu alofil. ⁹ Ejaora yay n'gurorenol : « Aari Saara umelo ? » Naagil : « Umu ró ni fúggut fafu. » ¹⁰ Ace ni bugo naagol : « Toon tinah ti taute þan íbbañul, ban þan itoh aari o babajer ápur. »

Kan Saara umu n'gánonum fúggut fafu naiye búsol Aburaham, min áni n'eutten. ¹¹ Nemme Aburaham bugo ni Saara gúfanumfanum, ban Saara maer nahahat ejuh fieñ, ¹² naber ñáraru aah : « Awa til ! Injé áfanum maa, áinom may mo, biinumom þan bubbañ þiañ biteb mbaa gafilo ? » ¹³ Ñer Atúla naah Aburaham : « Wa uçile Saara naber ? Wa uçile naþinor búoh o náfanumfanum mámah bi ebaj uñil ? » ¹⁴ Baje þiañ uce wo Atúla ájuut ? Neegiseh, toon tinah ti taute, no nijae me ébbañul yanji, Saara þan abaj ápur. » ¹⁵ Saara nemme naune, náholi naagol : « A-a, iberut ! » Atúla naagol : « Eé, nubeber ti maagen. »

Aburaham nasafor Atúla jamb'afum Sodom

¹⁶ No ejaora yay guilo me bi ekay mbaa Sodom, Aburaham nátinénil bi ni jirijañ jice to gúju me gunjanden ésuh yay yaa Sodom. ¹⁷ Atúla naah : « Mat'íju ikoen Aburaham wo nijae me

ekan. ¹⁸ Mata þan áni þay afan ala ésuh yámah, ban nebj sembe. Ni gajaol þan ísonien súsuh sasu þe saa mof mamu. ¹⁹ O niçobe bi egiten guñolol ni gabulakenil bu gujae me eroñ góboñ gagu gúmbam, min gukan wanab me ban nuçol. Mamu, firim fafu fo nilobol me, þan ikan fo. » ²⁰ Naah Aburaham : « Nuffase bugaa Sodom ni Gomora, niune walobei me uya ni bugo, wáhoji me nár, batileril bújalojalo iki gát. ²¹ Bare min iune maa molil, mo gukane piañ ? Pan ialo bi bo ik'ijuh tách ter maagen. Iní let mo, þan iffas may. »

²² Ñer gúuba n'eaora yay n'gujow gurijen mbaa Sodom ; min Aburaham añaño to bújoñor Atúla. ²³ Aburaham nátosul alofol min aagol : « Ti maagen, þan umuh anab mimanur ni anabut me ? ²⁴ Júe baj dó Sodom bugan úvi gúuba ni guñen ganabe. Ñer mat'uboket ésuh yauyu bi eþagen bugo gaçin dó me ? Maagen joon þan unemenil ? ²⁵ A-a, újuut ukán waf ti wauwu ! Aín ! Umuh an anabe mimanur ni an anabut ! Ujoh an anabe ti an anabut ! Aw, atalina ahu ala mof mamu þe, újuut mat'uçol, dáru júut baj ! » ²⁶ Atúla naagol : « Yoo, itoh ró me bugan gono úvi gúuba ni guñen ganabe, þan iboket ésuh yay molil. »

²⁷ Aburaham nabbañ alob naagol : « Uboketom, ínje apilout me wáfowaf, gakañen gaugu go nibaj me min ilob n'aw. ²⁸ Nace júe mati gutoh bugan úvi gúuba ni guñen ; júe ñañoil bugan gono futoh. Pan ñer ufum ésuh yauyu mata bugan bugaubugu gaamme futoh ? » Naagol : « Yoo, itoh ró me bugan úvi gúuba ni futoh ganabe,

mat'ifum yo. »

²⁹ Aburaham natajen aagol : « Gújue gupilo bugan úvi gúuba. » Naagol : « Mati baemul ifum yo molil gaamme úvi gúuba. »

³⁰ Naagol : « Jambi fiiñi fitiñ ínje amigeli balober itajen. Júe may kan bugan ávi ni guñen ganabe bare guom dó. » Naagol : « Itogil dó me gono ávi ni guñen ganabe, mat'inemen yo. »

³¹ Aburaham natajen aagol : « Uboketom min ikañen me ibbañ íni n'eroreni. Ter may butum bugan ávi guom dó ganabe ? » Naagol : « Bugan ávi ganabe gúni ró me, mat'ifum ésuh yay. »

³² Aburaham nabbañ aagol : « Jambi fiiñi fitiñ ínje amigeli. Ban iroreni eroren ésolá. Iní me bugan gono guñen ganabe guom dó barebare ? » Naagol : « Yoo, mat'ifum ésuh yay mala bugan bugaubugu ganab me gaamme guñen. »

³³ Atúla no nabán me etallor gurim gagu ni Aburaham, nakay. Min Aburaham áoulul bi to naçin me.

19

Aláemit naŋagen Lot min afum Sodom ni Gomora

¹ Emalaka gúuba bugagu n'guçih Sodom tinah n'eseor. Lot anamoen me n'gánonum ésuh yay, no najugil me, najow iki guemor. Náñup ak'aya firíngol n'ettam bújoñoril ² naagil : « Juboket jújoul jialen súndoomb, min isenul mal n'jupos guolul, n'júmori to bi gajem ni bujom, jiban n'jujow bulagoul. » N'guogol : « A-a, þan júmori tíyaŋ n'enjam yay. » ³ Bare Lot narondopenil nár

iki gújoul gunogen dó ni yaŋol. Naalenil wári, nakanil unać gutiñ.

⁴ Bugo m'banonerut, wáineaw bugaa Sodom, bajut anafan, bajut ápur, n'gújoul pe iki gúgot yan yay gúharo. ⁵ N'guvoh Lot n'guogol : « Wáineaw ganonulo me yanji n'efuga yauye, ubugelo ? Uþúnnuloliil min jifilenil ! »

⁶ Ñer Lot náþurul ailo n'gábbiruol nabbañen ganegenol apeh. ⁷ Naagil : « Gutiom, nilaul jambi jikan ejaoraom maarat maumu. ⁸ Nibaje sújur gúuba gaffasut wáine. Isenul bugo, min jikanil wásumul me. Bare wáineaw ubuge, jambi jikanil wánowan ! Injé íurenil, ban níarie ipoil. » ⁹ N'guogol : « Ufaren m'baaba ! » N'guogor : « Ujugom sum áine ahumu ! Ačila aamme ajaora, þan agitenolal bu nujaale buronj. » N'guogol : « Unah ! Pan jikani wafañe núhojie wo jimañen me ekanil ! » N'gufatikenor Lot ni sembe, n'gúgat bi efaken ganegen gagu gural dó. ¹⁰ Bare emalakaay n'gúþurul gujoh Lot ni guñen gúñagul gúrur dó min gupeh. ¹¹ N'gúpimen wáineaw pe gaamme tíyan, bajut anafan, bajut añil, jambi gúju gujuh ganegen gagu.

¹² Ñer emalakaay n'guoh Lot : « Nubaje babe bugan bugaa fili ? Ter guoli, úþur, sújur, an ace ala fili ? Mb'úþunnil gúrali n'ésuh yauye !

¹³ Efum yo jíjaeul bo. Mata Atúla naune maarat mamu mo gulobe me guya ni bugal ésu yauye. Yo eçil me naboñulóli bi efum yo. » ¹⁴ Ñer Lot najow ak'atoh gaþañ me sújurol naagil : « Júþur dáre cab ! Mata Atúla þan afum ésu ye. » Bare bugo n'guoh ter súbunen naam ni so.

¹⁵ M'bujom mej, emalakaay n'gusommen Lot mala min ailo ajow cab. N'guogol : « Uilo nuñar aari ni sújuri gúuba gaamme tale, min jujow ! Jikanut mo me, þan jiçet mimanur ni bugal ésuh yauye. Maagen, þan jitegil mala búlaputil. »

¹⁶ Lot alet n'esommen, ñer emalakaay n'gujogil n'guñen, açila, aarol ni sújurol gúuba, mata Atúla epagenil namañe. Min gújaenumil iki gúþur ésuh yay.

¹⁷ No guçih me babu, ace ni emalakaay naah Lot : « Utey bi epagen súñundai ! Jamb'ujegor búsolí, jambi þop uilen tánutan n'eparandan yauye ! Utey mbaa gurijan gagu jamb'uçet ! »

¹⁸ Lot naagol : « Hoj ! Uboketom, mat'íju etey yauyu. ¹⁹ Maagen nukanomkan maaro. Nugitenom gábbolii min upagenom me súñunduom. Bare íjuut itey ik'içih baubu ni gurijan gagu. Bala içih bo, eçet yay þan etobenulom min emugom. ²⁰ Leti nujuge júsuh jaujua ? Jo njue itey bi bo, mata jíraliut, ban jitititi. Uboketom nik'imeo bo ! Mamu þan iron. »

²¹ Amalaka ahu naagol : « Yoo, þan ibbañ íttun gúcini. Júsuh jauju, ilet jo n'efum. ²² Utey cab uk'ukop ró, mata íjuut ikan wáfowaf aw m'baçigerut. » Yo eçil me min guvoh jama júsuh jauju Soar (dóemme "titititi"). ²³ Lot nak'açih bo tinah n'éþurul.

²⁴ Ñer Atúla nábenul fínir ni gávuh gásusuþ ban ni guþut táñi, ni súsuh sasu saa Sodom ni Gomora. ²⁵ Min anoñen súsuh sausu, bugala so þe, bi n'eparandan yay þe ni wailo ró me. ²⁶ Ban aar Lot nak'ejegor búsolol, enilol nébaho misis

wak kaŋ ti gajil.

²⁷ Tihalen fo ni bujom mej, Aburaham náþurul ajow bi ni jirijan jaju to nailoen me bújoñor Atúla. ²⁸ Náarul buulol naluj abbañen mbaa Sodom ni Gomora bi n'eparandaŋ yay þe. Nañanden bo fakor fatiya ti faa sambun sámah. ²⁹ Aláemit no naamme n'efum súsuh sausu, naosen galoloboril bugo n'Aburaham ; no naamme may n'ejow bi ehajen to Lot ačinen me, náþunnulol bi eþagenol ni gabao gagu.

Lot ni sújurol

³⁰ Nemme Lot náholiholi bičin Soar, náþur dó ajow ak'ačin ni gurijan gagu, ačila ni sújurol. Niki gučin ni gaun gace gaam dó ni gurijan gagu. ³¹ Funah fice, bájurol afamma naah apuma : « Payola náfanume, ban ni mof maume bo nuomal ma, bajut ró wáine gajaola búyab, ti pi to me n'ekani. ³² Ujaa usena þayola arem ák'áhali, min mb'újua ufiya ni o, mo þan abaj gátuh ni wola. » Naagol yoo.

³³ Elíma yauyu, n'guremen þail ák'áhali. Mbiban afamma nákail afilo ni o, o m'baffasut nay bájurol akelo afilo búsolol, nay nailoe.

³⁴ Tihalen fo, afamma naah apuma : « Kanoe. Efuga yay yágat me, jifilofilo ínje ni þayola. Ubbaña usenaol arem efuga yauye, min aw may ujow uk'ufilo ni o. Ni wola jaamme gúuba þan ñer abaj gátuh. » ³⁵ Mb'učiga gallim, n'gubbañ guremenol ák'áhali, min apuma may ajow iki gufilo. Lot abbañut áju affas nay bájurol akelo afilo búsolol, nay nailoe.

³⁶ Ñer sújur Lot gaamme gúuba n'gunjar gar gaa þail. ³⁷ Afamma no funagol fiçih me, nabaj júþur, navoh jo Moab* ; o aamme þay afan ala bugaa mof mamu mo guvoge me may Moab bi jama. ³⁸ Apuma no napecgor me, nabaj may júþur, navoh jo Ben-Ami† ; o aamme þay afan ala bugaa mof mamu mo guvoge me Amon bi jama.

20

Bújaor Aburaham ni Saara n'ésuh Abimelek

¹ Púrto, Aburaham náþur to naamme ajow bi n'eparandan yay yaa Negev. Nak'arobo to n'etut Kadeç ni Čur gueñ guman, balama atos ak'açin Gerar. ² Nah'ahah bugan bugagu Saara álinol. Yo eçil me, Abimelek aamme ávi ahu ala Gerar; no naun yo me, naboñ gujogol o.

³ Bare n'efuga yay, Aláemit náþullol ni síyeut naagol : « Pan uçet mala aare ahumu o nujogulo me, mata náyaboyabo. » ⁴ Nemme Abimelek agorerutol, naah Aláemit : « Aláemilom, maagen þan umugóli þian, ínje ni bugal ésugom, ban jiffasut to wáfowaf ? ⁵ Leti Aburaham naagom dáru álinol, ban aarol may naage maagen mo ? Ni biinum bakukur níkanum mo, ban ikanut waf wahojo. » ⁶ Ni síyeut sausu, Aláemit naagol : « Niffase bae biinumi bukukur. Ban ínje ífreni egor aare ahumu jamb'util n'ínje. ⁷ Maer ubbañenol usen áinol. Ahumu aboñer nam, ban þan alaw bi eþageni. Waf wanur núarie uffas

* **19:37** 19.37 Moab : ni gúhiboriay, firim faufu funogonogor fafu faah me "ni þaaya náþullo". † **19:38** 19.38 Ben-Ami : dóemme "ápur fiilom".

: Ubbañenutol me, aw ni fiili þe þan jiçet ti maagen. »

⁸ Ñer Abimelek náiyali m'bujom aomen úvulaol min agitenil firim faufu. N'gúholi nár. ⁹ Naban návogul Aburaham naagol : « Bakaner bu nukanóli me ? Wa nikani mb'uçilenóli ínje ni jáviom mbi jitilen gatil gáamah ? Wo nukanom me, an nd'akan wo apalol ! » ¹⁰ Natajen aagol : « Biinum bu nubaj me iki ukán mo ? » ¹¹ Aburaham naagol : « Neegene, nemme bugan bugagu bugaa babe gúkanumut Aláemit, þan gumugom mala aarom. ¹² Ban bakonjom, wóli bálinay jom, mata þayóli anur, bare jugumut jaay. Yo eçil me niyabol. ¹³ No Aláemit ápunneulom me ni yan þayom, neeh Saara : “Mb'uboket, tánotan to nujaae me eçih, nuogil wola bálinay.” »

¹⁴ Ñer Abimelek no nabbañeneol me aarol, nájogul ubbarum, sijamen, síbe, ni may umigel wáine ni waare asenol. ¹⁵ Naagol : « Ettamom uye yo nuluje me. Tásumi me, nuk'uçin ! » ¹⁶ Naban naah Saara : « Nujuge, ban isen álini sifaraku sono éuli. So mbi súpuren me ñusui bújonor bugani. Dó jae me egiten búoh aw uffasut to wáfowaf n'elob yauyu. » ¹⁷⁻¹⁸ Ñer Aburaham nalaw Aláemit min átojul Abimelek, aarol ni urokaol waarema þe gaam dó me yanol, mata Atúla natojeniltoj no Abimelek ajoh me Saara aar Aburaham. Min ñer gúju gubbañ gubaj uñil.

Gabugi Isak

¹ Púrto, Atúla nakan Saara firim fafu faa gásunay gagu fo nalobol me fíllim, ² min Saara ajar far ak'apegor may tinah talu to Aláemit alobol me, ban Aburaham o báfanumer fanj. ³ Apúr ahu o Saara asenol me, navogol Isak. ⁴ Nanogenol búhut o babajer gunah futoh ni gúfaji ti Aláemit agitenol me. ⁵ Gannay gaugu, Aburaham o babajer símit ekeme (100).

⁶ Ñer Saara naah : « Aláemit nakanom eber yal ésumay ! Anóan ajae me eun gabugi gauge gal Isak, þan aber* mimanur n'ínje. » ⁷ Natajen aah : « Ay ájuene aah Aburaham : "Funah fice aari Saara þan arafen añil" ? Maagen mamu, ínje ume asenol maa ápur ni fúfanumol. »

⁸ No Isak ájalo me, Saara nápurenol garaf ; funah faufu, þayol Aburaham nakan gaggan gámah.

⁹ Ban Hagar ápollo me Esíp, nasene Aburaham añil ánaine, gajaol Isimael. Funah fice, Saara nañandenol áni n'efiñen jitiol Isak. ¹⁰ Naah Aburaham : « Uham amigel ahumu bugo n'añolol gujow ! Jambi áñum ake búgabor fubaj þayol n'añol amigel ahumu ! » ¹¹ Aburaham no naun me firim faufu, ni táñiol, mata móman níe, Isimael añolol om may. ¹² Bare Aláemit naagol : « Jambi táñii mala añoli ni mala amigeli ! Wánowan wo Saara aroreni me, nukan wo. Mata Isak açila ajae me eseni gátuh gagu go nilobi me mala go. ¹³ Mala ápur amigeli, aamme þop añoli, þan isenol may gátuh guþilo bi eilen ésuh. »

* **21:6** 21.6 þan aber : ni gúhiboriay Isak dóemme "nabere". Uluj may 17.19.

¹⁴ Tihalen fo m'bujom mej, Aburaham nailo ñer ák'ájarul unaç, nakan mal ni baet baa gabañ, nabán naajar asen Hagar. Náñarul Isimael asenol ni gañen min gukay.

Min gujow gualo bo n'gafit gámah gaa Beer-Çeba, nih'iki gulilimbor bo. ¹⁵ No malil mubao me, Hagar naajar añil ahu ak'abañ fattam junnuh, ¹⁶ aban náhatulo ak'anamo baaba†, mata n'gapinorol : amanjut ajuh añolol min ajae me eçet. To nanamo me, náni n'ukonj.

¹⁷ Aláemit naun ukonj waw wal Isimael. Dó n'émit, amalaka ahu návogul jaol naagol : « Wa ubaji ? Jamb'úholi ! Mata añoli to narobo me, Aláemit naune ukonjol. ¹⁸ Uilo nujoh añoli ni gañen min uaken ! Mat'açet, ban þan isenol gátuh gahulo. » ¹⁹ Ñer Aláemit nakan Hagar najegor, min ajuh éhapá. Najow ák'áij ammenjen baelol baa gabañ gagu, min asen áþurol arem.

²⁰ Aláemit napoy añil ahu. No nake me ájalo, naçin bo n'gafit gagu, ban nakan ayaa funjajen ámah. ²¹ Nak'açin n'gafit gagu gaa Paran. Min jaol aňesol anaare ala Esíp.

Aburaham najogor babuge ni Abimelek

²² Gannay gaugu, Abimelek nájoul ákail bujuh Aburaham ; nájaorul ni Pikol aamme afan ekosombilol. No guçih me, Abimelek naah Aburaham : « Maagen Aláemit umu búsolí ni wánowan wo nukan me. ²³ Maer mb'ubbati ni gajow gal Aláemit : Mat'úmus ubutom, ínje ni guñolom ni gabulakenom. Niþie n'ekani maaro,

† **21:16** 21.16 náhatulo ak'anamo baaba : ni gúhiboriay guoge náhatulo eþa yal eya funjajen.

ñer aw may mb'ukan maaro bi n'índe ni may mof
mamu bo nuçin ma. » ²⁴ Ñer Aburaham naagol
: « Yoo, þan ibbat fo. »

²⁵ Bare Aburaham namundum açaf Abimelek
mala éhaþao ece yo uroka açila Abimelek gu-
rame. ²⁶ O naagol : « Iffasut ay arok me dáuru.
Bi jama ímusut iun elob yauyu, ban aw þop
ulobutom yo. » ²⁷ Ñer Aburaham nájogul
ubbarum, sijamen ni síbe asen Abimelek, min
mbi gujogor babuge. ²⁸ Ban Aburaham náþuren
dó gubaah gal ubbarum gono futoh ni góuba
ahoh me. ²⁹ Min Abimelek aagol : « Gubaah
gaugu gaamme futoh ni góuba, bi ekan bu ? »
³⁰ Naagol : « Pan iseni go n'gañenom bi egiteni
búoh índe ioge éhaþa yay. » ³¹ Yo eçil me min
guvoh tiñ tautu Beer-Çeba (dóemme "éhaþa yay
yaa gabbat‡"), mata tautu bugo góuba gubbat
me. ³² Ñer n'gujogor babuge babu to Beer-
Çeba. Mbiban, Abimelek bugo ni Pikol n'guot
mbaa mofol maamme maa Pilisit. ³³ To Beer-
Çeba, Aburaham naroh to bununuh bámah,
aban nalaw to Atúla aroñ me bi nánonan. ³⁴ Ni
búuyol naçin bo símit ni mof maumu maa Pilisit.

22

Aláemit nálingen gáinen Aburaham

¹ No þúrto me, Aláemit naman álingen gáinen
Aburaham. Navogol : « Aburaham ! » Naagol
: « Eé, índe ume. » ² Naagol : « Unjar áþuri

‡ **21:31** 21.31 éhaþa yay yaa gabbat : gajow gagu gaa Beer-Çeba,
ni góhiboriay gójue may góni éhaþa yay yaa futoh ni góuba.

Isak, aamme érimbanii o numaj me mámah, min uilo ujow bi ni mof mamu maa Moria. Učih bo me, núsimenomol, ban nusaenomol ak'arem ni firijañ fafu fo nijai me egiten. »

³ Tihalen fo m'bujom mej, Aburaham nailo ajis uyaj bi bísimen babu, aban naremben n'asumol fúrovum bi ejow yay. Nañar urokaol gono gúuba ni ápurol Isak. Min gujow mbaa bo Aláemit agitenol me. ⁴ Funah fúfaten n'ejail, nañanden bin babu bo gujae me. ⁵ Naah urokaol : « Buru jinamo tale n'asum yay ró. Injé n'ápurom þan jujow bi baaba bi eke esal Aláemit. Mbi jiban, n'jíbbañul jutogul tale. »

⁶ Ñer nañar uyaj waw waa bísimen babu asen ápurol ateb ; aêila naogen gumej gagu ni jiiba jaju, min gujaor. ⁷ N'gujow maa, Isak naagol : « Ammay. » Naagol : « Añúm, ínje umu n'eutteni. » Isak naagol : « Uyaj ni gumej nuogenae, ñer fubaah fafu faa bísimen babu, ufela ? » ⁸ Naagol : « Añúm, Aláemit ajae egitenola bu najae me ekan min ubaja fubaah. »

N'gujaor gutajen ⁹ iki guçih to Aláemit agitenol me. Min Aburaham atep to físimenum naremben uyaj waw fatiya. Naban nahoh Isak aremben fatiya uyaj waw. ¹⁰ No nateb me jiiba jaju bi eramul ápurol, ¹¹ amalaka ahu ala Atúla navogulol fatiya bi ñúuba : « Aburaham ! Aburaham ! » Naagol : « Eé, ínje ume. » ¹² Naagol : « Jamb'ugor áþur ahu, jamb'ukanol maarat mánoman ! Maer niffase búoh núkanumkanum Aláemit, mata ulalut esenol áþuri o nuffas me búoh érimbani om. » ¹³ Ñer Aburaham nake ejegor najuh gabbarum gáine gugol n'usin go

n'jununuh jice. Najow ák'ágolul go áajarul ákail ásimen aban nasaen go iki gurem butum ápurol. ¹⁴ Min avoh tiñ tautu "Atúla þan ailo molola". Yo eçil me n'guoh to bi jama : « To ni firijan faufu fola, Atúla þan ailo mololal. »

¹⁵ Dó fatiya, amalaka Atúla návogul Aburaham áuten ¹⁶ naagol : « Uutten wo Atúla aam n'elob : Nemme nukane dáure, min ulalut me esenom áþuri anur ahu, ti maagen ínje iomme Atúla ban ibbat ínje fanyaom : ¹⁷ Pan ísonieni fan mbi gabugori gummenj ti suut sasu, ti þop fuus faa galam fal. Pan mbi guhek ulatoril min guyab súsugil. ¹⁸ Molil nijae me ésonien súsuh sasu þe saa mof mamu, mata aw nubabaj gákanumom. »

¹⁹ Aburaham nábbañul atoh bo urokaol, min gúolorul mbaa Beer-Çeba to naçin me.

Gabugor Nahor

²⁰ No þúrto me, n'guhojen guoh Aburaham : « Milika aamme aar atii Nahor, nabajolbaj may úþur : ²¹ afamma gajaol Us, araf me asen Bús, mbibán Kemuel (abuh me Aram), ²² atuten me Kesed, Haso, Pilidaç, Yidilaf ni Betuel. » ²³ Ñer úþur bugaubugu gaamme futoh ni gúfaji, bugo Milika asen ma Nahor, aamme ati Aburaham. Apumail Betuel nabuh Rebeka. ²⁴ Réuma, aar Nahor áuten o naþañut me, nabajol may uñil gubbagir gaamme Teba, Gaham, Tahaç ni Maaka.

23

Aburaham nanom galah bi efoh Saara

¹ Saara no nabaj me símit ekeme ni ávi ni futoh ni súuba (127), ² naçet baubu Kiriat-Aruba baamme Heboron, ni mof mamu maa Kanaan. Ñer Aburaham nahul aarol n'ukonjol ró. ³ Naban nahat to efuluŋ Saara, min ajow ak'alob bugaa Hit ⁴ naagil : « Nemme ínje ajaora nem ni mof maumu maamme molul, nilaul junomenom ma fuyah. Min mb'íju ifoh ró aarom. » ⁵ N'guogol : ⁶ « Uuttenóli þaa ! Aláemit akani min úni an ámah n'ésuh ye. Uçob fufoh fafu fafan me jáari ni guyagóli þe, ban ánoan ni wóli mát'áfiri efoh aari ni fuyagol* »

⁷ Ñer Aburaham nailo, mbiban náñup bi to n'ettam bújoñoril ⁸ naagil : « Iní maagen jima-maŋ ifoh aarom n'ésuh ye, n'jujow iki julobom Eforon ápur Soar. ⁹ Juogol ínje neege anomenom gaun gagu gaa Makupela, gaamme ni firiaŋ fafu bo galagol gútij me. Juogomol anomenom go ti gúari me gunomeni min mbi gúni gúmbam. »

¹⁰ Kan Eforon ala Hit umu to n'etut bugal ésugol naroboe. Nábal Aburaham fatiya min mbi ésuh yay þe gaam to me n'gónonum ésugol gúju guunol. Naagol : ¹¹ « Jamb'uyoh bo ! Mat'inomeni go, bare þan íjii go. Níjii go ti maagen bújoñor bugal ésugom þe gaam ma tale. Min mb'úju ufoh ró aari. » ¹² Ñer Aburaham nabbañ áñup bújoñoril. ¹³ Naban naah Eforon fatiya : « Uuttenom þaa may ! Injé bi enom go. Pan umaŋ bacam babu, mamu níju ifoh ró aarom. » ¹⁴ Naagol : ¹⁵ « Jamb'uyoh bo

* **23:6** 23.6 fuyagol : no, ánoan nabaje fuyagol to gujaeol me efoh o baçeler.

! Neege, waamme n'etulola ureut ni galah gaa sifaraku sikeme sibbagir. Ñer mb'ufoh ró aari. » **16** No Aburaham autten me Eforon aban, namañ firimol. Min asenol bacam babu bújoñor ésuh yay þe ; maagen mamu, naajar sifaraku so guþi me ni gucam ni so, aþin butum sono sikeme sibbagir so naunen me, asenol.

17-18 Mamu Aburaham abbanno me açil galah Eforon gaa bo Makupela, baubu Mámure, ni gaun gagu gaam dó me, bi n'ununuh waw ró. Ban bugaa Hit þe gaam to me ni gánonum ésuh yay gumate ni funomen fafu.

19 No bao me, Aburaham náñarul efuluj aarol Saara ak'afoh ró n'gaun gagu gaa Makupela, galam Mámure baubu Heboron ni mof mamu maa Kanaan. **20** Maer bugaa Hit guffase búoh galah gaugu dó fuyah fafu fuomme gúþure n'guñenil gúni ni gal Aburaham. Ñer nájue maer afoh ró buganol gaçet me.

24

Aroka Aburaham nake fiþes Isak anaare

1 Maagen Aburaham náfanume fañ, ban Atúla násonienolsonien ni wánowan. **2** Funah fice, Aburaham návogul afan urokaol aogen me fuba-jol þe naagol : « Ugor fatamom* **3** min ubbat ni gajow Atúla açil me fatiya ni ettam uoh : Mat'uliþ bi n'Isak anaare ni sújur sasu saa babe Kanaan bo niçin me. **4** Bare þan mb'ujow bi ni mofom dó ni fiлом uk'uliþulol dó anaare.

* **24:2** 24.2 ugor fatamom : Bugaa no, gúni me n'ebbat maa waf wájalojalo, mamu nihi gukan me.

» ⁵ Aroka ahu naagol : « Iní me ñer aare ahumu amanjut alagenulom bi babe, níjaenum piañ áþuri bi ni mof mamu bo núþullo me ? » ⁶ Naagol : « A-a, jamb'újaenum bo áþurom ! ⁷ Uffas búoh Atúla aamme ala fatiya, akanom me níhalul fiilom ni mofom, aban nabbat aagom mof me þan asen yo gabugorom, aþila þan áþoñul amalakaol ayabi gayon. Min mb'úju úþesul anaare bi n'áþurom. ⁸ Iní me aare ahu amanjut alagenuli, gabbati ñer gúþure. Bare mánoman níe, jamb'újaenum bo áþurom ! »

⁹ Ñer aroka ahu nagor fattam afanol Aburaham min abbat ti nalobol yo me. ¹⁰ Naban nañar wafañ me jáari ni fubaj afanol ájuþ ni suñokombo sono guñen sal afanol, min akay mbal ésuh yay yaa Nahor, baubu ni mof mamu mo guvoge me Aram Naharaim. ¹¹ No naçih me n'éhaþa yay yalof me ésuh yay, bunaa báruser. Ban tinah tautu, waareaw nihi gúkail to me gáij. Nakan to suñokombo sasu min siya gújul. ¹² Náni n'galaw aah : « Aw Atúla aamme Aláemit ala afanom Aburaham, ínje umu n'elai : Ukan min iemor jama ni o ninjese me ! Mamu mb'ugiten afanom Aburaham gábbolii. ¹³ Injé ume ninave lof éhaþa yay to sújur ésuh yay gújaeul me gáij. ¹⁴ Pan iroren ace ni bugo áñien jifinol min irem ; aagom me : "Urem, ban þan isen þop suñokomboi sirem", þan ñer iffas búoh aþila nuçobe bi n'Isak aamme amigeli. Mamu þan ijuh me búoh nugitene afanom gábbolii. »

¹⁵ O m'babanerut elob, ni baj bájur bice átebul jifin ni gabandol aþigul. Gajaol Rebeka,

bájur Betuel aamme añol Milika bugo ni Nahor, ati Aburaham. ¹⁶ Ban bájur om áarie nár ; ámusut affas ánaine. Naalo bi n'éhaþa yay ák'ámmesenul jifinol min ábahoul. ¹⁷ Aroka Aburaham natey iki guemor, min aagol : « Uboket újiom jal n'jifini irem. » ¹⁸ Naagol : « Yoo, uyab urem ! » Nafaen áanul jifinol átuh ni guñenol bi esenol arem. ¹⁹ No naban me, naagol : « Pan íij may bi ni suñokomboi iki supoñ. » ²⁰ Náulen to baenah jifinol ni gáremum sihaj sasu, aban nabbañ aalo ák'áijul mice mal. Mamu iki suñokombo sasu þe supoñ. ²¹ Aroka ahu nah'alujol mamu m'balobut wáfowaf naagoro : « Atúla þiañ nakakan bulagoom bútuen. »

²² No suñokombo sasu sirem me siban, áine ahu nasenol eloñuloñ yal éurus yal ejoben ni súñundu, ni þop gúliñah gúuba gal éurus gálie. ²³ Aban naagol : « Uboket ugitenom ay abugi. Ulobom may ter yañ þai baje tiñ to jújue júmori ínje ni buganom ? » ²⁴ Naagol : « Injé Betuel abugom, o Milika abaj me ni Nahor. » ²⁵ Natajen aagol : « Yañoli baje tiñ to jújue júmori, baje þop mafos ni éful yammañe. » ²⁶ Ñer áine ahu náñup bi esal Atúla ²⁷ naagol : « Gasal gúni ni aw, Atúla, aamme Aláemit ala afanom Aburaham, aw agitenol me nánonan gábbolii ni músumi. Núcibbenulom çol bi to ni fiil afanom. »

²⁸ To baenah, Rebeka natey bi ni jaol ak'agitenol wabaj me. ²⁹⁻³⁰ Ban nabaje álinay gajaol Laban. Laban najuge eloñuloñ yay ni súñunduol ni gúliñah gagu gaamme ni guñenol. Nemme naune þop bagitener álinol Rebeka,

min áine ahu alob me ni o, ñer nailo atey atoh bo aroka Aburaham galam éhaþa yay, o ni suñokombool. ³¹ Naagol : « Aw o Atúla ásonien me, újoul bi yanþoli ! Jamb'unamo mamu tíyan ! Nicokore yan yay bi ealenul, buru ni suñokomboul. » ³² Ñer n'gujaor bi yanþ Laban. Min urokaol gujal bíteb suñokombo sasu, guban n'gusen so mafos ni éful sitiñ. N'gúñarul þop mal min mbi áine ahu ni gátinénol me guþos guolil. ³³ No gugabulo me bi fitiñ, aroka Aburaham naagil : « Mat'itiñ ínje m'baloberutul wañallom me bi tale. » Laban naagol : « Ñer ulob ! »

³⁴ Naagil : « Injé aroka ala Aburaham om. ³⁵ Ban Atúla násóniesonien afanom fan nakanol an ámah, nasenol fubaj fámah faa ubbarum, sijamen ni sibe, suñokombo ni musum, síralam, éurus, uroka wáine ni waare. ³⁶ Saara, aamme aar afanom, nasenolsen áþur ni fúfanumol. N'áþur ahumu nahale fubajol þe. ³⁷ Bare afanom nakanomkan min ibbat ieh : mat'íñes bi n'áþurol anaare ni sújur sasu bugaa bo Kanaan bo naçin me ; ³⁸ mbi tin íjoul bi babe ésugol min inesol anaare to ni filol. ³⁹ Neegol : “Aare ahumu alat me elagenom ?” ⁴⁰ Naagom : “Atúla o nih'iþi me nikán góboñol, þan aboñuli amalakaol ayabi gayon min akan bulagoi m'bútuen, mb'ulip anaare ala filom bi n'áþurom.” ⁴¹ Naagom may : “Nánónan nuçih bo, hani gulale eseni bájur bi n'áþurom, gabbat gagu gúpure.”

⁴² Jama no niçilo me n'éhaþa yay, nilalaw

Atúla ieh : “Aláemit aamme ala afanom Aburaham, uboket ukān bulagoom m'bútuen.” ⁴³ Injé ume n'galam éhapa yay ninave. Bájur ajae me ejoul bi gáij, niegol : “Uboket újiom jal ni jifini irem”, ⁴⁴ min aagom : “Uyab urem, ban þop þan iremen suñokomboi”, bájur baubu mb'áni me o nuçob me bi éni aar ápur afanom. ⁴⁵ Balama iban galaw gaugu n'éçigirom, nijuh Rebeka átebul jifinol ni gabandol naalo ake gáij. Neegol : “Uboket újiom irem !” ⁴⁶ Nafaen áñien jifinol min aagom : “Urem, ban suñokomboi þop þan iremen so.” ⁴⁷ Mbiban nirorenol : “Ay abugi ?” Naagom : “Betuel abugom, aamme añol Nahor ni Milika.” No ñer niñar me elonjuloŋ yay injobenol n'éñundu, ni gúliñah gagu n'guñenol. ⁴⁸ Púrto niya gújul bújonjor Atúla min isal açila aamme Aláemit ala afanom Aburaham, min áçibbenulom me çol bi tale yaŋul. Mamu njue ícin bi n'ápurol gañen bájurul aamme gabulaken atiol. ⁴⁹ Nirorenul ñer, íni me þan jibaj gailo gaa yan gaaro bi ni afanom, n'julobom ; let mo, n'julobom þop min itos itajen. »

⁵⁰ No nalob me aban, Laban ni Betuel n'guogol : « Maagen, dáru bakaner Atúla. Mati júju julob to wáfowaf. ⁵¹ Rebeka umu ailō me. Ujáenumol ñer uk'usen ápur afani ayab, ti Atúla alob yo me. » ⁵² Aroka Aburaham no naun me gurim gaugu, naya gújulol min áñup bi n'ettam nasal Atúla. ⁵³ Naban náþunnul bíibor baa síralam ni bal éurus ni þop wañ waaro asen Rebeka. Náþuren þop uce ti wo áji jaol ni álinol. ⁵⁴ No nabán me, açila ni gátinenol me n'gunamo n'gutiñ ni gurem. Mbi guban niki gufilo.

Tihalen fo m'bujom no guilo me, aroka Aburaham naagil : « Ñer maer jihalóli min jibbañ bi n'afanom ! » ⁵⁵ Jaol n'álinol n'guogol : « Pan uhalóli tale Rebeka utajen butum gunah guñen, púrto n'jujow. » ⁵⁶ Naagil : « A-a, nemme Aláemit nakakan bulagoom bútuen, juboket jambi jujogom jitajen, jihalom min ibbañ maer bi n'afanom ! » ⁵⁷ N'guogol : « Ñer uvogulaol min uunal fola ! » ⁵⁸ Rebeka no naçilo me, jaol n'álinol n'gurorenol : « Numaje ejow búsol áine ahume ? » Naagil ey. ⁵⁹ N'guhalol min ajaor ni aroka Aburaham ni buganol. Nañar may áelol me. ⁶⁰ Balama gujow, bugaa yanjal n'gúsonienol guoh :

« Aw aamme álinoli,
mbi gabugori gummenj iki guþilo súuli !
Mbi þop guram súsuh ulatoril þe ! »

⁶¹ No guban me, Rebeka ni urokaol waarema n'gýujuþo ni suñokombo sasu min gukay manur n'aroka Aburaham. Mamu naliþulo me Rebeka bi n'Isak.

⁶² Toker Isak o baçiner galam éhaþa yay yo guvoge me Lahai-Roi[†], ák'átosul bi Negev, bo nailen me gúgulol. ⁶³ Fice funah tiname, o báþurerul áni n'gajator, nañanden suñokombo so n'éjoul. ⁶⁴ Rebeka may nake ejegor nañanden Isak, nafaen áavul n'eñokombool ⁶⁵ naah aroka Aburaham : « Dáudua ay áine om me ájaeul me ban uemoral ? » Naagol : « Dáru afanom. » Ñer Rebeka nañar éesorol afut buulol. ⁶⁶ No guemor me, aroka ahu nagiten Isak bu bulagool

† 24:62 24.62 Lahai-Roi : uluj may 16.14.

bujow me þe. ⁶⁷ Ñer Isak nájaenum Rebeka bi ni fúggut fafu faamen me faa jaol Saara. N'gúyabo, ban namañol mámah. Mamu may, Isak áti me mufool mal eçet jaol.

25

Gabugor Aburaham gapago

¹ Aburaham nabbañ ayab ace aare gajaol Kétura. ² Nabugol úþur gaamme Simiran, Yokuçan, Medan, Majan, Yiçebak ni Çua. ³ Yokuçan nabuh Çeba ni Dedan ; Dedan aamme þay afan ala bugaa Açur, Létuç ni Léum. ⁴ Majan úþurol guomme Efa, Efer, Henok, Abida ni Elida. Dáuru þe gabugor Kétura.

⁵ Aburaham nahat áþurol Isak fubajol þe. ⁶ Náþuren wafol uce asen úþurol bugaa Kétura ni Hagar. Bare balama açet, náþurenil gujow gúrali áþurol Isak, mbaa bo tinah talu túþureul me.

Eçet Aburaham

⁷⁻⁸ Fúfanum Aburaham fúariari ban ni fiþio. No naçet me, o babajer símit ekeme ni úvi gúfaji ni gaat (175). Min ñer aalo atoh bo sipayol n'ufuga. ⁹ Ñer úþurol Isak ni Isimael n'gújaenum efuluñol iki guföh Makupela baubu Mámure, ni gaun gagu gaamme ni galah gagu gal Eforon áþur Soar ala Hit ; ¹⁰ galah gaugu go Aburaham anom me ni bugaa Hit, dó gufogol me galam aarol Saara. ¹¹ No Aburaham açet me þúrto, Aláemit násonien áþurol Isak atajen. O baçiner lof éhaþa yay yo guvoge me Lahai-Roi.

Gabugor Isimael

¹² Gáu Isimael maa gujae, áþur Aburaham o nabaj me ni Hagar ala Esíp aamme amigel Saara :

¹³ Uþur Isimael ubuge, ti gúulo me : Nebayot aamme afammaol, mbiban Kedar, Adibeel, Mibusam, ¹⁴ Miçema, Duma, Masa, ¹⁵ Hadad, Tema, Yétur, Nafiç, ni Kedema. ¹⁶ Dáuru úþur Isimael gaamme guñen ni gúuba ; bugo þe bífesum bom, ánoan ni bugo afan ala fil nam, ban nasen ésugol ni furobool gajaol. ¹⁷ Isimael no naçet me, o babajer símit ekeme ni ávi ni gaat ni súuba (137). Min aalo atoh bo sipayol n'ufuga. ¹⁸ Buganol guke me guçin ni mof mamu malof me Esíp, újogum Havila bi Çur, galam mof mamu maa Açur. Gaunorutil ni gutiil go guçil me éhatulor yauyu.

Esau ni Sakob

¹⁹ Gáu Isak, áþur Aburaham, maa gujae : Isak, Aburaham abugol. ²⁰ No nabaj me símit úvi gúuba, nayab Rebeka aamme bájur Betuel, náni þop álin Laban. Bugo éubail Padan-Aram gúþullo. ²¹ Bare Rebeka ájuut affas fufane. Ñer Isak nah'alaw Atúla tima nasen aarol gásumay. Atúla náttunol min akanol ateb. ²² Ni bíteb baubu, náni n'enah múuba, ban múuba maumu níhi mutaj ró ni farol. Rebeka najahali naah : « Wa uom n'ebajom ? » Mufaŋ najow ake eñes gasab n'Atúla. ²³ Atúla naagol :

« Uú gúuba guom n'aw,
súsuh súuba þan súþurul ni bugo sañumut
ejamor :
ece þan efaŋ epayo sembe,

apuma þan ábaben afamma amigel. »

²⁴ No funagol fiçih me, nabaj may múuba. ²⁵ Amundum me ajuh tíyan, ni kan añil ájuge, ban nafalet ti énuhuren. N'gukanol gajow gagu gaa Esau (dóemme "nafalefalet"). ²⁶ Mbiban, atiol nájoul gañenol go baronjer n'ejoh futoñ afamma. N'guvogol Sakob (dóemme "najogol ni futoñ")*. No Esau ni Sakob gubugi me, Isak o babajer símit úvi gúfaji (60).

²⁷ No uñiaw gújalo me, Esau nakan asaa ámah, ban naman baha. Sakob o nakan an abebene, nd'ake ban. ²⁸ Pail, Esau nafanje namanje mata ellu baha naruhene ; jail tin o biinumol ni Sakob nabañ bo.

²⁹ Funah fice, Esau nábbañul ni jasaw mayoge. Natoh atiol Sakob o básiler búholoñ baa gusah.

³⁰ Naagol : « Ujíom básileri bájuh me itiñ, bieb bumugom ! Básiler baubu bájuh me, bo nimanje. » (Yo eçil me ni'gusalol Edom, dóemme "ájuh me".) ³¹ Sakob naagol : « Umundum þan unomenom fufanei pe ! » ³² Naagol : « Pan içet m'bieb. Fufaneom wa fúju to ekan ? » ³³ Naagol : « Ñer ubbat ! » Min abbat gaa búoh nanomene Sakob fufaneol. ³⁴ Ñer Sakob nasenol unaç ni básiler gusah gagu atiñ ak'apoñ, aban narem nakay. Mamu Esau açotihen mee fufaneol.

26

*Aláemit naliyen ni Isak babugeol bugo
n'Aburaham*

* **25:26** 25.26 Sakob : gajow gagu gaa Sakob, ni gúhiboriay gújue may gúni abuta.

¹ Púrto, bieb bice m'bóloul n'ésuh yay, búbuli ni babu babajen me Aburaham o m'buroŋol. Ñer Isak nailo bi ejow mbaa Gerar atoh bo Abimelek, aamme ávi bugaa Pilisit. ² Kan Atúla naŋipí naagol : « Jamb'úffus Esíp, bare mb'unamo n'ésuh yay yo nijai me egiten.

³ Mb'unamo ró. Injé umu búsolí, ban ɬan ísonieni, mata aw ni gabugori nijae me esen mof maumu. Firim fafu fo jihalor me ínje ni ɬai Aburaham, ɬan ífaro ni fo bi n'aw ni gabugori.

⁴ Guñoli ni gabulakenil ɬan ikanil gummenj ti suut sasu ; ɬan isenil ettam yauyu ɬe guogen. Ni gabugori mb'ísonienum me súsuh sasu ɬe saa mof, ⁵ mata Aburaham buronjol n'ínje nabanj bo, nauttenomwutten, nákanum firimom, ban nakan gúboñom. »

⁶ Yo eçil me Isak nak'arobo Gerar.

Isak ni Rebeka n'ésuh Abimelek

⁷ Nemme Rebeka anaare om áarie mámah, Isak náholi jambi gumugol mola. Yo eçil me, nánoran no bugal ésuh yay gurorenol mala aare ahumu, naagil dáru álinol om. ⁸ Isak nanamo ró ɬio. Funah fice, ávi ahu Abimelek nake enalo n'elajenol naŋanden Isak áni n'emamaen Rebeka. ⁹ Navogulol naagol : « Aw hum dáuru aari om ! Ban aw nuogóli dáru álini. Wa uçile ? » Naagol : « Níholiholi jambi an amugom mola. » ¹⁰ Naagol : « Bakaner bu nukanóli me báni me ? Jatito ace ni wóli ɬan afilenen aari min mb'uçilóli n'jitol ni aw ! » ¹¹ Aban nasen gúboñ gauge n'ésuh yay ɬe naagil : « An agor me áine ahume ter aarol, ɬan amugi ! »

¹² Emít yauyu, Isak naañ ulah n'ésuh yay. Min Atúla ásonienol me, napit iki þilo butum ñono ekeme wo naroh me. ¹³ Ban fubajol ni fufañ ni fújaloe ¹⁴ iki abaj sukore sámah saa ubbarum, sijamen ni síbe, ni þop uroka gammene. Yo eçil me bugaa Pilisit n'gúsilaet mola, ¹⁵ iki gutik síhaþa sasu þe so uroka þayol guoh me o m'buroñol.

¹⁶ Abimelek no najuh me fubaj Isak, naagol : « Upúr n'ésugoli, mata nubbanno ufañóli ekan an ámah ! » ¹⁷ Ñer Isak nailo ajow ak'ailen gúgulol galam fíciçilen fafu fahay me faa Gerar. ¹⁸ Aban natikul síhaþa sasu saa þayol so bugaa Pilisit gutiken me, aban nabbañen to ujow so waþi me.

¹⁹ Funah fice, uroka Isak n'guoh éhaþa evugul iki ébul. ²⁰ Ñer ukoñaaw bugaa Gerar n'guiyul gúrigen bugala Isak n'guogil : « Mal maume, wóli jiçil mo ! » Isak navoh éhaþa yauyu Esek (dóemme "gárig"), mata ukoñaaw érigenol gumajene. ²¹ N'gubbañ guoh ece éhaþa ; yo may nebbañ eilenul gárig. Yauye navoh yo Sitina (dóemme "síñagor"). ²² Natos ak'aoh éfaten ; yo ebajut gárig. Yo eçil me navoh yo Rehobot (dóemme "mauñe mo an açilut"). Naah : « Maer Atúla nasenolal ni mof maume mauñe májue enjalolal fubaj. »

Isak ni Abimelek n'guhalor gabbat gaa gagjamor

²³ Púrto, Isak najow mbaa Beer-Çeba.

²⁴ Mb'uçiga ni fuh, Atúla nápullol naagol : « Injé iomme Aláemit o þai Aburaham áinen me ni o. Jamb'úholi, mata ínje umu búsolí.

Pan ísonieni min mb'ubaj gabugor, dó þe mala Aburaham aamme amigelom. » ²⁵ Ñer Isak nateþ to físimenum min alaw to ni gajow Atúla. Nailen to þop gúgulol, ban urokaol n'guoh to may éhapa.

²⁶ Funah fice, Abimelek náþurul Gerar ákail bujuh Isak. Nájoul n'ataraol Ahusat ni afan utigaol aamme Pikol. ²⁷ Isak naagil : « Wa uçile n'jikelom bujuh ? Leti buru jihamulom n'ésugul mata jujugutom jon ? » ²⁸ N'guogol : « Wóli jujuge ñanno ca búoh Aláemit umu búsolul. Yo eçil me n'jiþinor juoh : Jújoul min gásumay gúni n'etulolal, ban gásumay gaugu, mbi gabbat gulinen go : ²⁹ Mb'ubbat uoh mat'úmus ukanolí maarat, ti may wóli fanjáoli júmusut me jílatieni. Maaro barebare jikani iki jihali nukay n'gásumay. Maagen, aw an o Atúla ásoniene. »

³⁰ Ñer Isak násilil gutiñ n'gurem nímoro. Mbiban nasenil n'gúmori. ³¹ Tihalen fo m'bujom mej n'guilo, ánoan ni bugo nabbat. Mbiban Isak nasafil min guhalor n'gásumay. ³² Ban funah faufu fanur fafu, uroka Isak n'gújoul iki guogol : « Ehápa yay yo juoh me, ébule ! » ³³ Ñer Isak navoh yo Ĉiba (dóemme "gabbat"). Yo eçil me bi jama ésuh yauyu n'guvoh yo Beer-Ĉeba (dóemme "éhapa yaa gabbat").

Waar Esau

³⁴ Esau no nabaj me símit úvi gúuba, nayab waare gúuba bugala Hit. Atíar gajaol Yehudit, bájur Beeri ; áuten gajaol Basamat, bájur Elon.

35 Waareaw ubugi n'guyogen Isak bugo ni Rebeka faŋ.

27

*Sakob nabut p̄ayol bi eyab gásonien gagu go
Esau añumen me eyab*

1 Isak maer náfanume nár, ban bujugol m'búkasulo ák'ápim. Funah fice, navoh añolol afamma : « Esau ! » Naagol : « Eé, ínje ume n'eutteni. » **2** Naagol : « Nujuge hum búoh ínje nífanume. Iffasut funagom fal eçet. **3** Nimanje uŋar funajeni ni simelei min ujow bi ni baha numugulom bo énuhureŋ. **4** Mb'uban núsilom yo básiler babu bo niruhen me itiñ min ísonieni bala içet. » **5** Ñer Esau nailo ajow.

Kan Rebeka umu n'eutten wo gulobe me. **6** Nafaen avoh Sakob naagol : « Niune p̄ai aah Esau **7** ak'amugulol énuhureŋ ni baha ákail ásilol atiñ ; mb'aban násonienol bala açet. **8** Ap'uutten, ban nukan ti nijae me elobi : **9** Pan ujow bi n'ekore yay nujogulom dó míjehel múuba malie, min ísil p̄ai básiler babu bo nafan me namaŋe. **10** Mbiban nuteb bo uk'usenol atiñ min ásonieni bala açet. »

11 Sakob naagol : « Nuffase Esau nafalefalet, ban ínje ifaletut. **12** Iní ter p̄ayom nama-maenorom, p̄an affas búoh dáru let Esau, ban p̄an ajoh búoh ínje ebutol nimanje, min til ñer atabom. » **13** Naagol : « Jamb'úholi, úttun firimom. Ujow uk'ujogulom míjehel mamu. Atabi me, gatab gagu p̄an gulo n'ínje. »

¹⁴ Ñer Sakob najow ak'anjallol míjehel mamu. Min Rebeka ñer ásil básiler babu bo áinol aruhene me. ¹⁵ Naban naajar wañ ápurol afamma Esau wafaj me jáari wo natoh ró me ni yan yay, akan ápurol apuma Sakob. ¹⁶ Naajar may ubañ míjehel mamu afut guñenol ni ehondorol, bafaletut me. ¹⁷ Aban nasen Sakob básiler babu ni unaç waw ájaenum bi esen þayol.

¹⁸ Sakob najow ak'atogol to, navogol : « Ammay ! » Naagol : « Añúm, ínje ume n'eutteni ; bare ápurom ay uomme alobe maa n'índe ? » ¹⁹ Naagol : « Injé om Esau, añoli afamma. Nikane wo nulobom me. Uilo ñer unamo min utiñ ellu yay yo nurorenom me, mb'uban nusenom gásonien gagu gúiya. » ²⁰ Isak najahali naagol : « Bu nukane min úabajul énuhureñ yay jás me ? » Naagol : « Atúla aamme Aláemit o núinen me ni o, o asenom yo. » ²¹ Naagol : « Añúm, útosul ulofom min imamaenorí, mamu níju iffas ter maagen joon aw ápurom Esau om. » ²² Min Sakob atos atogol to. Isak namamaenorol naah : « Firim fafu, fo faa Sakob fom, bare guñen gagu, go maagen gal Esau. » ²³ Nemme guñen Sakob gufalefalet may ti gal atiol Esau, þail ájuut átalool. Bare bala ásonienol ti maagen, ²⁴ nabbañ arorenol : « Ti maagen, aw Esau uomme ? » Naagol : « Injé fanyaom. » ²⁵ Naagol : « Ñer ugabom básileri itiñ, min mb'íju ísonieni. » Nagabol atiñ, nasenol may bíñu arem. ²⁶ Mbiban Isak naagol : « Yoo, áñum, ulofulom min úllonjora. » ²⁷ No Sakob akan mo me, þayol naun gatiñ wañ waw wo nakano me. Ñer nasenol gásonien gauge naagol :

« Maagen gatiŋ gauge gal áñum gom,
ganogor me ti gaa galah go Atúla ásoniene.

²⁸ Mb'Aláemit aseni gamon gáaveul me fatiya,
mb'aseni ƿop fubaj fal ettam,
ti bahager ni bíñu yammenje.

²⁹ Mbi súsuh sammeje suutten n'aw,
mbi bugan gammeje guya gújulil bújonjori.
Pan uyab gayoŋ gutii ƿe, iki guya gújulil
bíþimbori.

An atabi me, mbi gatab gagu gúbbañul bi ni o,
bare an ásonieni me, mbi ƿop ayab gásonien ti
go. »

³⁰ Mamu Isak ásonien me añolol Sakob.

Sakob o n'ejу ehalor ni ƿayol, Esau nábbañul
n'jasaol. ³¹ O may násil básiler babu bo ƿayol
aruhen me ateb akaol esen naagol : « Apa,
uiło min utiñ ellu yay yo ninjalli me n'jasaw
jaju. Mb'uban núsonienom ti nulobom me. »

³² Naagol : « Aw uomme ay ? » Naagol : «
Injé, áþuri afamma Esau. » ³³ Isak no naffas
me búoh dáru Esau om, náñag natelen nímoro
naagol : « Min til ay akaene jasaw iki aŋallom
ellu yatemoritemor itiñ aw m'bačigerulat ? O
til nísonien me, ban gásonien gaugu ƿan gúni
ni o bi nánonan. » ³⁴ Esau no naun me firim
faufu, nalo me tes naya gáþib aah ƿayol : « Injé
may, úsonienom ! » ³⁵ Naagol : « Atii abutom
min aram gásonien gagu gáarien me gúni gúiya.

» ³⁶ Naagol : « Maagen, gajow gagu gaa Sakob,
ni mo gukanol go : abuta bugan ! Nabutom bi
ñúuba, min aram fufaneom ni may gásonien
gagu go niñumen me eyab ni aw. » Nabbañ
aagol : « Nañouti gásonien gace bi n'ínje ? »

³⁷ Naagol : « Nikanolkan mb'áni gayonji bándor, ban nikanol þop mbi buru gutiol þe jíni umigelol. Nísonienol mb'abaj bahager ni bíñu yammeje. Añúm, wa njue þianj ibbañ ikan bi n'aw ? »

³⁸ Naagol : « Min ñer gásonien gaugu ganur pat nubaje ? Ammay, uboket usenom may gásonien gace ! » Min áarul akoñ. ³⁹ Ñer þayol naagol :

« Pan uçin úhatulo ettam yay yáari me !
Pan úhatulo bo gamon gagu gúloel me !

⁴⁰ N'gafojei* mb'útiñum me,
ban þan ukán amigel atii.

Bare búuy babu bíya, ésuh bi n'ésuh,
mbi biçili me min upah ni fimigeleti. »

Sakob natey mbaa Haran

⁴¹ Esau nabañ Sakob ni fiiñ mala gásonien gagu gaa þayol go naramol me. Naah m'biinumol : « Payóli açet me funah, þan imugol. » ⁴² Rebeka no naffas me biþinorum Esau, návogul Sakob naagol : « Ukánum, atii Esau napinore jamugi bi elugen wo nukanol me.

⁴³ Añúm, uuttenom, nuffase buma : uilo ujow bi n'álinom Laban baubu Haran. ⁴⁴ Mb'urobo bo nunah bi no fiiñ atii fujae me eyom. ⁴⁵ Mb'unamo bo bi no najae me éjumor wo nukanol me, níboñul an ákail aŋali. Mata imaŋut íburul buru éubaul funah fanur. »

⁴⁶ Naban naah áinol Isak : « To niemme, buron baube nipoñbopoñ mata gúsabulom, waar Esau bugaa Hit, guyogenomyogen nár. Iní me may

* **27:40** 27.40 gafoje : garien gom gahulie ban ni guñeh, go ekosombil yay nihi guogen bi bútaj fitih babajer.

Sakob ban abbañ áyabul bo anaare, ñer níni to m'buroŋ bi wa ? »

28

¹ Ñer Isak návogul Sakob min abbañ asenol gace gásonien. Naagol : « Jamb'uyab anaare ala babe Kanaan. ² Uilo ujow bi Padan-Aram, ni yan aolom Betuel abuh me jai. Bo mb'úyabul ace ni sújur Laban aamme álin jai. ³ Mo Aláemit-Sembe mb'ásonieni, min ubaj gabugor gámah, min mb'ukan þay afan ala súsuh sammeje. ⁴ Aláemit mb'ásonieni ti násonien me Aburaham, aw ni gabugori þe, min mb'úju uogen mof mamu to nuçin me maer ti ajaora, mo Aláemit asen me þai afan Aburaham. »

⁵ Mamu Isak akan me Sakob min akay mbaa Padan-Aram bi ni yan Laban, áþur Betuel. Laban aamme álin Rebeka, jaw Sakob ni Esau.

⁶ Esau naun gaa búoh þayol násoniensonien Sakob min aboñol mbaa Padan-Aram, bi eke éjesul anaare ni yan Laban. Ban no násonieneol me, náfirenolfiren eyab anaare dó Kanaan. ⁷ Ban Sakob náttutun firim þayol ni jaol min akay mbaa bo. ⁸ Ñer Esau nátallo búoh þayol amanjut sújur Kanaan, ⁹ min aah ban ak'aliþul ace aare atajen. Ñer nak'ajuh Isimael aamme may añol Aburaham, min ayab bájurol Mahalat aamme álin Nebayot.

Aláemit nasen Sakob síyeut

¹⁰ Ñer Sakob náþur Beer-Çeba áni n'ejow mbaa Haran. ¹¹ No tinah tujon me, nailen bi eñes to najae me gámori. To nafilo me, naajar

eval náhago. ¹² Náyeut ; ni síyeutol nájuh biñehet biilo n'ettam bi fatiya émit, ban ni baj emalaka ni'gújin n'gúavul. ¹³ Atúla dó fatiya biñehet babu náagul Sakob : « Injé iomme Atúla, Aláemit ala þai afan Aburaham ni þai Isak. Pan isenul mof mamu to nufilo me, aw ni gabugori. ¹⁴ Pan gummenj ti eus ; biçin babu bolul þan bujow bubbañen bo tinah tiiyeul me bi bo tuloe me, ni may bubbañ bújogul n'gañen gárib bi ni gamay. Ni gajow gagu gúiya ni gaa gabugori, mb'isen me guil gagu þe gal ettam yay gásumay. ¹⁵ Injé umu búsolí. Pan ipoi tánotan to nujae, bi funah fafu fo nijae me ebbañenuli bi n'ésuh ye. Mat'ímus ijundeni. Ban wo nilobi me þee, þan ikan wo. »

¹⁶ No Sakob álio me, naah : « Maagen, Atúla umu tale, ban ínje iffasenut yo. » ¹⁷ Náholi naah : « Tiñ taute tíliili ! Maagen, biçin Aláemit bom, ni þop gánonum émit. » ¹⁸ Mb'uçiga ni bujom, náiyali anjar eval yay yo náhagoen me ni yo ailen bújonih bi ekan fúosenum. Nanjar édunen* ácir fo. ¹⁹ Nabán navoh tiñ tautu Betel (dóemme "yan Aláemit"). No, nihi guvogen to Lús.

²⁰ Púrto, Sakob nabbat bi n'Aláemit naagol : « Iní me aw Atúla umu búsolom, ban nupoyom ni bújaorom, nusenom þop itiñ nisimo, ²¹ ík'íbbañul n'gásumay bi ni filiom, no þan ijogi me guñen gúuba bándor. ²² Eval yauye yo niilen ma ban nícir yo, mb'éni yanji. Ban ni wo nujae me esenom þe, þan íþuren dó gakib ganur ni wono guñen iseni. »

* **28:18** 28.18 édunen : édunen yay yolil, yoemme édunen yaa guoliv.

29

Sakob naçih nende Laban

¹ Púrto, Sakob nailo ajow mbaa bo tinah túpureul me. ² Najow ajow ajow, funah fice nañanden éhaþa n'eparandaj yay to sukore sífaji saa ubbarum ni sijamen suom n'gáelo, mata to siþie nihi sirem. Ban ni baj fuval fámah fuguben éhaþa yauyu. ³ Nánongan no sukore sasu suomunorulo iki sírir, n'gúbaken fuvalfafu min guremen so ; mbiban n'gubbañen fo. ⁴ Sakob nasaf ukonaaw naagil : « Gutiom, bay júþullo ? » N'guogol : « Haran júþullo. » ⁵ Naagil : « Jiffase piñ Laban añol Nahor ? » N'guogol : « Ey, jiffasol. » ⁶ Naagil : « Bu nakane ? » N'guogol : « Umu to gásunay. Fubamban, bájurol Raçel umua ájaeul me n'ekoreol. » ⁷ Sakob natajen aagil : « Bare tinah tñanlut bi eomen sukore sasu. Jiremen so jiban, n'jibbañen so sike gafen. » ⁸ N'guogol : « Jújuut jifaen jikan mo. Pan jumundum juomen so þe, balama jíbaken fuvalfafu min jiremen so. »

⁹ O m'babanerut elob ni bugo, Raçel, aamme mayakoña, naçigul n'ekore þayol ; ¹⁰ ban þay Raçel ni jaw Sakob, bálinay bom. No Sakob ajugol me açigul n'ekore Laban, nátosul bi to n'éhaþa yay min ábaken fuvalfafu bi eremen ubbarumol. ¹¹ Mbiban nálloj Raçel nakaw ¹² naagol : « Injé an þai om ; Rebeka abugom. » Ñer Raçel nafaen atey ak'agiten yo þayol. ¹³ No Laban aun me búoh añol álinol najoulo, náteil iki guemor, nállojol, namamaenorol, aban nájaenumol bi ni yaþol. No guçih me,

Sakob nagitenol waçilol me éjoul. ¹⁴ Ñer Laban naagol : « Maagen aw wola ni fiil fanur núpullae, fásimola fanur. » Min Sakob anamo to fieñ iki fubao lis.

Sakob nayab Lea ni Raçel

¹⁵ Funah fice, Laban návogul Sakob naagol : « Maagen, aw anom. Bare yo mat'eçil nuh'urokom bamotoñ. Wa numanje mb'icami ? » ¹⁶ Kan Laban nabaje sújur gúuba ; afamma gajaol Lea, apuma Raçel. ¹⁷ Lea gúçilol gunjannout, bare Raçel náari ajugo, nabaj gailo. ¹⁸ Sakob biinumol m'bíni ni Raçel ; yo eçil me, nábahul Laban aah : « Bajuri Raçel nimañe ; þan iroki mola símit futoh ni súuba. » ¹⁹ Naagol : « Yoo, unamo nurok. Esenol aw efanje gásumom esenol ace ábulo. » ²⁰ Ñer Sakob nanamo to narokol símit futoh ni súuba mala Raçel. Nemme namañolmañ nár, símit sausu ni sijas ni o ti nihi síni me gunah guman.

²¹ No sibao me, naah Laban : « Yoo, símilom sírire. Maer usenom aarom min jiçin. » ²² Ñer Laban návogul bugal ésuh yay þe min akan gaggan gámah gaa búyaboil. ²³ Mb'uçiga gallim, naajar tin bájurol afamma Lea ak'asen Sakob, min gúmori. ²⁴ Laban naajar Siliþa aamme ace n'urokaol waarema ábahen asen Lea min nah'arokol.

²⁵ Tihalen fo m'bujom, Sakob najuh búoh kan bugo ni Lea gúmoe. Ni táñiol naah Laban : « Bu nukanom me ? Leti mala Raçel nírokumi ? Wa uçile ñer nubutom ? » ²⁶ Naagol : « Wóli ésugoli ndi jikan me, ndi jumundum jisen apuma búyabo bala afamma. ²⁷ Uban ffiyai faa

búyaboul buru ni Lea. Púrto, niseni þop Raçel, íni me þan utajen urokom símit sice futoh ni súuba. » ²⁸ Sakob nahabo min afaben fíiyay fafu ni Lea. Mbiban, Laban nasenol ñer Raçel ayab. ²⁹⁻³⁰ Min Sakob açin ni o, ban namañol iki fanj Lea. Ñer nabbañ anamo to burok Laban símit futoh ni súuba. Laban nabbañ ábahen arokaol ahu Biliha asen Raçel min nah'arokol.

Guñol Sakob

³¹ Atúla no najuh me búoh Lea Sakob aruhentol, nasenol gabugor, min tin akan Raçel áni emotombo. ³² Lea najar far ak'apegor júpur. Naah : « Atúla najuge matañoom. Nínene maer áinom þan amanjom. » Nakanol gajow gagu gaa Ruben (dóemme "Juluj, dáre júpur"). ³³ Nabbañ ateb ak'aalen, náñarul jice júpur. Naah : « Atúla naffase búoh ínje áinom amanjutom. Yo eçil me, natajen asenom júpur je. » Nakanol gajow gagu gaa Simioñ (dóemme "auttena"). ³⁴ Nafaten ateb ak'aalen, nabbañ abaj júpur. Naah : « Aínom maer þan aholom, mata nisenol úpur gúfaji. » Yo eçil me nakanol gajow gagu gaa Lévi (dóemme "þan aholom"). ³⁵ Nateb abarigen ak'aalen, nabaj mul júpur. Naah : « Pan iteben Atúla. » Min akanol gajow gagu gaa Yuda (dóemme "eteben"). Púrto, nailo þio m'babbañut abuh añil.

30

¹ Raçel no najuh me búoh ájuut asen Sakob añil, násilaet abbañen mbal atiol. Naah Sakob : « Ukanom min ibaj añil ! Let mo, þan içet. » ² Sakob fuiñol ni fitiñ ak'aagol : « Injé iomme

þiaŋ Aláemit áfiri me gabugor ? » ³ Naagol : « Nemme mamu, ban iseni arokaom Biliha uyab mb'abajom uñil ! N'açila, ínje mb'íbajum me may añil. » ⁴ Ñer nasenol o ayab min gufilo. ⁵ Ban Biliha nateb ak'aalen, náñarul Sakob júþur. ⁶ Min Raçel aah : « Aláemit nataliñomtalij, naun gaçagorom, min asenom may añil. » Nakanol gajow gagu gaa Dan (dóemme "bataliñ"). ⁷ Biliha nabbañ anjar far, nak'apegor náñarul Sakob jice júþur. ⁸ Raçel naah : « Nitaje n'atiom mámah, ban nihekol. » Nakanol gajow gagu gaa Nafutali (dóemme "bútaj").

⁹ Lea no najuh me búoh alet n'ebbañ abaj añil, nañar arokaol Siliþa asen may Sakob ayab. ¹⁰ No Siliþa asen me Sakob júþur, ¹¹ Lea naah : « Fubañom. » Nakan jo gajow gagu gaa Gad (dóemme "fubañom"). ¹² Siliþa natajen asen Sakob áþur áuten. ¹³ Lea nabbañ aah : « Gásumay gámah ugu n'ínje, ban waareaw þe gújue guoh maer níeloe. » Min akanol gajow gagu gaa Aser (dóemme "ésumay").

¹⁴ Funah fice, Ruben nake n'ulah waw bugan n'eþit ble yay. Náñarul bo mitiñ mice munogor gujahata* ákail asen jaol Lea. Ñer abelol Raçel naagol : « Uboket újiom ni mitiñ maumu ! » ¹⁵ Naagol : « Pilouti min uramom me ánaíne, numanje mul ubbañ uñar mitiñ áþurom ! » Raçel nábahulol aagol : « Iní me nusenom mo, þan ihat Sakob min ámori n'aw efuga yauye ! » Naagol yoo.

* **30:14** 30.14 mitiñ mice munogor gujahata : dáru subugum sice so gupinore búoh nihi sikakan anaare nafaret.

¹⁶ Gállim Sakob o m'búolul n'ulah, Lea natey iki guemor naagol : « Jama n'ínje nuçiggo, mata funah faufe nicamfocam abelom, min isenol me mitiñ añolom. » Ñer Sakob nák'ámori ni o efuga yauyu. ¹⁷ Ban Aláemit náttun galaw Lea min akanol ateb ak'aalen nasen Sakob júpur jutogen. ¹⁸ Naah : « Aláemit nasenom bacamom, mala min isen me áinom arokaom ayab. » Nakanol gajow gagu gaa Isahar (dóemme "bacam"). ¹⁹ Nabbañ ateb ak'aalen náñarul áinol júpur júsola. ²⁰ Naah : « Aláemit nájiomji gáji gaaro. Ñañe áinom þan amalenom, mata nisenol úpur gono futoh ni anur. » Nakanol gajow gagu gaa Sabulon (dóemme "emalen"). ²¹ Púrto, nabaj bájur nakanol gajow gagu gaa Dina.

²² No þúrto me, Aláemit nabil áttun galaw Raçel min átojulol. ²³ Nañar far ak'apegor nabaj júpur. Naah : « Aláemit náþurenom ñusuom. » ²⁴ Nakanol gajow gagu gaa Susef (dóemme "mb'abbañ asen") naah : « Mbi Atúla aboket asenom ace añil ! »

Bu Sakob akan me asanum

²⁵ No Susef abugi me aban, Sakob naah Laban : « Uhalom nike búot mbal ésugom. ²⁶ Mb'uhalom ninjar waarom ni guñolom, bugo niroki me molil, min jujow. Nujuge hum bu nirok me bi n'aw. » ²⁷ Naagol : « Nilai unamo tale utajen. Mata sínatiom sigitenomgiten búoh Atúla míya násonienumom. ²⁸ Yo eçil me, ulobom wa numaje icami aw batajener urokum. » ²⁹ Naagol : « Aw nujuge bu niroki me iki ekorei efañ n'éjaloe. ³⁰ Balama içigul, minde matiito nubajene, maer

ekelo ekan ekore yámah. Wáfowaf wo nigore úiya, Atúla naremben to gañenol bi n'aw. Nay piān ínge ijae me burok bi ni fuhood ? »

³¹ Naagol : « Wa numanje icami ? » Naagol : « Ulet n'ecamom wáfowaf. Iní me numanje ukán wo njae me erorení, þan ibbañ inamo min ikoñ sukorei ti no. ³² Jama þan iluj joon sihaj sasu so þe. Pan íþuren jala so sihaj sasu siaçah sasu ni sabaj me úpar ; þan íþunnor þop ubbarum waw uus waw. Dó mb'éni me bacamom. ³³ Nánonan no numanje effas ter ínge an ala maagen, nükail uluj bacamom. Ejamen yánoyan yo nujae me etoh n'ekoreom, yaaçahout ban nebajut gápar, ter gabbarum gánogan galet guus, nuffas búoh ínge íkuet so. » ³⁴ Naagol : « Yoo, nimanje firimi. »

³⁵ Funah faufu fanur fafu, Laban náni n'épurenor gújehelol guaçah gagu ni gabaj me úpar, sijamenol siaçah sasu ni sabaj me úpar, ni þop ubbarumol uus waw, min asen so úþurol gukoñ. ³⁶ Naban nájaenumil gúrali Sakob, butum ejow gunah gúfaji ; min Sakob anamo to nakoñ sanjaño to me.

³⁷ Ñer Sakob naþikul muan ununuh uce amilij, aban nave mo iki mátuene mamu múþurul. ³⁸ Nañar mipil mamu mo nábilen me ahalen n'úremum waw, mata sihaj sasu nihi sivagevagen jijiñ so bákaerul marem. ³⁹ Ñer síni me n'jijiñ jaju, nihi suluj dó mipil mamu mábileni me. Yo eçil me subugor me, þan sibaj miñil mánie walalal, mamu muaçaho, mice mitegor úpar. ⁴⁰ Náfaculor ubbarum waw jala wo, aban nakan wo min uluj uus waw

ni wáni me walalal waa Laban. Mamu naajar me miñil mamu min aju ekoreol ébuli ni yaa Laban. ⁴¹⁻⁴² Nánoran no najuge sihaj ságurete so n'jijinj, mat'akan dó mipil mamu n'úremum waw ; mb'éni me sasu sali me, nakan mo ró. Yo eçil me Laban nayab miñil mamu máguret me, açila Sakob o naajar mabaj me sembe. ⁴³ Mamu Sakob akan me asanum ala sihaj, nabaj may suñokombo ni musum, ni þop umigel wáine ni waare.

31

Sakob nabbuy Laban atey

¹ Púrto, Sakob naun gaa búoh guñol Laban guoge açila arame fubaj þail, fo fiçilol me nabaj.
² Najuh þop búoh Laban abbañut ajogol ti no.
³ Ñer Atúla naah Sakob : « Ubbañ mbal ésuh sipai gufan utoh bo fiili. Injé þan ijow búsolí. »

⁴ Ñer Sakob naboñ gúvogul waarol Lea ni Raçel bi bo n'ulah waw bo naamme n'gakoñ.
⁵ Naagil : « Nijuge búoh maer þayul abbañut asenom jíçil ti no. Bare Aláemit o þayom áinen me ni o, o nailoilo múmbam. ⁶ Jiffase búoh sembeom þe ni burok þayul nialen so. ⁷ Bare tin açila nabutom min ágotor bacamom ñammeñe. Ni fubañ, Aláemit ahalutol min akanom maarat.
⁸ No þayul aagom me mbi sihaj sasu siaçah sasu síni bacamom, saarema sifamma þe nihi subuh miñil muaçah ; mb'ábahen aah sáni me walalal mbi síni bacamom, so may nihi subuh miñil mánie walalal. ⁹ Mamu Aláemit ayabulo me jatito-jatito ekore þayul ábahen asenom. ¹⁰ No

sihaj sasu nihi sijingor me, níyeute nijuh maa : sáinema sajinge me saarema, baje sánie walalal, siačah ni sategore úpar. ¹¹ Ni síyeut sausu, amalaka Aláemit navogom : "Sakob !" Neegol : "Eé, ínje ume n'eutteni." ¹² Naagom : "Uluj ! Nujuge búoh sáine sasu sáni me walalal, siačah sasu ni sategor me úpar, so bare suom ni jijin ? Dáuru þe mata nijuge wo Laban akani me." ¹³ Nabbañ aagom : "Injé iomme Aláemit anur ahu ápulli me baubu Betel. Bo nuilen me eval yay, núcir yo, ban nubbat bi n'ínje. Maer uilo ujow ubbañ mbal ésuh yay bo fiili fuomme !" »

¹⁴ Raçel ni Lea n'guoh Sakob : « Jibajut gafum gánogan ni fubaj þayóli. ¹⁵ Najogólijoh ti ejaora mata nanomenóli, aban natiñ bacam babu baamen me bóloli. ¹⁶ Wánowan wo Aláemit alobi me, nukan wo, mata fubaj fafu fo náþunnulo me ni guñen þayóli, fololal fom ni guñololal. »

¹⁷ Ñer Sakob naomen wañol bi ekay. Nájuþ waarol ni guñolol ni suñokombo, ¹⁸ nañar may sukoreol ni wafol þe wo nabaj bo me Padan-Aram, bi éjaenum mbaa yan þayol Isak baubu Kanaan. ¹⁹ No guomme n'ekay, Laban o bakaer écih bufal ubbarumol. Ñer bájurol Raçel nabbuy ák'ákutul fípirao.

²⁰ Kan Sakob ebut Laban nan ni yo, min atey me akay m'balobutol. ²¹ Nañar fubajol þe fo nabaj bo me min ailo atey ák'ápino fal fafu fo guvoge me Afúrat, min ariñen mbaa gurijan gagu gaa Galaad.

Laban nateynen Sakob ak'atobenol

²² No Sakob atey me baj gunah gúfaji, ace nak'atoh Laban bo naamme naagol : « Sakob natetey akay ! » ²³ Min Laban ábbañul ákail anjar ni filol bugan guce, min gulagenol. N'guteynenol gunah futoh ni gúuba iki gutabenol baubu ni gurijan gagu gaa Galaad. ²⁴ Bare n'efugaol ésola bala atobenol, Aláemit nápullol ni síyeut naagol : « Mb'úkanum wo nujae me elob Sakob ! »

²⁵ No natobenol me, najuh búoh Sakob naileyilen gúgulol to ni gurijan gagu gaa Galaad ; o ni buganol n'guilen may golil gúratul. ²⁶ Mbiban najow ak'atogol to naagol : « Aw bu nukanom me ? Nubutom nújaenumul sújurom ti umigel ? ²⁷ Wa uçile joon nubutom min ubbuil úteil úkail aw m'balobutom ? Ulobenom me, þan jítineneni n'ésumay, n'éfoñ, ni sibelen ni suhontin dó. ²⁸ Uhalutom hani níllon sújurom ni gabulakenom élonj ésola. Nukakan me ti an apinorérit. ²⁹ Níjuene ikanul maarat ; bare n'efuga yay yágat me, Aláemit, o þai áinen me ni o, naçafomçaf naagom : “Wo nupinor me bi ekanol, mb'úkanum !” ³⁰ Maagen esommen búot mbaa yan þai yo eçili me nûteil, bare wa uçile ñer nûkutul fípiraom ? » ³¹ Sakob naagol : « Gáholi jamb'uram sújuri, go guçil me. ³² Bare utoh me fípirai ni ace ni wóli, an ahumu þan açet. Fáçil buganola þan unjes ni gúguloli þe ; ujuh ró me waf úiya, nuñar. » Kan Sakob affasut búoh Raçel nákutulokuet fípira þayol.

³³ Ñer Laban nailo anjes ni gúggut gagu. Nanogen ni faa Sakob, ajugut. Nabán nanogen

ni gal urokaol Biliha ni Siliþa, ajugut. Náþurul anogen ni faa Lea, abbañut ajuh. Dó náþullo me anogen ni faa Raçel. ³⁴ Ban Raçel ajanallo me fípira fafu, o m'bañarer fo akoen ñáráru fúnavum eñokombool, min anamo ni fo. Laban náhundulor wañ Raçel iki heh, ajugut. ³⁵ No, Raçel aagol me : « Ammay, uboketom min iilout me no nunonulo me dáre, mata iolut ró. » Laban nabbañ ajes iki mufañ, ajugut.

³⁶ Sakob fuiñol ni fitiñ, nalobol dó me naagol : « Maarat bu nikani me ? Gatil bu nitil me ni aw gare me iki uron n'ehattorom bahattorer baubu ? ³⁷ Núhundulore wañóli þe. Iní me nujuge uce watiito úiya ni gúguloli, nugiten wo bújonor gutiola þe garobo maa, min mbi gúju gutalinjola. ³⁸ Símit ávi ínje umu n'guñeni, ban jibbarum ter jijamen jíya júmusut jilas. Imúsut þop itiñ jibbarum jal ekorei, ³⁹ ban þop ímusut íjarul bújañen ehaj yíya yo súnuhureñ baha sujoge ; íni me fubabaj, ínje fanaom nih'icam yo. Nánonan no ehaji ékuti ter tufunah ter gállim, nuh'uogomseh ilugení yo. ⁴⁰ Bare bae ninamo to m'bámoit, ñutot nihi ñumuh gállim, ésupa nemuh tufunah. ⁴¹ Nirove yanji símit ávi : símit guñen ni sibbagir niroki mala sújuri, símit futoh ni yanur mala sukorei, mbiban tin nágotor bacamom ñammeñe. ⁴² Bare Aláemit o þayom afan Aburaham áinen me ni o, o náh'áholleñ me þayom Isak, o ájumorutom. Lelen me açila, þan úruhenom ík'íolul guñen gurakel. Fubambaj, Aláemit naçafi ni síyeuti, mata najujuh sílamom ni buyogom bájalo me no niomen me m'buroki. »

⁴³ Laban naagol : « Me, waareaw ubuge guñolom, guñolil guñolom, sukorei súmbam, ban dáuru þe dó nujuh me, ínje içil me. Baje maer þian uce wo njue ikan bi ni sújurom ni guñolil ? ⁴⁴ Yo eçil me neege unava nuloba min ujamora. Mb'uilena to fúosenum bi gajem. »

⁴⁵ Ñer Sakob nañar eval ailén, ⁴⁶ min aah bugaa fiitol gumukul may sival sice. N'gukan mo min guilen fúpuh fámah. N'guban to bugo þe n'gutiñ. ⁴⁷ Laban navoh to Yegar Sahaduta ni golil, Sakob o navoh to ni golil Galed. (Ujow waw úuba waw dóemme "fúpuh faa gajamor".) ⁴⁸ Min Laban aagol : « Jama fúpuh faufe mbi fíni me fúffasum fafu fagiten me gaunorola. » Yo eçil me gajow gagu gaa Galed. ⁴⁹ Bugagu n'guvoh tiñ tautu Misipa (dóemme "tapoei me"), mala min Laban atajen me aah : « Mb'Atúla apoyola wola báraliorer. ⁵⁰ Iní me þan úlatien sújurom aw bayaber waare guce, mb'uosen búoh let an aam n'etulola, bare Aláemit fanjaol. »

⁵¹ Nabbañ aah Sakob : « Nujuge fúpuh faufu faamme n'etulola, nujuge may eval yauyu yailo me. ⁵² Siçila so sijae me egitenola búoh firim nuhalorae : Injé umu n'ebbat bújoñor fúpuh faufe, mat'ímus ígat fo ibbañen mbaa galambi bi ekani maarat. Aw þop mat'úmus úgalul fo úbbañenul mbaa gúmbam bi ekanom maarat. ⁵³ Aláemit Aburaham ni ala Nahor, mbi gúni utalijaola. »

Ñer Sakob nabbat ni gajow Atúla, o náh'áhollen me þayol Isak. ⁵⁴ Aban násimen

ehaj to ni firijaŋ fafu, min ávogul buganol gúkail gutiñ. Mbiban, n'gúmori to.

32

¹ Tihalen fo, Laban nailo m'bujom mej, ak'atoh bo sújurol ni guñolil, nállonjil, aban násonienil min aot.

Sakob nagoror bi eke bíemor ni Esau

² Púrto, Sakob nafa bulagool. N'ejaol ni baj emalaka Aláemit gújoul bi eemor ni o. ³ No najugil me, naah : « Dáuru funamo Aláemit. » Min avoh tiñ tautu Mahanaim (dóemme "gunamo gúuba"). ⁴ Sakob naboñ uloba uhojen guyabol gayoŋ mbal atiol Esau baubu Seir ni mof mamu mal Edom, ⁵ naagil : « Mbi juoh Esau, ínje Sakob aamme amigelol, neege : "Nende Laban niomene bi maer. ⁶ Nibaje síbe, musum, ubbarum, sijamen, umigel wáine ni waare. Niboñulo maa gahojen gauge gulobi min mb'ualenom n'gásumay." »

⁷ No uloba gahojen gagu gubbañulo me gutoh to Sakob, n'guogol : « Jujojow me ti maagen iki jutoh bo atii Esau. Kan til may açila umu n'éjouł mbal aw ni bugan gono sikeme sibbagir (400).

» ⁸ Ñer gáholi gámah n'gunogenol. Naluj to náfaculor buganol akan guyoŋ gúuba. Nañar may sihajol þe bi ni suñokombool ró agabor sukore súuba, ⁹ mata n'gaþinorol : mb'éni me Esau ban atigen fítiman fanur, fafu ni fuþah.

¹⁰ Naban náni n'galaw Aláemit naah : « Aw Atúla, Aláemit ala þayom afan Aburaham ni

pañom Isak, aw uogom me mb'ibbañ bi ni mofom itoh bo filom, min ukonom maaro : ¹¹ Nititie nár bi eyab gábbolii ni gamañi so nubañ me n'ínje aamme amigeli. No nípur me yanom bi épino fal fafu faa Suruden, fijigumom bare nio-genene, ban maer ínje ume ni guyonjom gúuba. ¹² Uboket mb'uþagenom ínje baemorer ni atiom Esau, mata níholiholi jamb'ákail amugóli ínje ni waaroni ni guñolom þe. ¹³ Aw uogom me þan ukonom maaro, ban nusenom gabugor gummenj ti fuus fo an ájuut me eþin. »

¹⁴ No nalaw me aban, narobo to bi gámori efuga yauyu. Mb'uþiga ni bujom, náþuren sihajol sice bi éji atiol Esau : ¹⁵ sijamen saare sikeme súuba, gújehel gono ávi, ubbarum waare sikeme súuba, wáine ávi, ¹⁶ suñokombo saare sono ávi ni guñen saam n'erafen muñol so, síbe saare úvi gúuba ni gújin guñen, musum maare mono ávi ni máine guñen. ¹⁷ Náfaculor so mukore-mukore ; jukore jánojan náþuren jo jala jo asen ace n'urokaol aogen. Aban naagil : « Jiyab gayoñ, ban ni jihalor sipa. » ¹⁸ Natajen aah amundum me ayab gayoñ : « No nujae me eemor n'atiom Esau min arorenay aamme afani, bay nujae, ni þop ay aâcile jukore jauju jo núþibene me, ¹⁹ mb'uogol : “Dáru þe amigeli Sakob aâcil me, ban naage jukore jauju bi eseni ; o fanyaol umu n'éjoul búsololi.” » ²⁰ Nalob mo may bugagu þe garukeneul me mamu mukore. ²¹ Natajen aagil : « Jambi jújumor me eegol : “Amigeli Sakob fanyaol umu bo n'éjoul búsololi.” » Mata n'gapinorol : áji me Esau mukore maumu, fiiñol þan fualo ; min mb'ajoñorol,

ñace nayabol n'gásumay. ²² Ñer mukore mamu ni muyabol gayoŋ, min ačila abbañ amor to efuga yauyu.

Sakob nataj n'Aláemit

²³⁻²⁴ N'efuga yauyu, Sakob ámoit. Nailo aŋar waaroł gaamme gúuba ni urokail Biliha ni Siliŋa, ni guñolol gaamme guñen ni anur ni wafol pe, ápinen gatuh gagu go guvoge me Yabbok. ²⁵ Min Sakob anamo bo nevonol. Ni baj ace atogol bo min gúkuj iki tinah túpurul. ²⁶ Aíne ahu no najuh me búoh alet n'ehek Sakob, nategol ni gátagit aijen. ²⁷ Aban naagol : « Uhalom nijow, tinah túpullo ! » Sakob naagol : « Mat'ihali ró me nujow aw m'básonienutom. » ²⁸ Naagol : « Aw heren̄ gajai bu ? » Naagol : « Gajaom Sakob. » ²⁹ Aíne ahu naagol : « Maer mati gubbañ guvogi Sakob, þan guvogi Israel. Mata nutaje ni bugan bugagu, nutaj þop ni Aláemit, ban nuhekil pe. » ("Israel" dóemme "ataj me n'Aláemit".) ³⁰ Sakob naagol : « Aw may, uboket ugitenom gajai. » Naagol : « Wa učile numaj uffas gajaom ? » Min ásonienol to. ³¹ Ñer Sakob naah : « Nijuge tách buul Aláemit, ban ínje ume aam to maa m'buroŋ. » Yo ečil me navoh to Penuel (dóemme "buul Aláemit"). ³² No tinah túpullo me, Sakob nápino gatuh gagu gaa Penuel, n'ejih ró mata gátagilol gaij me. ³³ Yo ečil me bi jama bugaa Israel ndi gutiñ gačil gagu gajoh me éhoulorum yaa gátagit, mata ni gačil gaugu Sakob ábukeni me.

33

Sakob naliƿ gajamor ni Esau

¹ Púrto, Sakob najuh atiol Esau o n'éjoul ni buganol gaamme sikeme sibbagir (400). Nanjar guñolol agabor Lea, Raçel ni urokail gaamme Biliha ni Siliƿa, ánoan guñolol. ² Mb'aban nanjar Biliha ni Siliƿa ni guñolil guyab gayon; Lea ni guñolol n'gurukenil, min Raçel ni añolol Susef gúni gúsola. ³ Mbiban, açila fanjaol nákail ayab gayon. Min ásilen bi n'ettam ñono futoh ni ñúuba bi etoh bo atiol. ⁴ Bare til no Esau ajugol me, nahat náteil iki guemor. Nálloŋjol min gukaw bugo éubail. ⁵ Mbiban, Esau najuh waareaw ni uñiaw naagol : « Dáuru bugay guomme búsolí ? » Naagol : « Dáru guñolom bugo Aláemit asenom me. »

⁶ Ñer urokaaw n'góloful ni guñolil ró iki may gúsilen to. ⁷ Púrto, Lea ni guñolol n'gúkail gukan mo may. Min Raçel bugo ni Susef gúni gúsola. ⁸ Esau naagol : « Sukore sasu sammen me so niemorulo me ni so baubu, bi wa me þe ? » Naagol : « So þe bi éjii, min mb'ujogom wári. » ⁹ Naagol : « Atiom, fubajom fiƿiloom. Ubaŋ wafi bi n'aw ! » ¹⁰ Sakob naagol : « Jamb'ukanom me ! Iní me uroŋutom n'ejoh ni fiiñ, unjar wo níjiei me. Ejugomi énini ti ejuh buul Aláemit, mala min uyabom me wári. ¹¹ Yo eçil me neege uyab wo niboñuli me, mata Aláemit nakakan bulagoom bútuen min ibaj waf waw þe wo nimaj me. » Min ahehoreol me, Esau ñer nahabo nayab.

¹² Púrto, naah Sakob : « Maer ñer uiyal nujaal ! Pan ítineni. » ¹³ Sakob naagol : « Atiom, nuffase hum búoh añil let an abaje sembe. Ban þop ubbarum waw ni síbe sasu saamme n'garafen, sibaje gákanum gámah. Hani funah fanur barebare sijae ejow yal evagen, þan siçet þe. ¹⁴ Yo eçil me nimanje uyabom gayonj. Min ínje irukenul sukoreom ni guñolom min jújoul jatito-jatito, iki jutoli bo Seir. » ¹⁵ Naagol : « Ñer þan ihali to guce ni buganom bugo jijaorulo me, min mbi gútinenuli. » Naagol : « Jamb'uyoh bo ! Samen gajamor gúni n'etulola, þiloe. »

Sakob nak'açin galam Siçem ni mof mamu maa Kanaan

¹⁶ Ñer Esau nabbañ dó ake búot mbaa Seir. ¹⁷ Sakob açila najow bi Sukot, bo nateþ me yanj bi ni o, nailen to þop uteb mb'úni uner bi ni sukoreol. Yo eçil me n'gusen tiñ tautu gajow gagu gaa Sukot (dóemme "uteb"). ¹⁸ Púrto, najow ak'açih apuñol n'ésuh yay yaa Siçem ni mof mamu maa Kanaan. To ñer bújaorol, bainnulol me baubu Padan-Aram, bítij me. Min ailien to gúgulol lof ésuh yay. ¹⁹ Nanom mof maumu to naamme n'guñen guñol Hamor, aju me Siçem, butum ukib wono ekeme waa síralam. ²⁰ Nailien to may físimenum navoh fo El Elohe Israel (dóemme "Aláemit aamme ala Israel").

34

Guñol Sakob n'gulugen ñusu álinil ni bugaa Siçem

¹ Funah fice, bájur Sakob Dina, o nabaj me ni Lea, najow ake galoden sújur guce bugaa Kanaan. ² Ban Hamor, açil me mof mamu maa Hiw, nabaje añil ace, gajaol Siçem. No Siçem ajuh me bájur babu, najogol min afilenol. ³ Bare no þúrto me, biinumol þe m'búbaho bi ni Dina ak'amañol búyab, aban nalih ebutorol. ⁴ Mbiban naah þayol Hamor : « Ujow uk'uorenom gañen bájur baubu. »

⁵ Sakob naun búoh Siçem nakakan bájurol gajel. Bare nemme úþurol báronjerul n'gakoñ, naþanor yo iki guçigul. ⁶ Min aamme n'enagil, þay Siçem Hamor nájoul ak'atogulol bi eroren gañen Dina.

⁷ Guñol Sakob no gubbanno me ni gakoñ gagu min guun elob yay, ni táñiil ; guiñil n'gutiñ nár, mata wo Siçem akan me, úñaiñai ni bugo tálí.

⁸ Bare Hamor naçagor ni bugo naagil : « Nilaul jisen áþurom bájurul ayab, mata biinumol þe ni o nabaj bo. ⁹ Min úruroral, wóli jiyab ni buru, buru n'jiyab ni wóli ! ¹⁰ Pan uçinoral, ésuh yauye þan éni yolul. Pan jinamo ró n'jújulla ti jimañ me, ban þop þan júju junom ró ettam. »

¹¹ Mbiban, Siçem fanyaol nailo nalob ni þay Dina ni gúlinol naagil : « Juboket jambi jífiromol. Wánowan wo jjiae me erorenom mola, þan isenul wo. ¹² Hani jibelom búpañ bújalo bu, þan isenul bo, samen jíban n'jisrenom álinul iyab. »

¹³ Nemme Siçem nakakan álinil gajel, guñol Sakob n'gúbalil ni mutuho ró ¹⁴ n'guogil : « Wóli mati júju jisen álinoli búyabo an anonut búhut ; dáuru kakan gákerulo ni wóli. ¹⁵ Waf wanur pat

újue ukán n'jiseniol : buru bamañer jíni ti wóli, min áname ánoan ni buru anogen búhut. ¹⁶ No þan újuel me úruroral, buru jiyab ni wóli, wóli may n'jiyab ni buru. Mo þan jíkail jiçin ni buru, min ukanal bugan buganur. ¹⁷ Iní me þan jílat enogen búhut babu, wóli þan jíjar álinoli min júpur babe. »

¹⁸ Gurim gauge n'gúsum Hamor bugo ni ápurol Siçem. ¹⁹ Ñer Siçem nafaen ajow ake eilo ma firim faufu, mata namamañ bájur babu nár, ban nabaj fusumo ni fiitol. ²⁰ Ñer Hamor ni Siçem n'gujow bi n'gánonum ésuh yay to bugan bugagu nihi guomunor me, min gugitenil firim fafu. N'guogil : ²¹ « Bugan bugaubugi leti bugan gakelolal etigen. Mb'uhalail n'guçin dáre n'gújulla. Leti jujuge búoh ésugolal euwuñ eþilo bi ealenil, ban þan úyavoral. ²² Bala gújoul gúkail uçinal tiñ tanur min ukanal bugan buganur, waf wanur pat gurorene : Anáine ánoan ni wolal mb'anogen búhut ti bugo. ²³ Jujugut búoh ukanal me ti gulob me, min gújoul iki guçin ni wolal, sihajil þe ni fubajil þan sujow sujow ni síni sololal ? » ²⁴ No nalob me aban, gaam to me ni fuomunor fafu n'gumanj firim fafu, min wáineaw þe bugal ésuh yay gunogen búhut.

²⁵ Funah fúfaten, wáineaw bugo baroñer ni ñatiñil, Simioñ ni Lévi, gaamme may gúlin Dina, n'guñar ufojeil min gunogen n'ésuh yay yabajut me maer upoya, min gumuh wáineaw þe bugala yo, ²⁶ bi ni Hamor ni ápurol Siçem dó. N'gúþunnul álinil Dina ni yan Siçem gújaenum. ²⁷ Mbiban, guñol Sakob bugagu n'gúkail guteb

fubaj gaçet me þe, n'guteb þe waamme n'ésuh yay, dó þe bi elugen gajel gagu go gukan me álinil. ²⁸ N'gujoh þop ubbarumil, sijamenil, sibeil, musumil, n'guteb wánowan waam dó me n'ésuh yay ni may waamme n'ulah waw. ²⁹ N'gújaenumor waareaw bugal ésuh yay ni guñolil ró, n'guteb waf waw þe waamme ni saŋ sasu.

³⁰ No bao me, Sakob návogul Simioŋ bugo ni Lévi naagil : « Buru jikelo jikanom gaþinor gámah ! Bakanerul þan biçil bugaa Kanaan ni Peris min gulalom. Jujuge búoh ummeŋtual. Guke me gugum firim fanur min gunonulom, þan gubanolal þe, ínje ni buru gabugorom. » ³¹ N'guogol : « Mati júju jihat áine ahumu akan me álinoli ti ejobu, min aroŋ. »

35

Sakob nabbañ mbaa Betel

¹ Funah fice, Aláemit naah Sakob : « Uilo ujow uk'uçin Betel. Mb'uilenom bo físimenum, mata baubu níþulli me no nuomme n'etey úhatulo atii Esau. »

² Ñer Sakob naomen filol ni buganol þe naagil : « Júþuren sínati sasu þe saamme ni saŋul jibelen. Juwo jukur n'jikano wañ wakure. ³ Mbi jiban, n'juomen wañul min ujaal mbaa Betel uk'uçinal bo. Pan iilen bo físimenum bi esal Aláemit, mata náttunomtun no niomen me ni sílam, ban tánatan to nijae, umu búsolom. »

⁴ Ñer n'gúþuren sínatiil ni sulonjulonjil þe gusen Sakob afogen fattam bununuh babu bámah babu baam to galam Siçem. ⁵ No Sakobi gúvh me

gukay, Aláemit nakan súsuh sasu ságolil me gáholi gámah jambi sikañen síkail etigen.

⁶ Ñer Sakob ni buganol niki guçih Lús, yaamme maer Betel, ni mof mamu maa Kanaan.

⁷ Natep bo físimenum min avoh fo El Betel (dóemme "Aláemit ala Betel"), mata Aláemit bo náþullol me no naamme n'etey atiol Esau.

⁸ Ban Debora aamme aare ahu o nah'acokor me Rebeka, nak'açet. Min gufogol bo Betel fattam bununuh bámah ; no ñer gukan bo me gajow gagu gaa Alon Bakut (dóemme "bununuh babu bal ukon").

⁹ Mamu Sakob abbanno me Padan-Aram, min Aláemit áþullol násionienol ¹⁰naagol : « Maagen gajai Sakob, bare maer mati gubbañ guvogi Sakob, þan guvogi Israel*. » Ñer Aláemit nakanol gajow gaugu. ¹¹ Nabbañ aagol : « Injé iomme Aláemit-Sembe. Þan ubaj gátuh gahulo, min ukán þay afan ala súsuh sammemmen, ban ni gabugori þan baj ró úvi. ¹² Mof mamu mo nieh me mb'isen Aburaham ni Isak, þan míni may míya. Ban no nujae me egub buuli, þan míni maa guñoli ni gabulakenil. »

¹³ Aláemit no nalob me Sakob aban, nabbañ mbaa fatiya. ¹⁴ Min Sakob ailen to eval nácir yo, aban náyu to bíñu, ¹⁵ mb'aban nakan to gajow gagu gaa Betel.

Raçel nanemo ajunden Baisomen

¹⁶ No gát to me, Sakob ni fiitol n'gúpur Betel guriñen mbal Efarata, Raçel o ni far dó. Funagol

* ^{35:10} 35.10 Israel : Juluj 32.29 ; Juluj may 45.28 ; 46.1, 2, 5, 29, 30 ; 47.27, 29, 31 ; 48 ; 50.2

niki fičih bu m'bačigerut Efarata. N'enogen yay nabaj buyoh bámah. ¹⁷ Afan bárinay babu no najugol me min ataje me, naagol : « Jamb'úholi, þan utajen ubaj júpur. » ¹⁸ Bare Račel naffas búoh mat'aronj. No naamme n'ejow bi ečet, navoh júpur jaju Ben-Oni (dóemme "júpur jaa buyogom"). Bare Sakob nakan jo gajow gagu gaa Baisomen (dóemme "júpur jaa gañenom gárib"). ¹⁹ Račel nak'ačet min gufogol n'galam bulago babu bal ejow mbal Efarata, yo guvoge me may Betuleem. ²⁰ Mbiban Sakob nailen eval to ni fuyagol bi ekan fúffasum ; eval yauyu yo eom to bi jama.

²¹ Sakob nabbañ ajow ak'ailen fúgulol o bágaler Migidal-Eder. ²² No guom bo me, funah fice Ruben nafilen Biliha aamme abel jaol. Payol no naffas yo me, ni táñiol.

Upúr Sakob

Upúr Sakob guomme ñer guñen ni góuba : ²³ Lea nasenol Ruben aamme afamma, Simion, Lévi, Yuda, Isahar ni Sabulonj. ²⁴ Račel ačila nabugol Susef ni Baisomen. ²⁵ Biliha aamme aroka Račel, o nasenol Dan ni Nafutali. ²⁶ Siliþa aamme aroka Lea, o nabugol Gad ni Aser. Dáuru guñol Sakob bugo nabugulo me Padan-Aram.

Ečet Isak

²⁷ Sakob nak'ačigul to þayol Isak aamme, baubu Mámure galam Kiriati-Aruba, yo guvoge me jama Heboron. Ban Aburaham ni Isak bugo bačiner bo þio bo. ²⁸⁻²⁹ Isak fufaneol ni fiþio ak'abaj símit ekeme ni úvi gubbagir (180), bala

akay atoh bo sipayol n'ufuga. Ñer guñolol Esau bugo ni Sakob n'gufogol.

36

Gabugor Esau

¹ Dáure fil Esau o guvoge me may Edom :

² Esau nayab waare bugaa Kanaan : Ada, bájur Elon ala Hit ; Oholibama, bájur Ana o Sibeon ala Hiw abuh me ; ³ nabbañ ayab Basamat álin Nebayot, bugo Isimael abuh me. ⁴ Ada nabuh Elifas, Basamat o nabuh Réuel. ⁵ Oholibama nabajol Yéuç, Yalam ni Kora. Dáuru guñol Esau bugo nabuh me Kanaan.

⁶ Esau nájaenum waarol, guñolol, sihajol ni wo nabaj ró me þe Kanaan, min atos ajow árali atiol Sakob, mbaa mof mice. ⁷ Nemme bugo éubail gubabaj mámah, gújuut guçin gulofor, mata mof mamu dó guomme mújuut mutogil bi gakoñ dó sukoreil. ⁸ Yo eçil me Esau, o guvoge me may Edom, nak'açin ni gurijañ gagu gaa Seir.

⁹ Dáure gabugor Esau aamme þay afan bugaa Edom, gaçin me ni gurijañ gagu gaa Seir :

¹⁰ Guñol Esau wáinema ubuge : Elifas o aarol Ada abuh me, ni Réuel o aarol Basamat abuh me. ¹¹ Upúr Elifas bugo guomme Teman, Omar, Sefo, Gatam ni Kenas. ¹² Elifas nabaj anaare áuten o naþañut me, gajaol Timina, abugol me ace áþur gajaol Amalek. Dáuru gabulaken Esau bugo n'aarol Ada. ¹³ Upúr Réuel bugo guomme Nahat, Sera, Çama ni Misa. Dáuru gabulaken Esau bugo n'aarol Basamat. ¹⁴ Oholibama, bájur

Ana o Sibeon ala Hiw abuh me, nabuh Esau úþpur gúfaji gaamme Yéuê, Yalam ni Kora.

15 Dáure gabulaken Esau gakan me ufan bugaa súsuh : Teman, Omar, Sefo, Kenas, **16** Kora, Gatam ni Amalek ; bugo þe Elifas, áþur Esau afamma, abugil n'aarol Ada. N'guçin Edom.

17 Ufan waw bugaa súsuh bugo Réuel abuh me, guomme Nahat, Sera, Ĉama ni Misa. Bugo may, Edom guçine, ban bugo gabulaken Basamat ni Esau gom.

18 Guñol Esau bugo Oholibama añol Ana asenol me, gaamme Yéuê, Yalam ni Kora, bugo éfajil n'gukan may ufan súsuh.

19 Dáuru ñer ufan waw bugaa súsuh Edom gáþullo me ni fil Esau.

20-21 Gamundum me guçin ni mof mamu mal Edom, bugo guomme gabugor Seir áþullo me Hor. Úþur Seir bugo guomme Lotan, Ĉobal, Sibeon, Ana, Diçon, Eser ni Diçan ; bugo þe ufan súsuh bugom. **22** Úþur Lotan bugo guomme Hori ni Hemam ; álin Lotan gajaol Timina. **23** Ĉobal úþurol bugo guomme Alivan, Manahat, Ebal, Ĉefo ni Onam. **24** Sibeon úþurol bugo guomme Aya ni Ana. Ban Ana o aamme átiar ejuh ébula ni gafit gagu gámah gagu, o n'gakoñ musum þayol Sibeon. **25** Ana nabaje áþur gajaol Diçon ni bájur gajaol Oholibama. **26** Diçon úþurol bugo guomme Hemudan, Eçeban, Yitiran ni Keran. **27** Eser úþurol n'guno Bilehan, Savan ni Akan. **28** Diçan úþurol bugo guomme Us ni Aran.

29-30 Dáuru ñer gakan me ufan bugaa súsuñ ni mof mamu maa Seir : Lotan, Čobal, Sibeon, Ana, Dićon, Eser ni Dićan.

31 Ni mof mamu maa Edom, bajene úvi bala Israel gubaj bugolil. **32** Atiar ahu gajaol Bela, añol Beor, ala ésuh yay yaa Dinaba. **33** No naçet me, n'gúvien Yobab añol Sera ala ésuh yay yaa Bosra. **34** No may ačila açet me, n'gúvien Hućam ala mof mamu maa Teman. **35** No naçet me, Hadad añol Bedad, ala ésuh yay yaa Avit, nañar efenjen yay. Natigen bugaa Majan ni mof mamu maa Moab aham. **36** No Hadad açet me, n'gúvien Samula ala ésuh yay yaa Masreka. **37** No naçet me, n'gúvien Čaul ala Rehobot yaamme galam fal. **38** No naçet me, n'gúvien Baal-Hanan añol Akubor. **39** Mbi no naçet me, n'gúvien Hadar ala ésuh yay yaa Pau. Aarol gajaol Mehetabel, bájur Matared, gabulaken Mey-Sahab.

40 Dáure ufan bugaa súsuñ ni mof mamu maa Edom ni guilil dó gúpollo me : Timina, Aliva, Yetet, **41** Oholibama, Ela, Pinon, **42** Kenas, Teman, Mibisar, **43** Magidiel, Iram. Anóan ni bugo naogenwogen mof.

Dáuru ñer ufan mof mamu maa Edom mo Esau ailen me.

37

Susef o n'egiten síyeutol

1 Sakob nanamo ni mof mamu maa Kanaan, bo þayol akelo me ačin. **2** Maa jow maa ni gabugorol :

Susef abaj me símit gaat ni súuba, nah'aramben gutiol bugagu min gukoñ ubbarum

waw ni sijamen sasu ; gutiol gaamme bugaa Biliha ni Siliña, gaamme þop waar þayol. Susef nánoran nagiten þayol maarat mamu mo gulobe me guya ni gutiol. ³ Sakob namañ Susef iki fañ guñolol bugagu, mata ni fúfanumol nabugol ; nañiol gájuo gumecor güari. ⁴ Gutiol no gujuh me búoh þail açila nafanje namañe, n'gújohatiol iki mati ni'gulob ni o súm.

⁵ Funah fice Susef náyeut ; no nagiteneil so me, n'gufañ n'gulalol. ⁶ Mata naagil : « Juutten min ilobul síyeutom. ⁷ Nogonogor ti nuh'ukaal me ehoh guçah n'ulah waw. Néni to éni, fuçagom ni fiilo to firih bújonih, min golul þe gújoul iki gúgot fo n'gúsilen. » ⁸ Ñer gutiol n'guogol : « Aw þian numamañ ejogoro búoh aw ávioli bi eogenóli ? » Min alobeit so me, mo may gufanje me n'gulalol.

⁹ Susef nabbañ áyeut natajen agitenil naagil : « Nibbañe íyeut. Nijuge tinah, fieñ ni suut sono guñen ni yanur sísilen bíþimborom. » ¹⁰ No nagiten so me þayol, nanurol naagol : « Síyeut sausu, síyeut bu som ? Yaamme búoh ínje ni jai ni gutii þan jísilen bi n'ettam bíþimbori ? » ¹¹ Ñer gutiol n'gúsilaet mola. Bare þail nabañ gurim gaugu m'biinumol.

*Susef gutiol n'gunomenol bi eke ekan amigel
Esip*

¹² Funah fice, guti Susef n'gujow bi Siçem guke bo gakoñ ubbarum waw ni sijamen sasu saa þail.

¹³ Mb'uçiga funah fice, þayol naagol : « Gutii ubugu baabu, galam Siçem gunave n'guno gakoñ ekore yay. Ujow þaa uk'ujugulil. » Naagol : «

Apa, nimaŋe. » ¹⁴ Sakob nabbañ aagol : « Ujow min uffas ter ubugu bo apuñil, ter þop ekore yay apuñ yo. Mb'úban, núbbañul uk'ulobom. » Ñer nápur to Heboron to guomme, akay bo þayol aboñol me.

No nalof me Siçem, náni n'enjes ekore yay, ¹⁵ naemor n'ace áine. Áine ahu narorenol : « Wa non n'enjes ? » ¹⁶ Naagol : « Gutiom niñese. Ugitenom bay gom, bugo ni ekoreil. » ¹⁷ Naagol : « Gúpure tale. Niunil guunen ejow mbaa Dotan. » Ñer Susef nalagen uhagil ak'ajugil bo Dotan.

¹⁸ Kan gutiol guñandenol o n'elofil. Bala açih to, bugo bajoger guban bu gujae me ekan n'gumugol. ¹⁹ N'gubunor guoh : « Ayéuta ahu umua. ²⁰ Ujaal umugalol. Umugalol ubenal n'éhaþa. Mb'úbal, nuogal énuhurenj baha ejogol. Min mb'ujugal ter síyeutol þan sikano ! »

²¹ Ruben naun min gulobe me jamugol, namaŋ bi epagenol. Naagil : « Jamb'umugalol ! » ²² Natajen aagil : « Jamb'úyual físimol ! Ubenalol maroŋe n'éhaþa, bare jamb'uþikaol buronj ! » Dó þe bi epagenol n'guñenil abbañen bi ni þayol. ²³ No Susef açih to me ni gutiol, n'gugjogol n'guram gájuool gamecor me. ²⁴ Mbi guban, n'gubenol n'éhaþa. Ban éhaþa yay ehahay.

²⁵ Púrto, n'gunamo bi fitiñ. N'guñanden fítiman faa bugan bugal Isimael, gápullo Galaad. Suñokomboil ni sítebul waf wammeŋe : físim fatiñoe fal ununuh, mitiñ maaro ni mícir, bi eke funomen wo ni mof mice, gajow mo Esíp. ²⁶ Yuda naah gutiol : « Fubaj fay nujaale ebaj wolal bamuger atiolal, mb'úbal nukoenal ecelol ?

27 Fane jáari unomenao bugal Isimael. Bare súñunduol uhalaol so. Dáru atiolal om, físimolal fanur. » Gutiol n'gumañ firimol.

28 Ñer unomena guce bugal Isimael n'gúni to n'égat. Guti Susef n'gúpunnulol n'éhaña yay min gunomenil o sifaraku ávi ; ubuge n'gújaenumol mbal Esíp. **29** Ban Ruben no nabbanno me bi to n'éhaña yay (nemme amatut funomen fafu), atogut ró Susef. Ñer ni mujogol ak'açaâ wañol, **30** nabbañ ak'atoh bo gutiol naagil : « Susef álero. Injé maer bu nijae me ekan ? » **31** Ñer gutiol n'gumuh fíjehel n'gújar físim fo gúluten gájuo Susef. **32** Cuban n'guboñ go bi ni pail ni gahonjen gauge ró : « Gañ gauge jirajene. Ulíngén go min ujuh ter gal ápuri. » **33** Sakob naffas go nápib aah : « Dáru gájuo añolom ! Enúhurenj baha ejogol ! Susef naâcele ! » **34** Ñer ni mujogol bireg naâcaâ wañol, aban nakano uce waa gúnigo min akonjol gunah gammemmenj. **35** Guñolol pe n'gúkail bi esaforol, bare nalat. Naagil : « Ñuhul ñe pan ñurobo n'ínje bi no nijae me ealo itoh bo áñum ni ufuga. » Naroñ bae n'ukoñ waw.

36 Ban bugaa Majan no guçih me Esíp, n'gubbañ gunomen bo Susef ace áine gajaol Potifar. Aíne ahumu ávula ávi* nam, ban náni afan upoyaol.

38

Tamar nabutor Yuda min atunol

* **37:36** 37.36 ávi : Gúhiboriay gagu ni'guvoh ávi Esíp farao.

¹ Gannay gaugu, Yuda nahat bo gutiol min áuy mbal ésuh ece yo guvoge me Adulam. Narobo bo ni abugeol ace, gajaol Hira. ² Najuh bo bájur ace áine gajaol Ĉua, ala Kanaan. Nayabol n'gurobo. ³ Nateb ak'aalen nabaj júpur. Yuda nakan jo gajow gagu gaa Er. ⁴ Nabbañ ateb nabaj júpur jice navoh jo Onan. ⁵ Púrto, nabaj júpur jífaten navoh jo Ĉela. No nabugei me, Yuda o baamer Kesib.

⁶ No ápurol afamma aamme Er, aak me, þayol naliþol anaare gajaol Tamar. ⁷ Bare buronj Er búsumut Atúla, mo kane nakanol naçet. ⁸ Ñer Yuda naah Onan : « Núarie usen atii açet me uñil, ñer uk'utunol. » ⁹ Bare Onan naffase búoh añil ahumu guñumutol ejoh ti ola ; yo eçil me, guke me búnogen, nain nahat eugilol elo n'ettam, mamu jamb'asen atiol añil. ¹⁰ Bakaner baubu búsumut Atúla, min akanol may naçet. ¹¹ Ñer Yuda naah ásabulol Tamar : « Aw nemme ubajut áname, ubbañ mbaa þai min uirigen Ĉela nákanul anafan. » Mata n'gaþinorol náholiholi jambi Ĉela açet ti gutiol. Ñer Tamar nabbañ bi yañ þayol.

¹² Púrto þio bo, bájur Ĉua aamme aar Yuda naçet. No ñuhul ñañu ñígat me, Yuda nañar abugeol Hira ala Adulam, min gujaor mbaa Timina bi eke bujuh úciga bufal ubbarumol. ¹³ Ni baj an aah Tamar : « Pay áini umu n'eke écih bufal ubbarumol baubu Timina. » ¹⁴ Ñer Tamar náþuren wañol waa ñuhul akano uce, aban nafut buulol jambi an affasol. Nak'arobo ni fukaen fafu faa Timina galam bújalingenor

babu bal Enaim. Najuh maagen búoh Ĉela maer naake, ban Yuda asenutol o.

¹⁵ Yuda no najugol me, najogol ejanjan-bulago, min afut me buulol ; ¹⁶ affasut búoh dáru ásabulol. Ñer nak'atogol bo n'galam bulago babu min aagol : « Ujaa ufiya ! » Naagol : « Wa þan usenom ? » ¹⁷ Yuda naagol : « Pan iboñuli jíjehel jal ekoreom. » Naagol : « Yoo, bare umundum þan uhalom tale waf uce. » ¹⁸ Naagol : « Wa numanje ? » Naagol : « Usenom ecelai yáamumma*, ganew yo ni þopþ fijigumi. » Yuda nasenol so þe min guke gufilo, ban nañar far. ¹⁹ Ñer Tamar nabbañ bi yanjal nafululo, aban nabbañ asimo wañol waa gúnigo.

²⁰ Yuda naboñ abugeol Hira ala Adulam min ájaenum jíjehel jaju ti gulob me ; tima mb'áju áyabul wafol wo nahatulo me. Bare abugeol no naçih bo me, abbañut ajuh aare ahu. ²¹ Naroren bugal Enaim : « Ejanjan-bulago yay yaamen me tautu n'galam bulago babu, uyela ? » N'guogol : « Músut baj taute ejanjan-bulago. » ²² Nábbañul ak'atoh Yuda naagol : « Aare ahumu ijugutol. Hani gaçin bo me, guogom tiñ tautu músut baj to ejanjan-bulago. » ²³ Ñer Yuda naagol : « Wañ waw ñer abañ wo. Jamb'uoporoa ñusu. Niboñene jíjehelom, ban aw ubbañut ujuh aare ahumu. »

²⁴ No gueñ gúfaji gúgat me, n'gúkail guoh

* **38:18** 38.18 ecelai yáamumma : Eçela yauyu eemme fúffasumol fo nah'açimen me n'eukut anelen ni waf bi egiten búoh maagen açila açil wo.

Yuda : « Asábuli Tamar etey ñawuy[†] nápure ak'añar far. » Yuda naah : « Jujogol jisaen maroñe ! » ²⁵ No gúþunneulol me tíyañ, naboñ guoh Yuda : « Aíne ahu açil me wañ wauwe, o afatenom. Mb'uluj tima nuffas ay açile eçela ye, jinew je ni fíjigum fe. » ²⁶ Yuda no najuh wo me, naffas wo naah : « Aare ahume nabaje maagen n'ínje, mata niarene isenol áþurom Ĉela ayab. » Nabbañulol áni n'gañenol, ban abbañut aflo ni o.

²⁷ No funagol fiçih me, n'gujuh búoh múuba najaebaj. ²⁸ N'epegor yay, ace ni bugo náþunnul jiñenol. Afan bárinay babu najoñ jo aban nahoh jo bíbil bújugah naah : « Ume aamme átiar. » ²⁹ Bare jiñil jaju n'júrur jiñen jo min jiti jo jumundum jo júþurul. Afan bárinay babu naah : « Bu núþullo me fús ! » Ñer Yuda nakanol gajow gagu gaa Þeres (dóemme "éfusel"). ³⁰ Mbiban, jipajo n'júþurul, jo gañen jo guhogi me bíbil babu bájuh me. Yuda navoh jo Sera.

39

Susef no naamme ni yan Potifar

¹ Kan bugal Isimael gájaenum me Susef bi ni mof mamu mal Esíp, gunomenolnomen ace áine gajaol Potifar, ala bo Esíp. O ávula ávi nam, ban náni afan upoyaol. ² Atúla umu búsol Susef, ban wáfowaf nakane, ni wári. Potifar nañarol açin ni yañol. ³ Najuh búoh Atúla umu búsol

† 38:24 38.24 etey ñawuy : maer ésuhi yay ni'guoge bujobuet.

Susef nakanol ápiraet ni wáfowaf. ⁴ Ñer Potifar násum ni o, ban nañarol nah'arokol. Namanjol nár iki asenol yanjal ni fubajol þe aogenol. ⁵ Ni mútut mamu no nakan mo me, Atúla násionienol min wafol þe úari, dó þe mala Susef. Gásonien gagu gal Atúla n'gúni ni wafol þe, újogum ni yanjal bi n'ulagol ró. ⁶ Nahat fubajol þe n'guñen Susef. Upúren me fitiñol, abbañut agor waf uce.

Ban Susef ánaine áarie, aban nailo linj. ⁷ N'gúni ró gúni, aar Potifar nátalloulol ak'aagol : « Ujóul ufiya ! » ⁸ Susef nalat naagol : « Let nujuge búoh ni mútut no neemme tale, afanom abbañut akan búlar bánoban dáre ni yanjal. Nahale n'gañenom wafol þe wo nabaj me. ⁹ Abbañut abaj dáre sembe iki sifañ súmbam, áfirenutom wáfowaf, let me egor aw aamme aarol. Ñer njue þiañ ikan waf wáhojie ti wauwu min itil n'Aláemit ? » ¹⁰ Gunah émit þe náh'ákail arondopenol mala gafilo, bare nalat euttenol, hani elofol.

¹¹ Funah fice, Susef nanogen ni yanjal yay bi ekan burokol, toker urokaaw m'baleto. ¹² Ñer aare ahu najoh gájuool min aagol : « Ujaa ufiya ! » Bare Susef nahat gájuool ni gañenol min áteil áþur tíyanj. ¹³ Aare ahu no najuh me búoh Susef nahamenolhamen gájuool min atey áþur, ¹⁴ návogul urokaaw naagil : « Juluj þaaa, áinom nañallo an ala Híbori min ajelolal. Najoulo ak'atogom dó bi gafilo n'ínje, bare niya gáþib gámah. ¹⁵ Ñer no naunom me íþib nivoh nímoro, natey cab áþur ni yanjal yay, ban nahato gájuool n'galambom. » ¹⁶ Púrto, aare ahu naogen gájuo gagu bi no áinol abbanno me.

¹⁷ Nabbañ alobol firim fafu fanur fafu naagol : « Amigel ahu úiya ala Híbori o nunjalóli me, nakelo atogom bi gafilo n'ínje. ¹⁸⁻¹⁹ No nípib me nivoh nímorø, nabelen to gájuool galambom min atey ápur. Amigel ahu úiya mamu nakan me n'ínje. » No ala yanjol aun me bagitener aarol, fiiñol ni fitiñ nár. ²⁰ Naboñ gujoh Susef iki gubañol ni fipeh umigel ávi ahu.

Susef o ni fipeh

Hani no Susef aamme ni fipeh, ²¹ Atúla umu búsolol. Nagitenol músumol ak'akan min gaunor gubaj n'etulil o ni afan fipeh fafu. ²² Afan ahu ñer nakanol áni ni fuhow gupalol þe bugo gupeh ró me. Bajut waf ukani ró o m'báçibbenut wo. ²³ Afan ahu abbañut agor wo nahat me n'gañen Susef, mata Atúla aamme ni o násoniesonien búlarol þe.

40

¹⁻² Pio bo, funah fice, bugagu úvula gúuba bugal ávi Esíp n'gutil ni o. Ace ni bugo o açil me miremay mamu mola, ahuo o aamme afan usoa unaçol. Aví ahu fiiñol ni fitiñil ³ ak'ajogil abañ ni fipeh fafu fal afan upoyaol, dó may Susef apegi me. ⁴ Afan upoya ahu nábahenil ahat ni gañen Susef min acokoril. N'gunamo ró gunah guman.

Susef o n'épajul síyeut upegoraol gúuba

⁵ Efuga ece, bugo éubail n'gúyeut síyeut sábuliore. ⁶ No Susef akelil me bujuh ni bujom, natogil min guñahore, ⁷ naagil : « Buru jama junogorom bugan gasarut. Wa ubajul ? » ⁸ N'guogol : « Jíyeuyeut éubaoli, ban an ájuut

agitenóli wa sulobe. » Naagil : « Aláemit nevonol nájue ápjajulul so. Jigitenom so paa ! »

⁹ Ñer acil me miremay ávi nagiten aah : « Injé ni sýeutom nijuge bíbiñu biilo bújoñorom, ¹⁰ m'bubaj uan wono úfaji. Ban ni bijef to baenah, iki buya min bubuh gújeñ iki gújuh. ¹¹ Nítuh n'gañenom éremuma ávi ahu, níñar subugum sasu iñafen dó n'éremuma yay. Mbiban nisenol yo arem. » ¹² Susef naagol : « Sýeuti maa sulobe : Uan waw úfaji wo uomme gunah gúfaji. ¹³ Ban tale gunah gúfaji, ávi ahu þan atebeni fatiya, ak'abbañeni buroki ; þan nuh'uñurenol éremumaol ti no. ¹⁴ Ñer uboket jamb'újumorom aw babbañer unamo jon. Mb'ulob múmbam ávi ahu, tima níþur ni fipeh fe. ¹⁵ Ti maagen, babu guramulom n'ésuh yay yal Ehíbori yay, ban babe ímusut ikan maarat maçil me n'gupegom dáre. »

¹⁶ Ñer afan usoaw najuh búoh bagitener babu búariari. Naah Susef : « Injé may níyeute, niteb ni fuhood utegel úfaji wájutenore wal unaç wásum. ¹⁷ Ni gaa fatiya, ganaç gánogan go asoa nah'akan bi fitiñ ávi ahu, ugu ró. Ban mupu mamu nihi mukail mitiñ dó. » ¹⁸ Susef naagol : « Sýeuti maa sulobe : Utegel waw úfaji wo uomme gunah gúfaji. ¹⁹ Ban tale gunah gúfaji, ávi ahu þan atebeni fatiya, bare bi eçagi úrien ni bununuh, min mupu mamu mukail mitiñ efulunji. »

²⁰ Mb'uçiga funah fúfaten, ávi ahu náni n'ekan úvulaol gaggan funagol fo nabugi me.

Ñer naboñ gúhanul afan miremayol ni ala usoaoł unaç bújonor ésuh yay þe. ²¹ Açil me miremay mamu, ávi nabbañenol burokol min abbañ nah'añurenol éremuma yay. ²² Bare ahu, naboñ min guçagol árien, ti Susef alob yo me.

²³ Toker afan miremayol o bájumorer Susef façaw.

41

Síyeut ávi Esíp

¹ No símit súuba sígat me, ávi ahu ala Esíp náyeut ; ni síyeutol náni n'galam fal fafu fo guoge me Nil. ² Najuh sibe sono futoh ni súuba sáarie ban ni sili bib súpurul dó ni fal fafu ni síni to n'gafen. ³ Mbiban, sice futoh ni súuba ni súpurul dó may, súhoji taw ban ni sigan. Ni sújoul sutoh to sáari me n'galam fal fafu. ⁴ Ñer sibe sasu sagan me ban ni súhoji ni síhab sasu sáari me. No, ávi ahu naþagor álio. ⁵ Nabbañ ámori natajen áyeut. Najuh gukoñ futoh ni gúuba, fuhoñol go fanur, gúari ban ni guli. ⁶ Mbiban, guce futoh ni gúuba n'guil gulof gáari me. Gaugu, érus yay yásup me nellaben go min guhay. ⁷ Ñer gahay me n'gúmer gagu gáari me. Aví ahu nabbañ álio nátallo búoh síyeut som.

⁸ Mb'uçiga ni bujom, nágogor ák'ávogul úutaaw ni ufan waw bugal Esíp þe. Nagitenil síyeutol, bare an ájuut áþajulol so. ⁹ Ñer afan miremay ávi ahu naagol : « Yoo, áviom, jama niosene gatilom ¹⁰ gaçil me nupególi ni fiþeh afan upoyai no fiiñi fitiñóli me, ínje ni asoa unaç waw. ¹¹ Eúbaoli n'efuga yanur n'jíyeut

síyeut sábuliore. ¹² Ban ni baj dó ni fipehfafu ace ápur amigel ala mof Híbori, aamen n'gañen afan upoyaaw. O ápjajuloli ánoan síyeutol, ¹³ ban wo nalobóli me, wo may ubaj me : ínje nubbañenom ni burokom, bare apalom nuçagol.

»

Susef o n'épjajul síyeut ávi ahu

¹⁴ Ñer ávi Esíp naboñ gúñarul Susef. N'gúþunnulol ni majase ni fipehfafu, n'gúcigol gúban n'gusimol wañ uvugul. Mbiban nájoul bújonor ávi ahu. ¹⁵ Aví ahu naagol : « Níyeute, ban an ájuut ápjajulom so. Bare guogom aw nájue úpjajul síyeut sánosan so gulobi. » ¹⁶ Susef naagol : « Let ínje, bare Aláemit nájue ápjajuli so iki súmi. »

¹⁷ Naagol : « Síyeutom use. Galam fal niomene. ¹⁸ Nijuh sibe futoh ni súuba síari ban ni sili bib súþurul dó ni fal fafu, min síni n'gafen. ¹⁹ Mbiban, sice mul futoh ni súuba ni súþurul. Súhoji taw, sigan nár ban ni súguret. Imúsut ijuh Esíp þe sibe súhoji ti sausu. ²⁰ Ñer sibe sausu ni síhab sítiar sasu sali me. ²¹ Bare hani min símer so me, ni suron bae n'egan ti siþi me. Ñer no niþagor me ílio. ²² Púrto, nibbañ íyeut. Nijuge gukoñ futoh ni gúuba gúari ban ni guli bib gaile ni fuhonol fanur. ²³ Mbiban, ni baj guce gono futoh ni gúuba, guhay ban ni guak kanj, go érus yay elabene, guil galam gútinar gagu. ²⁴ Ñer gahay me n'gúmer gagu gáari me. Síyeut se, nigiten so úutaaw búgumbam, bare gújuut gúþajulom so. »

²⁵ Susef naagol : « Avíom, síyeuti súuba sasu tiñ tanur súuñene. Aláemit umu n'egiteni wo najae me ekan. ²⁶ Síbe sasu sáari me saamme futoh ni súuba, ti may gukoñ gagu gáari me gaamme futoh ni gúuba, dáru dóemme símit futoh ni súuba ; dó þe síyeut sanur. ²⁷ Sasu síbe sagan me ban ni súhoji, ti may gukoñ gagu gahay me mbiban érus yay nellaben go, dáru dóemme sice símit futoh ni súuba, sausu saa bieb. ²⁸ Ti nilobi me, Aláemit nagiteni wo najae me ekan. ²⁹ Símit sasu futoh ni súuba sájaeul me þan síni símit sal eþit yaaro fan ni mof mamu þe mal Esíp. ³⁰ Mbiban, sipaso sono may futoh ni súuba þan síni saa bieb, ban mat'ubbañal uosenal fubaj fafu faa sítinara sasu. Bieb baubu þan bunoñen ésuh yay. ³¹ Fubaj fafu fo ésuh yay ebajen me, mati waf ubbañ uñaño ni fo, iki gújumor fo. Maagen mamu, bieb baubu þan bújalo fan. ³² Ujuh me min úyeut ñono ñáuba waf waw wanur waw, dóemme Aláemit mo najoge, ban mati þio min baj.

³³ Nítalleni, ávi, mb'uñes ñer an ajenguloe, min mof mamu mal Esíp þe uhat mo n'guñen gola. ³⁴ Mb'uñes may uyaba-búalen gajae me éþuren gakib ganur ni wono futoh gubet n'újej. Mbi gukan mo ni símit sasu futoh ni súuba so nujaale me ebaj eþit yaaro. ³⁵ Mbi guomen mitiñ mamu þe mo gujae me eþit ni símit sausu sítiar sájaeul me. Esúh-ésuh þan gubet ró bíej baa ble, dó þe ni gajow gúiya, bi elalen mitiñay. ³⁶ Mamu bugal Esíp þan gubaj wo gujae me fitiñ no símit sasu saa bieb sijae me eðigul, jambi bieb

babu binemen ésuh yay. »

Aví ahu nasen Susef fuhow Esíp

³⁷ No Susef agiten me aban, firimol ni fúsum ávi ahu ni úvulaol. ³⁸ Aví ahu naagil : « Maagen, biinum Aláemit ubu ni áine ahume. Pan újugal ubajal piañ ace ti o ? » ³⁹ Naban naah Susef : « Nemme Aláemit açile nubaj gaffas gaugu gare me, bajut ace ajenguloe ban najah ti aw. ⁴⁰ Ñer aw ujae me eyab fuhow ésuh yay. Bugo pe pan gúttun firimi. Maageyma nureare, let me búoh ínje ávi nem. » ⁴¹ Natajen aagol : « Niseni maer sembe n'ésugom pe. » ⁴² Ñer ávi náoç ni gañenol eçelaol yaa jávi aop ni fisih Susef. Naban nasenol wañ ujaha asimo, nakanol may banuh bal éurus n'ehondor.

⁴³ Mbiban, najingenol n'esaretol éuten yo ateynenol me açil me, min bugan bugagu nihi gúpib guoh : « Jutos min ágat ! » Mamu ávi ahu ala Esíp ateben me Susef, aban nakanol áni ni fuhow ésuh yay pe. ⁴⁴ Aví nabbañ aagol : « Mánoman nínie ávi Esíp pe, bare maer mati an agoror aw m'bamanjut. » ⁴⁵ Mbiban, nasenol gajow golil gaa Safunat-Paneah. Nasenol may anaare gajaol Asanat, pøyol Potifera, afan bacin ala On. Min Susef ñer añar fuhow ésuh yay. ⁴⁶ Gannay gaugu, o babajer símit ávi ni guñen.

Ñer nahato ávi ahu min ake bújaor dó n'ésuh yay pe. ⁴⁷ Ban ni símit sausu saa fubaj saamme futoh ni súuba, epiit yay néari nár. ⁴⁸ Ñer Susef náþuren ni mitiñay mamu fugab fice alalen. Esúh-ésuh, nañar abet n'újej waw wo guþile me n'ulah waw wágolil me. ⁴⁹ Naban nalalen

ble yammemmenj ti fuus, mufaŋ nahat elih yay. ⁵⁰ Bala bieb babu búloul, aarol aamme Asanat nabugol úþur gúuba. ⁵¹ Afamma Susef navogol Manase (yoemme "ekan an nájumor"), aban naah : « Aláemit nakanomkan níjimor buyogom þe ni may búhanorom ni filom. » ⁵² Apuma o navogol Efuraim (yoemme "nabaje gátuh gámah"), aban naah : « Aláemit nasenom-sen uñil n'ésuh yay dó niyogen me nár. »

⁵³ Símit sasu futoh ni súuba saa fubaj ni sígat, ⁵⁴ min saa bieb sičigul, ti Susef alob yo me. Maagen, bieb babu m'búloul ni súsuh sasu þe, úpuren me Esíp galalen me mitiñay. ⁵⁵ No bieb babu bunonulo me bugal Esíp, n'gúkail gúcín n'ávi ahu. Ñer naagil : « Jujow bi ni Susef min jikan wo najaе me elobul. » ⁵⁶ Maer bieb babu ubu tánotan Esíp. Ñer Susef n'ésuh-ésuh nápegul újej waw min anomenil ble yay, mata bieb babu bufafaŋ éloul. ⁵⁷ Hani bugaa sasu súsuh n'gúteil bi funom ble n'açila ; maagen bieb babu ubu ni mof mamu þe.

42

Sakob naboñ guñolol Esíp

¹ Babu Kanaan bo naamme, Sakob naun gaa búoh Esíp babaj bo ble. Naah guñolol : « Buru bu jinamo mee m'balet n'ekan wáfowaf ? ² Niune búoh baubu Esíp ble uyu bo. Jiilo þaa jujow bi bo iki júnomul, tima nuroŋal jamb'uçelal. »

³ Ñer guti Susef gono guñen n'guilo gujow mbal Esíp bi eke fúnomul ble yay. ⁴ Bare Baisomen, aamme ati Susef apuma ni jail, Sakob

náfirenol elagenil. Mata n'gapinorol, jambi biþila bubajol m'bulago. ⁵ Ñer úpur Sakob n'guçih Esíp mimanur ni guce gajae þop funom bo ble, mata ni mof mamu þe maa Kanaan bieb babu ubu ró.

Susef nalob gutiol táñi

⁶ Nemme Susef ni fuhow Esíp nam, o açile funomen fafu faa ble yay bugan bugagu þe. Gutiol no guçih bo me, n'gúñup bíþimborol bi to n'ettam. ⁷ O no najugil me, nafaen affasil, bare nakan nan affatil min ain najogil ti ejaora. Narorenil táñi : « Bay júþullo ? » N'guogol : « Kanaan júþullo. Mitiñay jikelo babe funom. »

⁸ Ñer Susef naffas búoh dáru gutiol, bare bugo gútalloutol. ⁹ Ban naosen síyeutol so náyeut me ak'aya ni bugo, naagil : « Buru úreka ! Jujooulojow bi effas tay ésuh yauye élikut me. » ¹⁰ N'guogol : « A-a, wóli umigeli, funom mitiñay bare fuñalóli babe. ¹¹ Ban wóli þe batiaj, þayóli anur. Wóli bugan bugaa maagen, jilet úreka. » ¹² Naagil : « Jibibij ! Buru ékail gárebah bi effas tay ésugoli élikut me. » ¹³ N'guogol : « A-a, wóli umigeli. Guñen ni gúuba jom ni þayóli, an ala Kanaan. Atióli apuma bo jihatulol ni þayóli, ban ace ni wóli nallilim. » ¹⁴ Naagil : « Yo niþi me nilobul, buru úreka jom. ¹⁵ Pan ujugal ter maagen julobe. Injé ibbatul fo ni gajow ávioli : Mati júþur n'ésuh yauye atiul apuma m'baçilat. ¹⁶ Juboñ ace ni buru ak'anjallol ; bugagu þan ipegil. Mo þan ijuh ter julolob maagen. Iní me jibibij, neegulseh : ti may nibbatul fo me ni gajow ávioli, buru þop þan jíni úreka. »

¹⁷ Ñer nabañil ni fipeh iki gubaj ró gunah gúfaji. ¹⁸ Fúfaten fafu náþunnulil naagil : « Iní me ter jimañe juron, þan jikan ti nijae me elobul, mata ínje níkanume Aláemit. ¹⁹ Iní me buru bugan bugaa maagen, ace ni buru añaño ni fipeh fafu, min bugagu gúaenum mitiñay mbaa sañul dó bieb babu buloulo me. ²⁰ Mbiban, þan jinjallom atiul apuma min ijuh búoh maagen julobe ; mamu mati jiçet. »

Gutiol n'gumañ firimol. ²¹ N'gúþur jolil n'guogoro : « Wuj ! Gúteh gauge gololal mata wo nukanal me atiolal Susef. Nujugale min afotenor me nah'aagolal uboketal sinilolal surumol, bare tuþ nulalal éttunol. Biþilaolal to bujoumulo mee. » ²² Ruben naagil : « Let niþiene neegul jambi jikan añil ahumu maarat ? Bare júttunutom. Maer wolal ubugu m'bacam físimol fo nýual me. »

²³ Nemme babaj an n'etulil náh'áþajulil gúlobum Esíp, guti Susef n'gujoh búoh wo gulobe me, aunut wo, kan aãiila naune ñanno ca. ²⁴ Min áhatulo ni bugo náni n'ukonj. Naban nábbañul naagil ban ajoh Simion, naban naboñ guhogol bújonoril n'gúaenumol iki gupeh. ²⁵ Mbiban naah urokaol : « Jikan ble yam-memmenj ni uet ubuge. Mbi jiban, n'jibbañen ánoan síralamol ni baelol. Jisenil may wo gujae me fitiñ m'bulago. » N'gukan ti nalobil me.

Ebbáñul yay yaa guñol Sakob

²⁶ Ñer gutiol n'gújuþ ni musumil uelil waa ble min gukay.

²⁷ Mb'učiga gallim no guilen me, ace ni bugo nápegul baelol bi esen asumol mafos etiñ. Natoh síralamol sibanji ró m'butum baet babu. ²⁸ Naah gutiol : « Gubbañenom síralamom, usu ró ni baelom. » Sinilil ni siteh n'gúholi nímoro. Anóan naah apalol : « Aláemit bu nakaneolal me ? »

²⁹ No gubbanno me bi ni þail Sakob babu Kanaan, n'gugitenol wabaj me þe. ³⁰ N'guogol : « Aíne ahu aamme ni fuhow Esíp nalobólilob táñi ak'ajogóli úreka. ³¹ Bare juogolseh wóli jilet úreka bare bugan bugaa maagen. ³² Wóli juomme guñen ni gúuba ni þayóli, bare ace ni gutióli nallilim, ban apuma ahu bo jihatulol ni þayóli. ³³ Aíne ahu naagóli ban affas ter wóli bugan bugaa maagen jom : naagóli ace ni wóli añaño bo, min wóli jíjaenumul ble yay bi ni sanjóli dó bieb babu buomme, ³⁴ mbiban n'jíjaenum atióli apuma bi bo. Mamu mb'affas me búoh wóli jilet úreka, bare bugan bugaa maagen. No ñer þan abbañenulóli me Simion, ban þan ahalóli n'jujow ti súmoli me n'ésuh yay. »

³⁵ Ñer n'gúulen uelil, ban ánoan natoh ni bola jice jatiito dó gukan me síralamol. No gujuh so me, gáholi n'gunonil bugo þe bi ni þail ró. ³⁶ Naagil : « Buru eramom uñil : Susef alet, Simion alet, Baisomen mul ban jiñaromol. Bíteb baube þe bikelo bulo n'ínje. » ³⁷ Ñer Ruben naagol : « Iní me ter ibbañulati Baisomen, mb'umuh guñolom gaamme gúuba. Uhalol n'gañenom n'jujow, ban þan ibbañuliol. » ³⁸ Naagol : « A-a, Baisomen alet n'ejow ni

buru. Atiol Susef naćele, o bare níhagume ni jail. Injé maer nífanume, ban waf ubajol me babu m'bulago, gaþinor þan gumugom mala bakanerul. »

43

Sakob nabbañ aboñ guñolol Esíp manur ni Baisomen

¹ Bieb babu buroñ dó n'ećimen ésuh yay yaa Kanaan. ² Bugaa yanj Sakob bugo batiñer ble yay yo guñallo me Esíp. Ñer Sakob naah guñolol : « Jibbañ bi Esíp iki júnomul mitiñay mice ! » ³ Yuda naagol : « Áine ahu aamme ni fuhow Esíp naćafóli ḥanno ca búoh mat'ayabóli atíoli m'bajaorut ni wóli. ⁴ Umanj me, nuhat Baisomen najaor ni wóli. No ñer þan jiki junomuli mitiñay mamu. ⁵ Bare ulat me, mati jujow. Maagen, áine ahu naagóliseh mat'ayabóli atíoli m'balet. » ⁶ Ñer Sakob, o guvoge me may Israel*, naagil : « Wa ućile n'juogol buru jibaje atiay ace ? Dáuru jikanutom jon. » ⁷ N'guogol : « Waf wammenje narorenóli, újogum ni sinilóli bi ni yanjóli. Naagóli : “Payul narone ni buron ? Jibaje atiay ace ?” Suroren sausu jíbalol mee, jiffasenut búoh þan aagóli iki jinallol. »

⁸ Yuda nabbañ atajen aagol : « Apa, nilai uhat Baisomen n'gañenom min jujow, tima wóli, guñolóli ni aw þop nuroŋal jamb'ućelal. ⁹ Maer ínje ićilol. Ibbañenulatol me, nurorenom. Autulat me bi n'aw, gatil gauge þan gúni n'índe iki buronjom bubao. ¹⁰ Lelen me gaþio gagu go

* **43:6** 43.6 Israel : Juluj bagitener babu baa Fícilum 35.10.

jipio me tale, wóli bajaener ñono ñáuba bi Esíp n'jibbañul. »

¹¹ Sakob naagil : « Elob ece eleto ñer. Ñer maa jijae bi ekan : Jiñar wañul n'jiñar þopþ waf bi éji áine ahumu ala Esíp, waf waw wáari me þe waa dáre mofolal, ti fisim ununuh fatiño me, míçir, múhum, ni gurumen. ¹² Jiñar may síralam sice súbuli ni so jutoh me n'uelul, mata mbi júju jibbañen sítiar sasu ; ter gulillim n'gukan so ró. ¹³ Ñer jiñar atiul min jujow iki jujuh áine ahu. ¹⁴ Emít-Sembe emmenjen écigirol gaboket min ajugul eniol n'erum, min áhanul Simioñ bugo ni Baisomen gúolul manur ni buru. Injé ñer to nem ma, íni me ban íbbur gúñum þe, níbburil. »

Susef naalen gutiol súm

¹⁵ Ñer batiay babu n'guomen wo gujae me éjaenum bi gáji, ni þopþ gugab gagu gúuba gaa síralam sasu. Mbiban n'guñar Baisomen min gubbañ mbal Esíp iki gutoh bo Susef. ¹⁶ No Susef ajuh me búoh Baisomen umu ni bugo, naah afan urokaol : « Ujáenum ubuge bi yañom, ban numuh ehaj nucokor yo, mata jama þan gutiñ gataw manur n'íne. » ¹⁷ Ñer áine ahu nájaenumil bi ni yañ yay, aban nakan þe ti Susef alobol me.

¹⁸ No guomme n'ejow yay mbaa yañ Susef, n'gúholi n'guoh : « Dáru síralam sasu so gubbañen me n'uelolal n'ejaolal étiar, so siçil maa. Þan gúlonjolal n'guram musumolal, mbiban n'gukanolal únial umigelil. » ¹⁹ No gulof me gánonum yañ yay, n'guoh afan urokaaw : ²⁰ «

Aíne ahu, uboketóli. Júmusene jíkail babe funom mitiñay. ²¹ Ni búot babu, no jiilen me bi gámori, n'jípegul uelóli, ánoan ni wóli najuh síralamol ni butum baelol, ban níni may wo jicam me mitiñoli. Ñer so jibbañenulo maa jama. ²² Ban jinjalloñar sice bi ebbañ junom mitiñay. Jiffasut ay abbañen so n'uelóli. » ²³ Naagil : « Jibeñen, jambi júholi. Aláemilul aamme anur ni ala þayul, o auñ so ró n'uelul. Solul so niyabsoyab. » No nalob me aban, nahanulil Simion.

²⁴ Nakanil þe n'gunogen ni yañ Susef. Nasenil mal n'gupos guolil, nañalil þop mafos bi ni musumil. ²⁵ No guomme n'eirigen Susef min açigul tinah baraber, n'gúni n'ecokor wo gunallo me bi éjiol, mata gugitenilgiten búoh to gujae fitiñ n'açila.

²⁶ No naçilo me, n'guñurenol waf waw wo gunjallol me. Ban n'gúñup bi n'ettam bújonorol. ²⁷ Narorenil bu gukane, aban naagil : « Ñer þayul o julobom me mola, bu nakane ? Naroñe ni buron ? » ²⁸ N'guogol : « Ey, þayóli, aamme may amigeli, umu bo apuñol. » N'gubbañ gúñup bi n'ettam.

²⁹ Ñer Susef najuh atiol Baisomen, o gugum me jaay. Naagil : « Umu ñer aamme atiul apuma o julobom me mola ? » Nábahó mbal açila naagol : « Añolom, mb'Aláemit ásonieni ! » ³⁰ Ni mujogol iki ájuut atajen alob. Gúçilol n'gummeñ mufu, náþur cab ajow mbaa futongol min akon ró. ³¹ Aban naþos buulol min ábbañul. Najogoro min aah urokaol : «

Jigabil sinañ sasu ! » ³² N'gugab Susef butumol nevonol, ni gutiol bugo may nevonil. Bugal Esíp bugo guvogulo me, n'gugabil may jolil nevonil ; mata bugo mukanail mífirenilfiren fitiñ tiñ tanur ni bugan bugaa Híbori. ³³ Guti Susef n'gunamo gúpimborol. N'gubanjil ni fufaneil, jógum n'afamma bi n'apuma. N'gujahali nár iki ánoan naluj apalol. ³⁴ Susef naboñ min gusenil básiler babu þe baamme gayonjol. Wo gugab me Baisomen ufanje ñono futoh waa gutiol. N'gurem mimanur ni Susef iki guþilo, ban ni súmil nár.

44

Susef náhuben gutiol

¹ Pio maa, Susef naah afan urokaol : « Mb'ummenjenom uet ubugu mitiñay, ánoan min áju me ateb. Nubbañenil þop síralamil ánoan ni baelol. ² Nuñjar may éremumaom yaapi me ni síralam úrur ni baet apuma ahu. » Nakan ti Susef alobol me. ³ Tihalen fo, no tinah titebulo me, n'guhalil n'gujar musumil min gukay. ⁴⁻⁶ No gujow me þiout, Susef naah afan urokaol ateynenil. Nagitenol þop wo najae me elobil. No afan urokaaw atobenil me, nalobil ti Susef ahojenol me naagil : « Wa uêile n'jtit maarat ni maaro ? Bu kane n'jukutul éremuma afanom dó nah'arem me, ban ni yo nah'affas wajae me ebaj gajem ? Jikanut jon, hani jatito. »

⁷ N'guogol : « Aíne ahu, bu nûjue ulobóli elob ti yauyu ? Mati jikañen jikan waf ti wauwu ! ⁸ Let wóli jibbañenulo mee síralam sasu so jutoh me n'uelóli, ñer bu jûjue jíkail júkuet síralam

ter éurus ni yan afani ? ⁹ Utoh me éremuma yay ni wañ ace ni wóli, an ahumu mbi gumugol, ban wóli þan jíni umigeli. » ¹⁰ Naagil : « Yoo, ukanal mo. Ñer ni baet an dó nujaale yo me ejuh, o mb'áni me amigelom ; bugagu nihalenil. » ¹¹ Ñer ánoan ni bugo naalenul baelol ni majase ápegul. ¹² Mbiban, afan urokaaw náni n'élingen uet waw þe, újogum ni bal afamma ák'ábanum ni bal apuma aamme Baisomen, dó natoh me éremuma yay. ¹³ Ñer ni mujogil iki guçaâc wañil, mbi guban n'gújuþ uelil ni musumil min gubbañ gunogen dó n'ésuh yay.

Yuda nabbañ búsol atiol Baisomen

¹⁴ No Yuda bugo ni gutiol guçih me ni yan Susef, o baronjer dó. N'gúñuþ bi n'ettam bújonjorol. ¹⁵ Susef naagil : « Bakaner bu jikan mee ? Jiffasut búoh ínje an o biinumol bújaloë ? » ¹⁶ Yuda naagol : « Afan ésuh yay, bu jújue jigiten iki jibaj bakonj ? Aláemit ápunnoli asen ésuh. Maer þan jíni umigeli, manur n'atióli o éremuma yay eemen me ni baelol. » ¹⁷ Naagil : « Hani ! Mat'ikan mo hóji mee ! Ala baet babu dó éremuma yay etogi me, o bare ajae éni amigelom. Buru jike búot bi yan þayul ni gásumay ! »

¹⁸ Ñer Yuda nátosul alof Susef naagol : « Afan ésuh yay, maagen numaman ere n'ávi ahu. Yo eçil me nilai jambi fiiñi fitiñom. Uboket újiom min ilobi firim fe. ¹⁹ Funah fítinar nurorenóli ter þayóli naronje ni buronj, ter jibaje atiay ace. ²⁰ N'juogi þayóli umu bo náfanume ni atióli apuma o nabaj me ni fúfanumol, ban namañol

mámah, mata o bare nañañene ni aarol o nafan̄ me namanje ; ahuol nalelet. ²¹ Aw uogóli me mbi jinjaliol min mb'ujugol tāh. ²² Ñer wóli n'juogi añil ahumu ájuut áhatulo ƿayol ; let mo, ƿayol ƿan acket. ²³ Bare nuogóli íni me jijoulat ni o ró, mat'uyabóli. ²⁴ Yo ecil me, no jibbañ me bi ni ƿayóli aamme amigeli, n'jigitenol gurim gagu gúiya.

²⁵ No mitiñóli mubao me, ƿayóli naagóli jibbañ iki júnomul mitiñay. ²⁶ N'jíbahulol búoh jújuut jujow apuma m'balet ; ájoul me, ƿan jijaor, mb'ajoulat n'jurobo, mata jiffase búoh aamme ni fuhow ésuh yay mat'ayabóli. ²⁷ Payóli naagóli : "Jiffase búoh aarom Raçel uñil gúuba bare nasenom. ²⁸ Ban ahu nallilim, niphinore búoh énuhuren̄ baha ejogol. To niemme, bi jama ibbañut iyaol jíçil. ²⁹ N'jimañ jiñarom ahume, ban ínje nífanume. Iní mataño mubajol m'bulago, ƿan içet n'gapinor mala bakanerul." »

³⁰ Yuda nabbañ aagol : « Nujuge búoh maer mat'íju iot bi ni ƿayom añil ahu m'balet. Payóli biinumol n'añil ahumu nabañ bo, ³¹ ban ajugutol me ábbañul, ƿan acket. Pan jumugol ni gapinor mata jiñallatol. ³² Ban ínje eege ƿayóli ahalol n'guñenom. Neegolseh ƿan ibbañulol ik'isenol ; let mo, gatil ge ƿan gunamo n'ínje iki buroñom bubao. ³³ Ñer nilai gaboket, uhalom tale min ikan amigeli butum añil ahume, min açila aot manur ni gutiol. ³⁴ Bu ƿan íju ibbañ bi ni ƿayom añil ahume m'balet ? Mat'íju inamo me min iluj ƿayom ni buyoh baubu bo nikanol mee. »

45

Susef nagiten gutiol o aamme ay

¹ Bújoñor urokaol, Susef abbañut áju ekopéen waamme m'biinumol. Yo eçil me naah urokaaw : « Buru þe, júþur dáre ! » No gunjaño ró me o ni gutiol bare, nagitenil o aamme ay. ² Bare nakoñ nímorø iki bugaa tíyan guun. Elob yay neuno bi n'ávi ahu. ³ Ñer Susef naah gutiol : « Injé om Susef. Juoge þayom umu to ni buron ? » Bare gutiol n'guñaben gah iki gújuut gúbalol. ⁴ Naagil : « Jútosul bi tale n'ínje ! » N'gutos iki gutogol to. Nabbañ aagil : « Neegul ínje om Susef, atiul, o junomen me min gújaenumom mbal Esíp. ⁵ Jambi júrut, jambi þop jiñahor min junomenom me n'ésuh yauye. Dáuru þe Aláemit aboñulom mee íkiil ilef babe bi eþagen súñunduul. »

⁶ Nabbañ aagil : « Babe Esíp, símit súuba use bugan ubugu ni bieb. Ban tale símit futoh sajæul me, an mat'aañ, an mat'aþit. ⁷ Yo eçil me, Aláemit naboñulom iyabulul gayoñ bi n'ésuh yauye. Mata eþagenul namañe min þop jibaj gátuh gámah n'ésuh yauye. Maagen, gaþagen gauge let gaþagen gapuñ. ⁸ Neegulseh let buru juboñulom babe, bare Aláemit ájaenumulom. Açila akanom me min íni afan mof mamu afan me nabaje gailo n'ávi ahu. Injé içil me eogen gávi gagu. ⁹ Maer ñer jitey cab iki jigiten þayom gurim gauge ; jiçih n'juogol Susef naage : Aláemit nasenolsen bíteb bal eogen fuhow Esíp þe. Ñer mb'ájoul cab ak'atogol babe. ¹⁰ Namañe mb'ákail açin alofol ni mof mamu maa Goçen,

açila ni guñolol ni gabulakenol ni sihajol þe.
¹¹ Pan isenol wo najae me fitiñ, açila ni bugaa yanjol ni sihajol þe, jambi gucaret ; mata bieb babu þan buroñ n'ésuh yay símit futoh. »

¹² Nabbañ aagil : « Jujuge hum búoh buru ni atiom apuma Baisomen, maagen ínje Susef ilobe maa ni buru. ¹³ Jujow iki jigiten þayom gailo gagu go nibaj me babe, ni wo jujuh me þe. Mbiban n'jinjalomol cab ! » ¹⁴ No naban me, nállonj atiol Baisomen, ban bugo éubail n'gúlloñor n'ukonj ró. ¹⁵ Nállonj may gutiol bugagu þe n'ukonj ró. Mbiban, gutiol n'gunamo n'gúni n'elob ni o.

Aví ahu naah Sakob áuyul mbal Esíp

¹⁶ Ejóul yay yaa guti Susef neuno bi ró ni gávi gagu. Aví ahu ni úvulaol ni súmil nár. ¹⁷ Aví naah Susef : « Mb'uoh gutii gújuþ wañil ni musumil min gujow mbal ésuh yay yaa Kanaan. ¹⁸ Mbi gujow iki gúñjarul þayul ni buganul gañaño bo me. Pan ibañil ni mof mamu mafanj me gáari babe Esíp, ban þan nihi gutiñ mitiñ mamu mafanj me müsum n'ésuh yauye. ¹⁹ Mb'uogil may mbi gunjar tale sisaret bi éjuþul waaril, guñolil ni þayul. ²⁰ Jambi gujoh émiremma fubajil fo guhatulo bo me, mata þan gubaj waw wafanj me gáari babe Esíp. »

²¹ Guñol Sakob n'gukan ti gulobil me. Susef nasenil sisaret sasu ti ávi ahu alobol yo me. Naseñil þop wo gujae me fitiñ m'bulago. ²² Nabán nasen ánoan ni bugo bisimo buvugul, bare Baisomen nasenol wono futoh, nabbañ atajenol sifaraku butum sikeme sífaji (300). ²³ Naboñ

bi esen ƿayol musum mono guñen matebe waf waw wafaŋ me gáari Esíp ƿe, ni ƿop̄ musum maare mono guñen matebe ble, unač ni mice mitiñ, dáru ƿe bi fitiñ ƿayol m'bulago. ²⁴ No guomme n'ekay, Susef naagil : « Jambi jírig m'bulago ! »

²⁵ Ñer n'gúþur Esíp bi Kanaan iki gutoh bo ƿail Sakob. ²⁶ No guçih bo me, n'guogol : « Susef naroje m'buroŋ ! Ban açila aogene fuhow Esíp ƿe ! » Bare Sakob nanamo to ájebi mata áinenutil. ²⁷ N'gunamo n'gugitenol ƿe wo Susef alobil me. No Sakob ajuh me sisaret sasu so n'éjoul so Susef aboñulo me bi éjaenumol, no sarol me nailo ²⁸ naah : « Dáuru totoh bi éinen ! Añolom Susef naroje m'buroŋ, ƿan ijow ik'ijugulol bala içet ! »

46

Sakob ni buganol n'guilo gujow mbal Esíp

¹ Ñer Sakob nailo naajar wafol ƿe wo nabaj me min ajow mbal Esíp. No naçih me Beer-Çeba, nailen to min ásimen Aláemit, aamme Aláemit olala ƿayol Isak. ² N'efuga yay, Aláemit nálobul ni o o n'gámori. Navogol bi ñúuba : « Sakob ! Sakob ! » Naagol : « Injé ume. » ³ Naagol : « Injé iomme Aláemit, Aláemit ahu o ƿai áinen me ni o. Neege jamb'úholi me ejow bi Esíp, mata baubu Esíp ƿan ikan gabugori n'gubaj gátuh gahulo, iki guþilo ésuh. ⁴ Injé umu n'elageni mbal Esíp, ban ƿan ikani may núbbañul. No nujae me eçet, ƿan Susef akani númoen. »

⁵ Mbiban, Sakob náþur Beer-Çeba, min guñolol gújuþol, aâila ni waaril ni guñolil, ni sisaret sasu so ávi ahu aboñ me bi éjaenumil mbal Esíp. ⁶ N'gújaenum þop sihajil ni fubajil þe faa Kanaan. Mamu Sakob ni gabugorol gúuy me bi Esíp. ⁷ Nájaenum bo buganol þe : guñolol ni gabulakenol, wáinema ni waarema.

Ujow guñol Sakob ni gabulakenol

⁸ Dáure ujow bugal Israel gakelo me guçin Esíp, dóemme Sakob ni guñolol ni gabulakenol.

Guñolol bugo guomme ubuge : Ruben, Simion, Lévi, Yuda, Isahar, Sabulonj, Gad, Aser, Baisomen, Dan ni Nafutali.

Guñolol bugo Lea abuh me, ubuge : Ruben, Simion, Lévi, Yuda, Isahar ni Sabulonj.

Afamma Sakob gajaol Ruben, ⁹ guñolol bugo guomme Hanok, Palu, Hesoron ni Karumi.

¹⁰ Aúten gajaol Simion, guñolol bugo guomme Yemuel, Yamin, Ohad, Yakin, Sohar ni Çaul. Çaul o jaol áþullo me Kanaan.

¹¹ Afáten gajaol Lévi, guñolol bugo guomme Geriçoñ, Kehat ni Merari.

¹² Abarigen gajaol Yuda, guñolol bugo guomme Er, Onan, Çela, Peres ni Sera. Bare Er ni Onan Kanaan guçetulo. Peres aâila nabaj uñil gúuba, gaamme Hesoron ni Hamul.

¹³ Atogen gajaol Isahar, guñolol bugo guomme Tola, Puva, Yaçub ni Çimoron.

¹⁴ Akan me futoh ni anur, gajaol Sabulonj, guñolol bugo guomme Sered, Elon ni Yahalel.

¹⁵ Dáru þe guñol Lea, gabugi me n'ésuh yay yo guvoge me Padan-Aram. Nabaj þop bájur gajaol

Dina. Uþin me guñolol ni gabugoril, þan gúni ávi ni guñen ni gúfaji (33).

¹⁶ Guñolol bugo Siliþa abuh me, bugo guomme Gad ni Aser. Afamma gajaol Gad, guñolol bugo guomme Sifion, Hagi, Ĉuni, Esobon, Eri, Arodi ni Areli.

¹⁷ Aúten gajaol Aser, guñolol bugo guomme Yimina, Yiçiva, Yiçivi, Beria ni álinil Sera. Beria açila nabaj uñil gúuba, gaamme Heber ni Malikel.

¹⁸ Dáru þe guñol Sakob ni Siliþa ni gabulakenil, guomme gaat ni an anur (16). Siliþa o Laban anjalo me asen bájurol Lea min akan amigelol.

¹⁹ Guñol Sakob bugo Raêl abuh me, ubuge : Susef ni Baisomen.

²⁰ Afamma ahu Susef nabuh bo Esíp uñil gúuba ni aarol Asanat o Potifera abuh me, ban náni afan bacin bal On. Guñolol bugo guomme Manase ni Efuraim.

²¹ Aúten ahu Baisomen, o nabaj uñil gono guñen, gaamme Bela, Beker, Aêbel, Gera, Naaman, Ehi, Roç, Mupim, Hupim ni Ared.

²² Dáru þe guñol Sakob ni Raêl ni gabulakenil, guomme guñen ni gubbagir.

²³ Guñol Sakob bugo Biliha abuh me, bugo guomme Dan ni Nafutali. Afamma ahu Dan nabaj añil anur, gajaol Huçim.

²⁴ Aúten ahu Nafutali, guñolol bugo guomme Yahasiel, Guni, Yeser ni Ĉilem.

²⁵ Dáru þe guñol Sakob ni Biliha ni gabulakenil, gaamme futoh ni gúuba. Biliha o Laban anjalo me asen bájurol Raêl min akan amigelol.

²⁶ Ņer gabugor Sakob gáphullo me bi Esíp, bugo guomme úvi gúfaji ni futoh ni an anur (66), waaril m'baphinuti. ²⁷ Utajen me Susef ni guñolol gabugi me Esíp, gabugor Sakob pе gajoulo me iki guçin Esíp, n'gúni úvi gúfaji ni guñen (70).

No Sakobi guçih me Esíp bi biçin

²⁸ No gunogen me Esíp, Sakob naboñ Yuda amundum ábat bi ni Susef min mb'agitenol mof mamu maa Goçen, bo gujae me eçin. No Sakob ni buganol guçih me Goçen, ²⁹ Susef naajar esaretol najow iki guemor bo. No najuh me þayol, náñag álonjol n'ehondor min akoñ þio. ³⁰ Ņer Sakob* naagol : « Aw umu m'buroñ ! Maer níjue içet, mata nijugi táh ! » ³¹ Susef nábahó mbaa gutiol ni buganil naagil : « Pan ijow ik'igten ávi ahu iegol þayom ni buganol gaamen me Kanaan guçilo gutogom babe. ³² Niban nífaró iegol buru ukoña jom, mata dó duomme burokul. Jujoulojow n'ubbarumul, sijamenul, síbeil ni fubajul ró pе. ³³ Eno ávi ahu navogulul bi erorenul waamme burokul, ³⁴ þan jíbalol juogol buru burokul bapi to me ni sipayul gufan, bo buomme gakoñ. Min mbi júju jiçin ni mof mamu maa Goçen, mata bugal Esíp ndi gumaj eçindor n'ukoña. »

47

¹ Ņer Susef najow ak'agiten ávi ahu naagol : « Þayom ni gutiom gáuilo me Kanaan mbaa babe n'ubbarumil, sijamenil, síbeil ni fubajil ró pе,

* **46:30** 46.30 Sakob : ni gúhiboriay guoge Israel. Juluj Fícilum 35.10

guçilo. To guomme ubugi ni mof maa Goçen.
 » ² Mbiban, Susef nañar gutiol gono futoh ak'agiten ávi ahu. ³ O narorenil : « Wa uomme burokul ? » N'guogol : « Avíoli, wóli ukoña ubbarum ni sijamen, ti sipayóli gufan guþi me n'ekan mo. ⁴ Ban baibu Kanaan, bieb babu bújalojalo mámah iki sihajóli sibajut wo sijae me efen. Yo eçil me n'jikail jiçin babe. Uboket uhalóli min jiçin ni mof mamu maa Goçen. »

⁵ Ñer ávi ahu naah Susef : « Pai ni gutii gukelo gutogi babe. ⁶ Mof mamu múmbam þe ni guñeni nihat mo. Ubanjil n'ésuh yay yafan me jáari. Uhalil niki guçin bo Goçen ti gulob me. Iní ter baje guce ni bugo gájurore, nusenil sukoreom guogenom. »

⁷ Mbiban, Susef náñarul þayol Sakob ak'agiten ávi ahu. Sakob nasafol násonienol nímoro. ⁸ Áví ahu narorenol : « Símit butumbu nubaje ? »

⁹ Naagol : « Baje símit ekeme ni ávi ni guñen (130) ínje umu ni búuy ésuh bi n'ésuh ti ajaora, ban nijuñ ró sílam. Símit sausu sititititi, ban buroñom buhuliut ti baa sipayom gufan gaamme may úuya ti ínje. » ¹⁰ Nabbañ ásonien ávi ahu min áþurul akay.

¹¹ Ñer Susef nabañ þayol ni gutiol ni mof mamu mafan me Esíp þe jáari, galam ésuh yay yo guvoge me Ramises, ti ávi ahu alob yo me. Dó nasenil me ánoan ettamol. ¹² Nasenil may fitiñil, þayol ni gutiol ni guñolil, ánoan min yañol ere me.

Gailo Susef ni úyil waw waa bieb babu

¹³ Bieb babu bújalojalo mámah, hani waf waa fitiñ ubajut tánotan. Dó Esíp ni Kanaan, bugan bugagu sinilil sitetey mata bieb baubu.

¹⁴ N'gúkail þe bi ni Susef funom ble. Ñer naomen síralam sasu þe saa bugal Esíp ni Kanaan, ak'abañ ni gávi gagu. ¹⁵ No síralamil sike me sibao, bugal Esíp n'gújoul iki guoh Susef : « Usenóli jitiñ. Wóli þiañ þan jiçet ni bieb bújonjori mala gabajutóli síralam ? » ¹⁶ Naagil : « Nemme síralamul sibaobao, jinjallom ñer sihajul min itilul so ni mitiñay. » ¹⁷ Min gúñjarul sukreil iki gusenol, siþiliñ-bufal, ubbarum, sijamen, sibe ni musum, min asenil wo gujae me fitiñ. Gannay gaugu, n'gutit sihajil þe min gúju gutiñ.

¹⁸ No nuçiga me yay émit, n'gúbbañul iki guogol : « Mati jukoeni maagenóli : síralamoli sibae, sihajóli usu n'guñeni. Maer sinilóli bare jinjañene, so ni ettamóli. ¹⁹ Pan þiañ ulujóli me min jiçet ni bieb, min ettamóli ejun ? Uñjaróli n'ettamóli ró min jikan umigel ávi ahu, min usenóli jitiñ. Usenóli eugit, mamu mati jiçet, þan juron, ban ettamóli mat'enay bo. »

²⁰ Ñer Susef nanom ettam Esíp þe bi n'ávi ahu. Nemme bieb babu bújalojalo mámah, ánoan nanomenol ettamol. Mamu ettam yay þe yal Esíp ejoulo me iki enamo n'guñen ávi ahu. ²¹ Mamu Susef nañar ésuh yay þe akan umigel*, újogum ni fícillum Esíp bi to étij me. ²² Bare anomut ettam uvasenaaw, mata bugo

* ^{47:21} 47.21 akan umigel : Ni bahícer bammeñe bítiar, balober babu baage me akan umigel búbuliore ; buoge til ájaenum mbaa súsuhsasu sámah.

ávi ahu nah'asenilsen waf bi fitiñil ; yo eçil me gunomenut ettamil.

²³ Mbiban, Susef naah bugal Esíp : « Nemme maer ninomulnom bi n'ávi ahu n'ettamul ró, þan isenul eugit min jiañ ettam yay. ²⁴ Mbi gúvagen guçigul, þan júpuren gakib ganur ni wono futoh jisen ávi ahu, min wawu ubbagir úni wolul. Þan jiñar dó eugit, n'jiñar dó þop bi fitiñul, buru ni guñolul ni bugaa sanjul þe. » ²⁵ N'guogol : « Nuþagenóli buroñ. Jilai mb'ukanóli maaro bi nánanonan. Maagen, wóli umigel bugal ávi ahu. » ²⁶ Susef mamu naju me Esíp mukanay mamu maam to me bi funah faa jama, maamme mbi ánoan asen ávi ahu gakib ganur ni wono futoh, ulah uvasenaaw m'bálero.

Sakob nalob Susef mala gafogol

²⁷ Ñer bugal Israel[†] niki guçin dó Esíp ni mof mamu maa Goçen, niki gubaj ró ettam, ban ni gubugor dó meñ. ²⁸ Sakob naçin dó símit gaat ni súuba, mo kan me nabaj símit ekeme ni úvi gúuba ni futoh ni súuba (147) bala açet. ²⁹ No naamme n'ejow bi eçet, navoh añolol Susef naagol : « Iní me numajommañ ti maagen, ugitenom gamanji ni gábbolii min jamb'ufogom babe Esíp ínje baçeler. Ugor fatamom[‡] min ubbat bi egiten maagen nujojoh liñ. ³⁰ Funah fo nijae me ealo itoh bo sipayom n'ufuga, mb'újaenum efuluñom éþur Esíp. Mb'ufoh yo to sipayom gufan gufogi me. » Naagol : « Þan ikan

[†] **47:27** 47.27 bugal Israel : dóemme bugaa Sakob [‡] **47:29**
47.29 ugor fatamom : Juluj bagitener babu baa Fíçilum 24.2

wo nulobom me. » ³¹ Naagol : « Ubbat firimi !
» Min Susef abbat fo. Ñer Sakob násilen to ni galam fuhow buraol.

48

Sakob o n'ésonien guñol Susef

¹ Púrto, n'guboñ guoh Susef þayol násomusomut. Ñer naajar úþurol gúuba, Manase bugo ni Efuraim, min akay bujugol.
² Israel (dóemme gajow Sakob go Aláemit akanol me*) no guogol me áþurol umu n'éjoul bi bujugol, naakulenor min ailo anamo ni buraol.
³ No Susef açilo me, naagol : « Aláemit-Sembe náþullomþur baubu Lús ni mof mamu maa Kanaan. Násonienom, ⁴ aban naagom : “Pan iseni gabugor gámah, min mb'uni þay afan ala guil gajae ebugor iki gummenen súsu. Gabulaken guñoli, þan isenil mof maume maa Kanaan, min guogen mo bi nánanon.”
 » ⁵ Nabbañ aagol : « Guñoli gúuba Efuraim ni Manase bugo nubaj me babe Esíp bala itoguli bo, þan ijogil ti búgumbam. Ñer þan gúni búgumbam ti Ruben ni Simion. ⁶ Bare guñoli bugo nujae me ebaj búsolil, bugo gujae me éni búguiya ; þan guyab bijisil ni mof gutiil gufan. ⁷ No níoleul me baubu Padan-Aram, bala içigul Efarata ni mof mamu maa Kanaan, jai Raçel naçelom ni guñen wóli n'éjoul. Nifogulol bo galam bulago babu bal Efarata, yaamme

* **48:2** 48.2 gajow Sakob go Aláemit akanol me : Juluj Fícilum 35.10

Betuleem. Mola þan ijom me guñoli ubugu ti búgumbam. »

⁸⁻¹⁰ Nemme Sakob náfanumfanum nár, bujugol butogut. No najuh me guñol Susef, narorenol aah : « Uñiaw bugomme ? » Naagol : « Ey, dáru guñolom bugo Aláemit asenom me babe Esíp. » Sakob naagol : « Uñalomil min ísonienil. » Ñer Susef nálofenul guñolol bi to naamme. Min Sakob álloñil nacolil n'urab. ¹¹ Naban naah Susef : « Iínenenut þan ibbañ ijuh buuli, katin Aláemit naroje bi esenom guñoli ijuh. » ¹² Ñer Susef náannul guñolol n'guboñ þayol min açila áñup bi to n'ettam.

¹³ Mbiban Susef najoh guñolol ni guñen, Efuraim n'gañen gárib, Manase n'gañen gamay. Mo kan me, Efuraim nabbañ n'gañen Sakob gamay, min Manase áni n'gáribol. Min ñer alofenil o. ¹⁴ Bare Sakob nalajor guñenol min gáribol gurembor ni fuhow Efuraim aamme apuma, gamayol n'gúni ni fuhow Manase til aamme afamma. ¹⁵ Nasen Susef gásumay naagol :

« Aláemit apoy me þayom afan Aburaham ni þayom Isak ni buroñil, mb'asen guñoli gásumay !

Aláemit apoy me ínje ni mútut ni buroñom, mb'asenil gásumay !

¹⁶ Amalaka ahu ápunnom me ni maarat mánoman, mb'asenil gásumay !

Mbi Efuraim ni Manase gukan jambi ifuluño, ti may sipayom Aburaham ni Isak !

Mbi gubaj gátuh gahulo ! »

¹⁷ Susef no najuh me búoh þayol gañenol gárib nañare aremben ni fuhow Efuraim aamme til apuma, súmutol iki amanj éþuren go bi eremben ni fuhow Manase, ¹⁸ min aagol : « Apa, nulillim ! Manase aamme afamma, ni fuhow açila nuote uremben gañeni gárib. » ¹⁹ Bare þayol nalat naagol : « Añum, niffase bae. Gabugor Manase þan gújalo may iki guþilo ésu. Bare gal atiol apuma þan gufanj go iki guilen súsuh sammemmenj. » ²⁰ Funah faufu, Israel násionien guñol Susef naagil : « Ni ujow waw wolul bugal Israel gujae me maer ésonien bugan min guoh : “Mb’Aláemit akani maaro ti nakan me Efuraim bugo ni Manase !” » Mamu nakan me Efuraim ayab gayonj Manase. ²¹ Mbiban naah Susef : « Eçet niñum, bare Aláemit þan ajow búsolul min abbañulul bi n’ésuh sipayul gufan. ²² Pan iseni bo bijis bufanj baa gutii, baamme ésu yay yaa Siçem. Yo niyab me ni guñen bugal Amor, bugo niham me ni gafojeom ni funjajenom. »

49

Sakob o n’ésionien guñolol

¹ Mbiban, Sakob, o guvoge me may Israel, návogul guñolol naagil :

« Júomunorul min ilobul wajaeul me ebaj.

² Buru gabugor Sakob, jújoul juuttenom ! Injé þayul Israel eegeul me júttunom !

³ Aw Ruben, aw uomme añolom afamma, físimom fitiar no niroj me ni sembeom. Gailoi ni sembei sifafan saa gutii. ⁴ Aw núnini ti mal maa fíciçilen matee ni sembe. Bare mat’ubbañ

úni átiar, mata núkerulomkerul no nufilen me
abel jai ni buraom.

⁵ Simion ni Lévi, buru batiay jom, ban
n'ijjamor bi ekan gáaç. ⁶ Biinumom bulout ni
maarat mamu mo jiphinore me ekan, imajut íni
ró m'bíemorul bamoç me. Mata ni bitiña-fiñul
n'jumuh bugan, n'jiteñ sibe mala min súmul.
⁷ Bitiña-fiñul bájalo me m'búhoji nímoro, bo
biçil me Aláemit þan atabul min gabugorul
guvisor tánotan n'ésuh yay yal Israel ; þan avis
go gúni n'ulam waw þe.

⁸ Yuda, aw gutii þan nihi gusali iki guyai gújul.
Pan uhek ulatorai. ⁹ Añúm Yuda, aw núnini ti
éñaq yaake yáhabulo ellu ni jasaw yo, mbiban
n'éoul bi n'gasun yo. Ti éñaq neh'eçoñ me,
ñace nefilo, ay akañene ailen yo ? ¹⁰ Fálandiñ
ávi þan funamo ni fil fafu fíya bi nánonan,
faet ávi þan furobo ni guñen gabugori. Pan
fini to n'guñenil bi no açil fo me fan ajae me
éuul ; açila umu súsuh sasu sijae me ékanum.
¹¹ Ettamol þan eçeñ ek'ebaj bíñu yammañe iki
nah'ahoh asumol ni bíbiñu babu bafañ me jáari,
iki nah'abol dó bisimool, nah'afolen dó þop
gájuool. ¹² Gúçiolol þan gújuh káw ti gal an areme
bíñu nár ; gúñijol n'gútuen par ti gal an areme
míi mammenej.

¹³ Sabulon, aw þan uçin n'galam fal, bo baje
gásih to sisahar sasu nihi siya. Ban mofi þan
muçow iki müffus ni mof mamu maa Sidonj.

¹⁴ Isahar, aw núnini ti asum yailoe liñ, yaam
n'gáelo n'etut busoen yo ; ¹⁵ ejuge búoh tiñ talu
to eemme n'gáelo tíariari, ban ésuh yay kakan

ésuh yajaha. Pan eya gújul min guremben yo bíteb báliili ; mat'elat burok bátañie.

¹⁶ Dan, aw þan nuh'utaliñ ésugi. ¹⁷ Bare þan úni ti enuhunjañ yafiyé m'bulago, bi erum epiliñ-bufal ni gaat min ala yo áloul aveloveló.

¹⁸ Atúla, aw bare ninage min upagenom !

¹⁹ Gad, no ukana-galego gujae me éjoul bi etigeni, þan uilo liñ min uhamil.

²⁰ Aser, mitiñ mammenej þan müþurul ni mofi. Ettami þan esen mitiñay bi ni mal ávi ró.

²¹ Nafutali, aw núnini ti etahala yalet ni fipeh yabaje miñil máarie ti yo.

²² Susef, aw núnini ti gátuh gaçeje gaiye gulof ébula. Ulan go þan ujiñ gutep gagu úþur babu.

²³ Ulatorai n'gugeçí ni guyai simele n'gutigeni nimoro. ²⁴ Bare nútuh funjajeni liñ, ban gañeni n'guroñ to ni míseli go, mata Aláemit nasenisen sembe. Ti nah'apoy me ínje Sakob, þan apoi may ; o aamme akoña ahu, o nah'apoy me Israel.

²⁵ Aw Susef, ni gajow gal Aláemit ala þai aamme arambenai, Aláemit-Sembe aseni me gásumay, mb'uyab maaro máaveul me fatiya ti mal maa émit, nuyab þop maaro máþureul me n'ettam ti mal ébula. Pan ubaj gátuh gahulo, ban þan ukán an ala gafal ! ²⁶ Gásumay gagu go ínje þai ilai me gújalojalo iki gufañ gaa guriyan gagu. Mb'Aláemit áannul go bi ni aw, Susef, o naçob me ni gutii !

²⁷ Baisomen, aw núnini ti ejoba-baha yo neh'efacul me. M'bujom þan eke jasaw néhab bo wo ejoh me þe, tiname néjarul wo ebaj me ek'egabor. »

²⁸ Ubugo pe gavogi maa, bugo guilen me guil gagu gaamme guñen ni góuba gal Israel. Dáru ñer gurim gagu go þail alobil me no násonieneil me, ánoan firimol fúbuli.

Eçet Sakob

²⁹ Mbiban Sakob naagil : « Funah eçelom, mbi jufogom ni fuyah sipayom gufan, ni gaun gagu gaamme ni firijan fafu faamme n'galah gagu gal Eforon ápollo me Hit. ³⁰ Ti jiþi me n'jiffas yo, ugu baubu Kanaan, gulof Mámure, n'ésuh yay yaa Makupela. Aburaham aamme þay þayul afan anome galah gaugu ni guñen Eforon ala Hit, min ábahen go akan fuyagol. ³¹ Dó gufogol me, bugo ni aarol Saara, ni may þayul afan Isak bugo ni aarol Rebeka. Dó may nifoh me jaul Lea. ³² Ni bugaa Hit gunome galah gaugu ni gaun gagu gaam dó me. »

³³ No Sakob alob me n'guñolol aban, nabbañ aflo ban naalo. Min akay atoh bo sipayol gufan n'ufuga.

50

Ñuhul Sakob

¹ Susef no naffas me búoh þayol naçeçet, naiyul álonjol ni muful ró. ² Navoh úsotenaaw bugola naagil gucokor efuluñ þayol bi gafoh gagu. N'gukan mo. ³ Ban ni bakaneril þan gunamo gunah úvi góuba ecokor efuluñ yay. Bugal Esíp, bugo n'gúnigool molil gunah úvi gúfaji ni guñen.

⁴ No gúnigo gagu gubao me, Susef naboñ bugaa ró gávi gagu naagil : « Juboket julobom ávi ahu

firim faufe : ⁵ “Payom balama acket, nalobom ibbat mb'íjaenum efulunjol ik'ifoh baubu Kanaan ni fuyah fafu fo naogoro bo me. Injé umu n'elai mb'uhaloli n'jujow iki jufogulol bo min jíbbañul.” » ⁶ Aví ahu nábbañul gahojen gagu aagol : « Yoo, újaenum efulunj þai uk'ufoh bo ti nubbatal yo me ! »

⁷ Ñer Susef najow bi eke efoh þayol. Najaor ni úvula ávi ahu, ufan gávi gagu ni þop bugagu ufan gaam dó me Esíp. ⁸ Bugaa yanjal ni gutiol ni bugaa filiol þe n'gútinelenol, iki ñaño ró Goçen uñiaw bare ni sukore sasu. ⁹ Ni baj þop utiga garembore siþiliñ-bufal, bugagu sisaret, gútinelenil. N'gukan fítiman fámah.

¹⁰ No gusat me fal fafu fo guvoge me Suruden, n'gurobo n'enjam yay yo guvoge me Atad, min guhulol bo ñuhul ñámah. Susef nakon bo þayol gunah futoh ni gúuba go gunamo bo me. ¹¹ Bugaa Kanaan gaçin bo me, no gujugil me, n'guoh : « Maagen, ñuhul ñe ñujoge Esíp nár. » Yo eçil me n'gukan tiñ tautu gajow gagu gaa Abbel Misiraim (dóemme "ñuhul ñal Esip").

¹² Mbi guban, guñol Sakob n'gukan ti þail alobil me, ¹³ n'gújaenum efulunjol bi Kanaan iki gunemen baubu Makupela galam Máture, ni gaun gagu gaamme ni galah gagu go Aburaham anom me ni Eforon ala Hit bi ekan to fuyagol. ¹⁴ No gufogulol me guban, Susef ni gutiol ni gátinelenil me n'gúbbañul bugo þe bi Esíp.

Susef naboket gutiol

¹⁵ Púrto, guti Susef n'guogoro : « Susef þian mat'ajogolal maer ti ulatorol, min abbañenolal

maarat mamu þe mo nukanaol me, nemme þayolal naâele. » ¹⁶ Ñer n'guboñ guoh Susef : « Nuffase þai bala aâet, naagóli ¹⁷ mbi juogi mb'uboketóli wóli gutii maarat mamu þe mo jikani me. Yoo, wóli bi eroeni mb'uboketóli ñer ni gatil gaugu. Wóli bugo aw uffas me búoh n'Aláemit anur jíinene ni þai. » Susef no naun me gahojen gaugu, nanamo ukonj.

¹⁸ No gutiol fanjail gujoulo me iki gutogol, n'gulo to n'guolol n'guogol : « Wóli umigeli ! » ¹⁹ Bare Susef naagil : « Jambi júholi ! Injé ilet Aláemit bi etegul ! ²⁰ Jimanjenmaj ekanom maarat, bare Aláemit nábahan mo akan maaro. Min aþagen bugan gammemmenj, ti jujuh yo me jama. ²¹ Jambi jitelenor ! Pan ijegorul buru ni guñolul. » Min alobil me gurim gaugu gásum mee, uinumil n'ufilo.

²² Ñer Susef ni gabugor þayol n'guçin bo Esíp. Nanamo to ak'abaj símit ekeme ni guñen (110) min aâet. ²³ Ban namat gabugi guñol guñol ápurol Efuraim. Namate þop gabugi gaa Makir, añol ápurol Manase, iki o Susef nah'aleb guñolol.

Eâet Susef

²⁴ Funah fice, Susef naah buganol : « Pan igub buulom. Bare ínje ilobul yo, Aláemit þan ailo búsolul. Pan ápurenul ni mof maume abbañen bi Kanaan, mof mamu mo nalob me mala mo sipayul gufan Aburaham, Isak ni Sakob þio bo. » ²⁵ Nabbañ aagil : « Jibbat búoh, no Aláemit ajae me épurenul babe, þan jíjaenum efuluñjom iki jufoh bo. » Min gubbat fo.

26 Susef naçet o babajer símit ekeme ni guñen (110). Ñer n'gucokor efuluŋ yay n'gulogos yo mícir, mamu mbi epiio jambi egal. Guban n'gukan yo ni bucač batepítēp ni sival gufoh bo Esíp.

**Firim fafu fal Aláemit
Bandial: Firim fafu fal Aláemit Bible**

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bandial

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

2256a388-b3d0-5a86-9a2f-8ea0a837d026